

PILIE TINĖS
VISUOMENĖS
INSTITUTAS

PILIE TINĖS GALIOS INDEKSAS 2025 M.

PILIE TINĖS
VISUOMENĖS
INSTITUTAS

PILIE TINĖS GALIOS INDEKSAS 2025 metai

Civic Empowerment Index 2025

Vilnius

2026

Tyrimo metodiką sukūrė:

dr. Rūta Žiliukaitė, dr. Mindaugas Degutis, prof. Ainė Ramonaitė

2025 m. Pilietinės galios indekso tyrimo ataskaitą parengė:

dr. Ieva Petronytė-Urbonavičienė, Pilietinės visuomenės institutas, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas

dr. Rūta Žiliukaitė, Pilietinės visuomenės institutas

dr. Mindaugas Degutis, Pilietinės visuomenės institutas, Vilniaus universiteto Ekonomikos ir verslo administravimo fakultetas

prof. Ainė Ramonaitė, Pilietinės visuomenės institutas, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas

2025 m. Pilietinės galios indekso tyrimą parėmė:

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

Reprezentatyvią Lietuvos gyventojų apklausą 2025 m. Pilietinės galios indekso tyrimui atliko:

TURINYS

TURINYS	4
ĮŽANGA.....	5
I. LIETUVOS VISUOMENĖS PILIETINĖS GALIOS INDEKSAS	6
1.1. DOMĖJIMASIS VIEŠAISIAIS REIKALAIS.....	6
1.2. PILIETINIS AKTYVUMAS.....	9
1.3. DALYVAVIMO PILIETINĖSE VEIKLOSE POTENCIALAS.....	15
1.4. PILIETINĖS ĮTAKOS SUVOKIMAS.....	18
1.5. RIZIKŲ, SUSIJUSIŲ SU PILIETINĖMIS VEIKLOMIS, VERTINIMAS.....	22
1.6. PILIETINĖS GALIOS INDEKSAS	25
II. ĮVAIRIŲ PILIETINIŲ AKCIJŲ PALAIKYMAS VISUOMENĖJE	30
III. SAVANORYSTĖ.....	35
3.1. BENDRAS SAVANORYSTĖS LYGIS	35
3.2. ĮSITRAUKIMO Į SAVANORIŠKĄ VEIKLĄ INTENSIVUMAS	37
3.3. SAVANORYSTĖS SRITYS	38
3.4. SAVANORYSTĖ KRIZINĖSE SITUACIJOSE	40
3.5. NEDALYVAVIMO SAVANORIŠKOJE VEIKLOJE PRIEŽASTYS	41
IV. (NE)SAUGUMAS IR PILIETINĖ GALIA DARBO APLINKOJE	44
APIBENDRINIMAS.....	50
SUMMARY.....	52
PRIEDAI	55
1 PRIEDAS. KAS YRA PILIETINĖS GALIOS INDEKSAS IR KAIP JIS APSKAIČIUOJAMAS?	55
2 PRIEDAS. INFORMACIJA APIE APKLAUSĄ.....	59
3 PRIEDAS. REPREZENTATYVIOS VISUOMENĖS APKLAUSOS „PILIETINĖS GALIOS INDEKSAS 2025 M.“ KLAUSIMYNAS.....	60

ĮŽANGA

Stiprinant pilietinę visuomenę, rūpinantis jos augimui palankiomis sąlygomis ir siekiant kuo tikslingiau nukreipti šias pastangas, svarbu nuosekliai stebėti pilietinės visuomenės būklę bei jos kaitos tendencijas. Siekdamas šio tikslo Pilietinės visuomenės institutas nuo 2007 metų vykdo ilgalaikį tyrimų projektą, kuriuo kasmet apskaičiuojamas ir viešai pristatomas Lietuvos visuomenės pilietinės galios indeksas. Pilietinės galios indeksas (PGI) parodo, koks yra ir kaip kinta visuomenės domėjimasis viešaisiais reikalais, pilietinis aktyvumas, dalyvavimo pilietinėse veiklose potencialas, gyventojų suvokiama pilietinė įtaka bei socialinės aplinkos palankumo pilietinei veiklai vertinimas. Kasmet pagal tą pačią metodologiją atliekamas tyrimas leidžia sekti pilietinės visuomenės raidos tendencijas, įvertinti įvairių aktualijų, visuomenei svarbių įvykių ar vykdomų programų poveikį.

Šioje ataskaitoje pristatomi 2025 m. Pilietinės galios indekso tyrimo rezultatai. Po 2024-ųjų, pažymėtų trejais nacionaliniais rinkimais, 2025 metai viešajame gyvenime išsiskyrė nekonvenciniu politiniu dalyvavimu, protesto akcijomis. PGI tyrimas leidžia įvertinti, kaip šis kontekstas atspindėjo visuomenės pilietinėje galioje – kiek ir kaip keitėsi gyventojų pilietinis aktyvumas, nusiteikimas veikti iškilus visuomenei svarbioms problemoms, piliečių ir visuomeninių organizacijų įtakos vertinimas bei su pilietine veikla siejamų rizikų suvokimas.

Šalia pagrindinių Pilietinės galios indekso dimensijų 2025 m. tyrime pristatoma savanorystės tendencijų apžvalga, taip pat apklausoje matuoto visuomenės požiūrio į pastaraisiais metais vykusias protesto ir palaikymo akcijas analizė. Galiausiai, 2025 m. PGI tyrime pirmą kartą išsamiau nagrinėjamos pilietinės galios sąsajos su kasdiene darbo aplinka, raiška joje. Tyrime analizuojama, kaip dažnai dirbantieji susiduria su įvairiomis nesaugumo situacijomis darbe, ar tokiais atvejais jie linkę ginti savo interesus, į ką kreipiasi pagalbos bei kaip šios nuostatos ir elgsena siejasi su jų pilietine galia.

Kviečiame susipažinti su 2025 m. Pilietinės galios indekso tyrimo rezultatais. Kaip ir kasmet, ši ataskaita skiriama visiems, besidomintiems ir besirūpinantiems Lietuvos pilietinės visuomenės būkle bei jos kaita.

Lietuvos pilietinės galios indeksą pagal mokslininkų prof. dr. Ainės Ramonaitės, dr. Rūtos Žiliukaitės ir dr. Mindaugo Degučio parengtą metodiką Pilietinės visuomenės institutas tiria nuo 2007 metų. 2025 m. tyrimas – jau penkioliktasis.

2025 m. Pilietinės galios indekso tyrimą rėmė LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Reprezentatyvią Lietuvos visuomenės apklausą tyrimui atliko visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „VILMORUS“.

Daugiau informacijos apie tyrimo metodiką bei atliktą reprezentatyvią apklausą galima rasti šios ataskaitos prieduose.

Visi pilietinės galios indekso tyrimų duomenys skelbiami Pilietinės visuomenės instituto tinklalapyje www.civitas.lt.

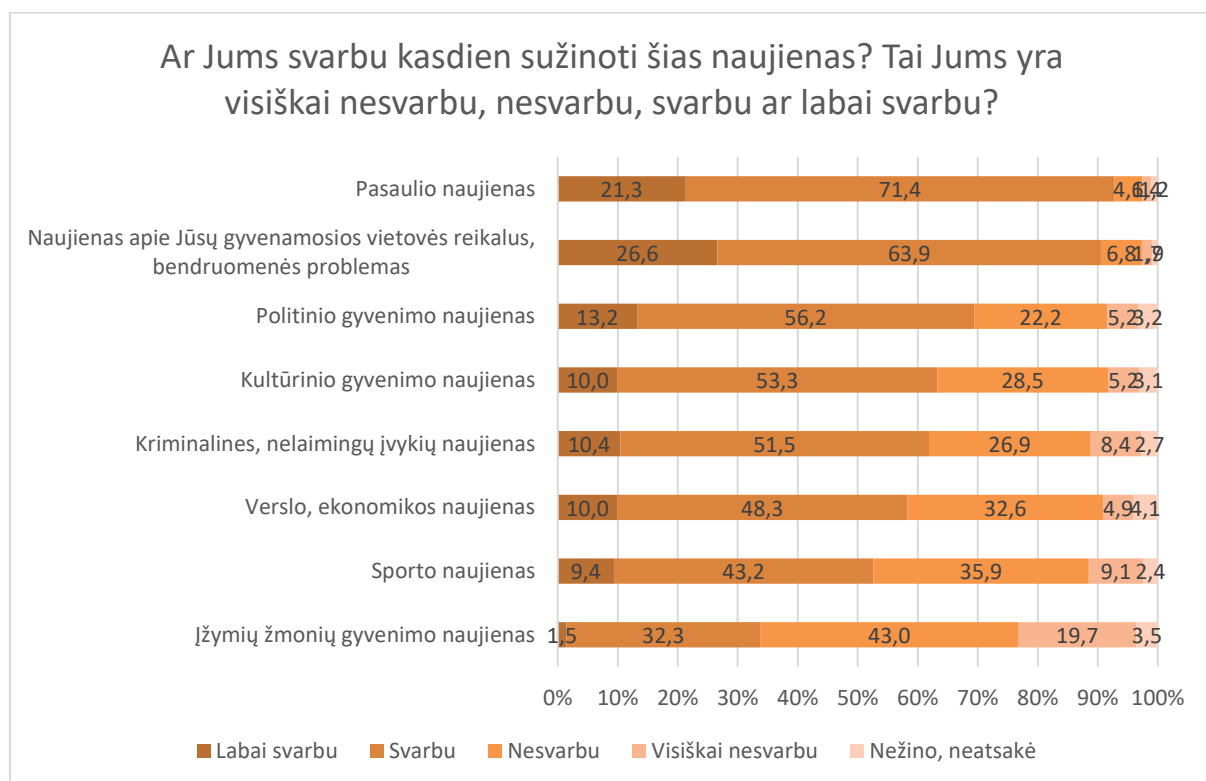
I. LIETUVOS VISUOMENĖS PILIETINĖS GALIOS INDEKSAS

Šioje ataskaitos dalyje apžvelgiamos Lietuvos visuomenės nuostatos bei elgsena pagrindinėse pilietinės galios indekso sudedamosiose dimensijose bei paskaičiuojami domėjimosi viešaisiais reikalais, pilietinio aktyvumo, potencialaus pilietinio aktyvumo, pilietinės įtakos suvokimo bei rizikų, susijusių su pilietine veikla, vertinimo indeksai. Taip pat iš pastarųjų keturių indeksų išvedamas bendras pilietinės galios indeksas, trumpai aptariama rodiklių kaita lyginant su ankstesniais metais bei įvėrčių skirtumai pagal sociodemografinės charakteristikas.

1.1. DOMĖJIMASIS VIEŠAISIAIS REIKALAIS

Lietuvos visuomenės domėjimasis viešaisiais reikalais Pilietinės galios indekso tyrime vertinamas respondentų klausiant, ar jiems svarbu kasdien sužinoti įvairių sričių naujienas: sporto, įžymių žmonių gyvenimo, kultūros, politikos, verslo ir ekonomikos, kriminalinės, gyvenamosios vietovės bei pasaulio naujienas. Respondentų atsakymų pasiskirstymas pateiktas 1.1 paveiksle.

1.1 pav. Lietuvos gyventojų domėjimasis viešaisiais reikalais, proc.

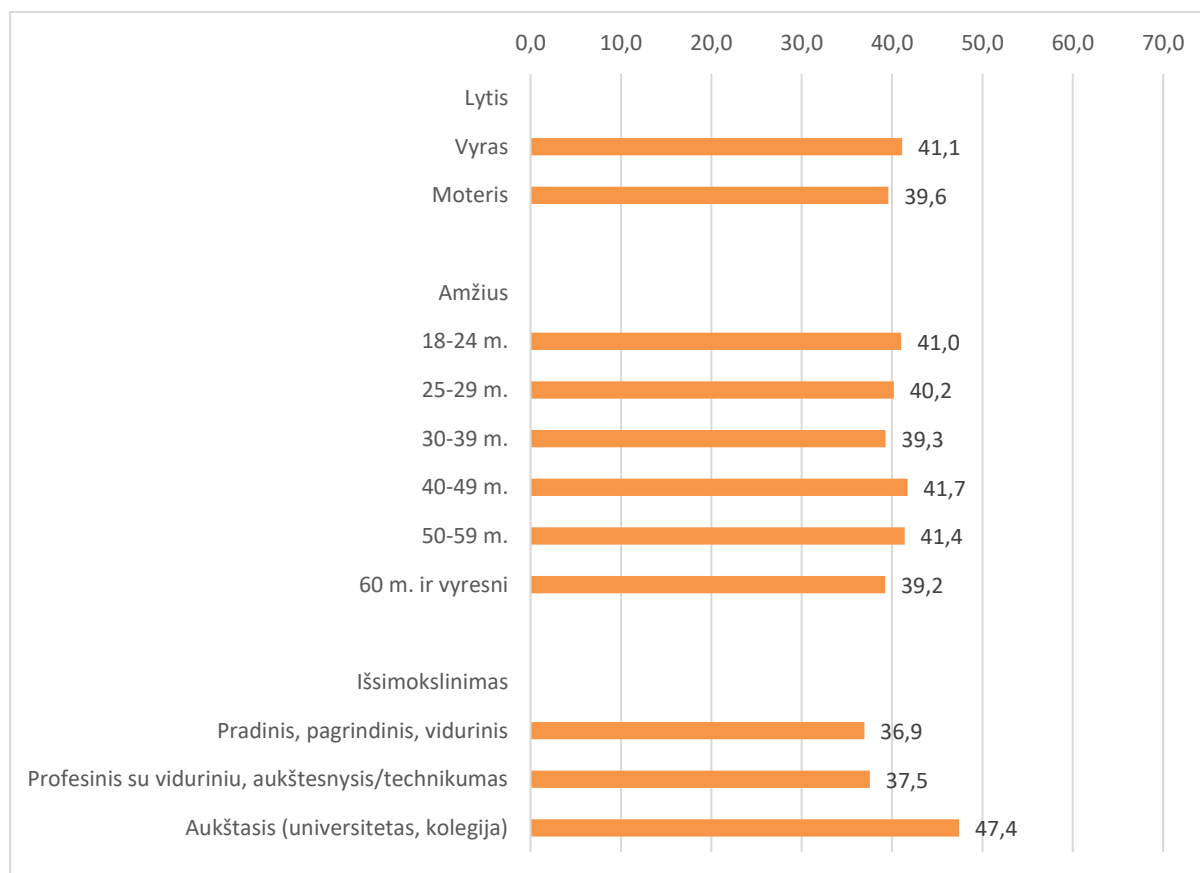
Kaip ir ankstesniais metais (nuo 2022-ųjų), didžiausias Lietuvos gyventojų dėmesys skiriamas pasaulio naujienoms – jas kasdien sužinoti svarbu arba labai svarbu 93 proc. respondentų. Beveik tiek pat gyventojų (91 proc.) svarbu sekti naujienas apie savo gyvenamosios vietovės reikalus ir bendruomenės problemas. Toliau pagal svarbą rikiuojasi politinio gyvenimo naujienos, kuriomis domisi 69 proc. apklaustųjų. Kultūrinio gyvenimo (63 proc.), kriminalinės ir nelaimingų įvykių (62 proc.) bei verslo ir ekonomikos naujienos (58

proc.) sulaukia mažesnio, tačiau vis dar gana plataus visuomenės dėmesio. Sporto naujienos taip pat svarbios kiek daugiau nei pusei gyventojų (53 proc.), o mažiausiai domimasi įžymių žmonių gyvenimo naujienomis – jas svarbiomis nurodo 34 proc. respondentų.

Lyginant su 2024 m., bendras domėjimosi viešaisiais reikalais pobūdis išlieka gana stabilus. Didžiausias pokytis matomas kalbant apie domėjimąsi gyvenamosios vietovės naujienomis – gyventojų, kuriems jos svarbios ar labai svarbios, dalis padidėjo 4 procentiniais punktais, 3 procentiniais punktais sumažėjo tų, kuriems šios naujienos nesvarbios. Taip pat šiek tiek daugiau respondentų nei 2024 m. nurodė besidomintys pasaulio naujienomis, tačiau šis pokytis – mažesnis (lygus 2 procentiniams punktais). Tuo pat metu 2025-aisiais mažėjo besidominčių sporto, įžymių žmonių gyvenimo bei verslo ir ekonomikos naujienomis dalis (visais atvejais - 4 procentiniais punktais). Domėjimasis kultūrinio gyvenimo naujienomis, taip pat domėjimasis kriminalinėmis, nelaimingų įvykių bei politinėmis naujienomis reikšmingai nepakito. Visgi reiktų atkreipti dėmesį, kad dalies šių naujienų grupių atveju stebėti pokyčiai susiję ne su bendru besidominčiųjų skaičiumi, o su domėjimosi intensyvumu: per 2025 m. kriminalinių, nelaimingų įvykių naujienų atveju 3 procentiniais punktais sumažėjo respondentų, kuriems pastarąsias sužinoti „labai svarbu“, o dalis tų, kuriems jos tiesiog „svarbios“, padidėjo 4 procentiniais punktais.

Apskaičiuotas bendras domėjimosi viešaisiais reikalais indeksas siekia 40,3 balo iš 100 galimų ir, palyginti su 2024 m. (40,8 balo), iš esmės nepakito. Tai rodo, kad, nepaisant nedidelių atskirų naujienų grupių pokyčių, bendras Lietuvos gyventojų domėjimosi viešaisiais reikalais lygis išlieka stabilus.

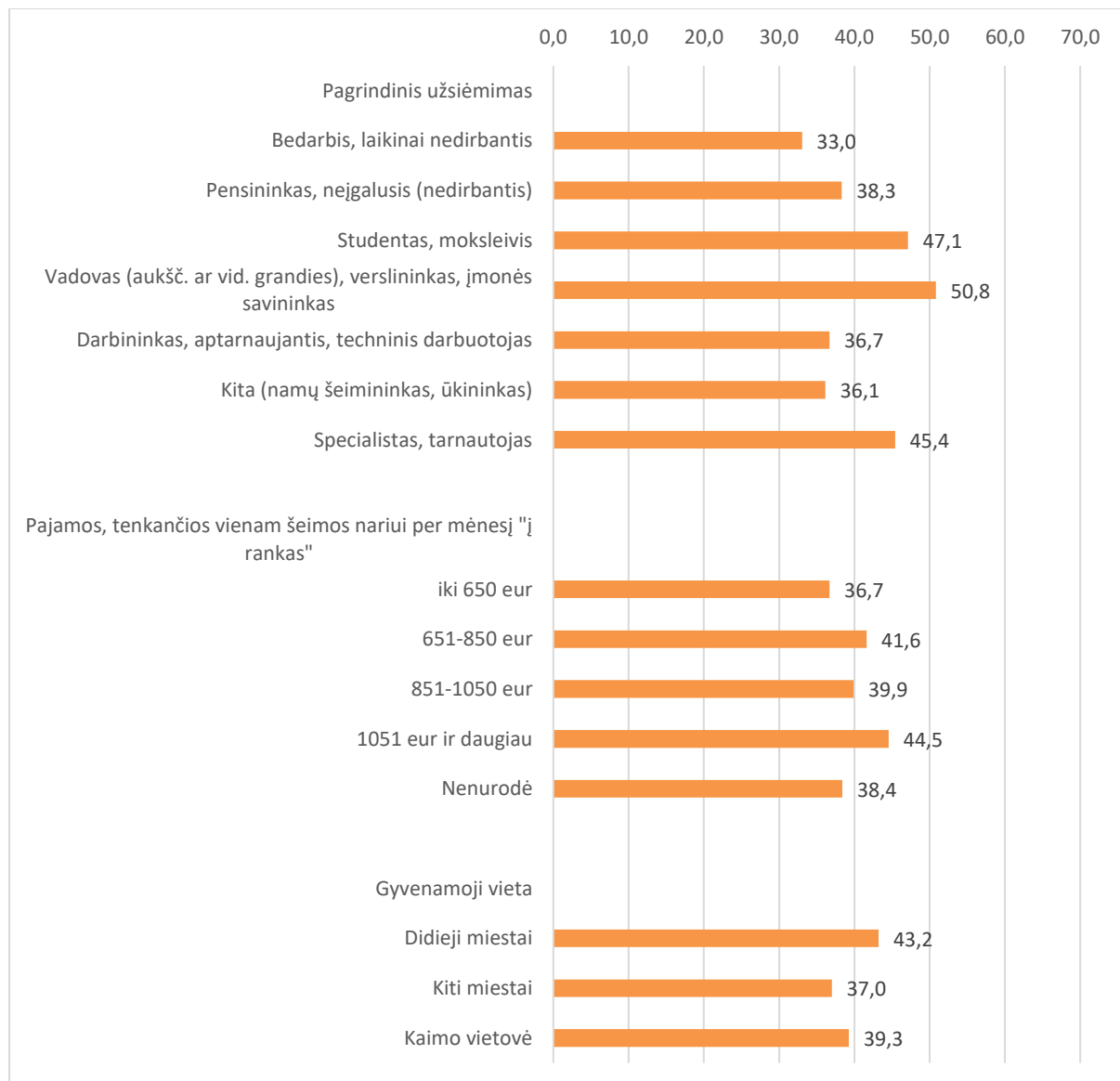
1.2 pav. Domėjimosi viešojo gyvenimo naujienomis indekso vidurkiai pagal lytį, amžių ir išsimokslinimą

Žvelgiant į sociodemografinį domėjimosi viešaisiais reikalais pasiskirstymą (1.2 ir 1.3 paveikslai), matyti, kad didžiausi domėjimosi viešaisiais reikalais skirtumai susiję su išsimokslinimu, užsiėmimu, pajamomis ir

gyvenamąją vietą. Išsimokslinimo atžvilgiu, aukščiausią domėjimosi viešaisiais reikalais indekso vidurkį turi aukštąjį išsilavinimą įgiję gyventojai (47,4 balo), o žemiausius – turintys žemesnį išsilavinimą (36,9–37,5 balo). Didesnėmis indekso reikšmėmis taip pat pasižymi vadovai ir įmonių savininkai (50,8 balo), didžiausias pajamas gaunantys respondentai (44,5 balo) bei didžiųjų miestų gyventojai (43,2 balo). Atitinkamai mažesnėmis – bedarbiai (33,0 balo), darbininkai (36,7 balo), mažiausias pajamas gaunantieji (36,7 balo), ne didžiųjų miestų gyventojai (37,0 balo). Skirtumai pagal lytį ir amžių yra nedideli. Pastaruoju aspektu pastebėtina, kad tai kartu ir vienas didesnių pokyčių 2025 m. – pati jauniausioji, 18-24 m. respondentų grupė šiais metais, priešingai nei ankstesniais, domėjimusi negatyviai neišsiskiria iš kitų grupių konteksto – lyginant su 2024 m., jauniausios amžiaus grupės domėjimosi viešaisiais reikalais indeksas 5,8 balais didesnis (2024 m. buvo 35,3 balo), o lyginant su 2023 m. – net 10 balų didesnis (2023 m. 18-24 m. jaunimo domėjimosi viešaisiais reikalais indekso reikšmė buvo lygi 30,7 balo).

1.3 pav. Domėjimosi viešojo gyvenimo naujienomis indekso vidurkiai pagal užsiėmimą, pajamas ir gyvenamąją vietą

1.2. PILIETINIS AKTYVUMAS

Lietuvos gyventojų pilietinis aktyvumas Pilietinės galios indekso tyrime vertinamas respondentams užduodant klausimą: „Egzistuoja įvairių būdų pagerinti padėtį visuomenėje. Ar per paskutiniuosius metus esate daręs (-iusi) ką nors iš čia išvardintų veiksmų?“. Respondentams 2025 m. buvo pateikiamas dvidešimt dviejų veiklų sąrašas, aprėpiantis įvairias politinio bei pilietinio dalyvavimo formas. Apklaustų gyventojų atsakymai pateikti 1.4 paveiksle, o atskirų veiklų paplitimo kaita – 1.1 lentelėje.

63 proc. respondentų 2025 m. nurodė artimoje aplinkoje diskutavę apie politiką. Tai – dažniausiai apklausoje minėta sąrašo veikla (matuojama nuo 2023-ųjų). Kitos populiariausios pilietinės veiklos nekinta nuo pat indekso matavimo 2007-taisiais: aukojimas labdarai pinigais, daiktais ar kitokia parama asmenims, visuomeninėms organizacijoms arba pilietinėms iniciatyvoms (49 proc.), dalyvavimas aplinkos tvarkymo talkose (28 proc.) bei vietos bendruomenės (nebūtinai oficialiai registruotos) veikloje (26 proc.). Pastarajai populiarumu 2025 m. prilygsta ir peticijų pasirašymas internetu (26 proc.). Maždaug penktadalis apklaustųjų nurodė dėl moralinių ar politinių motyvų boikotavę tam tikras prekes ar paslaugas (21 proc.) arba, priešingai, sąmoningai jas pirkę (19 proc.). Kitos pilietinės veiklos formos buvo retesnės – kiekvienoje jų dalyvavo mažiau nei penktadalis respondentų (tikslūs duomenis apie į konkrečias veiklas įsitraukusių respondentų dalį galima matyti 1.4 paveiksle).

1.4 pav. Lietuvos gyventojų dalyvavimas pilietinėse veiklose, proc.

Lyginant su 2024 m. (žiūrėti tikslius duomenis 1.1 lentelėje), ryškiausi pokyčiai matomi protesto ir kitų nekonvencinių pilietinio dalyvavimo formų srityje. Per metus 6 procentiniais punktais padidėjo dalyvavusių demonstracijose, palaikymo akcijose, mitinguose ar piketuose dalis. Keturiomis procentiniais punktais daugiau respondentų pasirašė peticijas internetu, tiek pat daugiau gyventojų dėl moralinių ar politinių motyvų boikotavo tam tikras prekes ar paslaugas arba sąmoningai jas rinkosi pirkti. Taip pat 3 procentiniais punktais padidėjo aukojusiųjų labdarai ir dalyvavusių vietos bendruomenės veikloje dalis, 2 procentiniais punktais – religinių bendruomenių vykdytoje socialinėje veikloje dalyvavusių respondentų dalis. Kita vertus, per 2025 m. 4 procentiniais punktais sumažėjo dalyvavusių aplinkos tvarkymo talkose dalis. Taip pat rečiau nei ankstesniais metais gyventojai dalyvavo valstybės ar savivaldybių institucijų inicijuotose viešosiose konsultacijose (2 procentiniais punktais), dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvose (2 procentiniais punktais), kreipėsi į politikus ar valstybės kontroliuojančias institucijas pranešdami apie įstatymų pažeidimus (taip pat 2 procentinių punktų pokytis abiem atvejais). Kitų pilietinio aktyvumo formų paplitimas reikšmingiau 2025 m. nepakito.

1.1 lentelė. Visuomenės aktyvumo įvairiose pilietinėse veiklose pokytis 2024 m. – 2025 m.

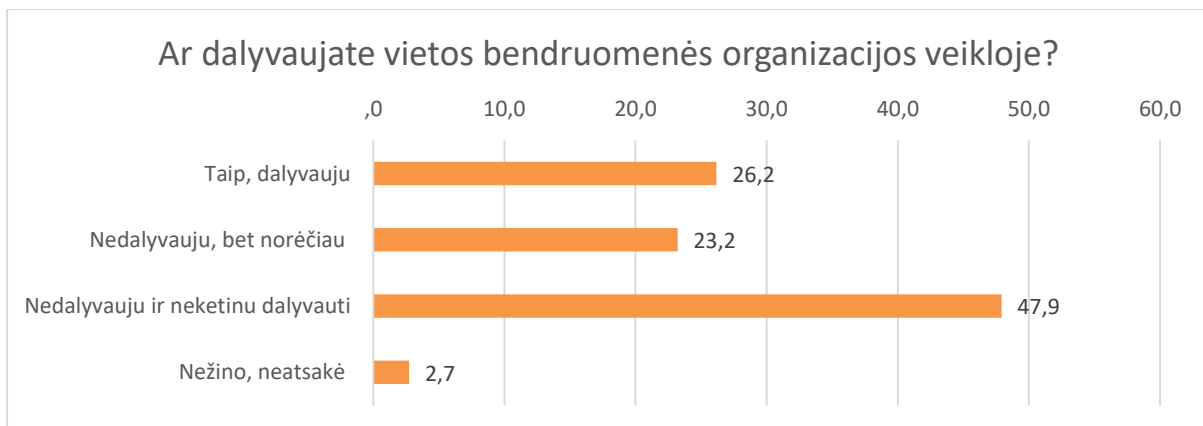
	2025 m., proc.	2024 m., proc.	Pokytis 2024 m. – 2025 m., procentiniai punktai
Diskutavote apie politiką su draugais, giminaičiais, bendradarbiais ar kaimynais	63,2	64,9	-1,6
Aukojote labdarai pinigų, daiktų arba kitaip parėmėte asmenis, visuomenines organizacijas ar pilietines iniciatyvas	48,6	45,4	+3,2
Dalyvavote aplinkos tvarkymo talkose	28,2	32,1	-3,9
Dalyvavote vietos bendruomenės (nebūtinai oficialiai registruotos) veikloje	25,8	22,9	+2,9
Pasirašėte peticiją (internetu)	25,6	21,6	+4,0
Boikotavote kokios nors firmos arba šalies produktus ar paslaugas dėl moralinių ar politinių motyvų	21,2	17,5	+3,7
Pirkote kokios nors firmos arba šalies produktus ar paslaugas dėl moralinių ar politinių motyvų	19,2	15,2	+4,0
Socialiniuose tinkluose (Facebook, Instagram, X, Tik tok ir kituose) ar kitaip internetu skelbėte, siuntėte pilietinio ar politinio pobūdžio informaciją, dalyvavote virtualioje pilietinėje ar politinėje diskusijoje	13,9	14,9	-0,9
Dalyvavote demonstracijoje, palaikymo akcijoje, mitinge ar pikete	12,4	6,6	+5,8
Dalyvavote visuomeninių organizacijų, judėjimų veikloje	10,0	9,5	+0,6
Pasirašėte peticiją (ne internetu)	8,7	7,7	+1,0

Dalyvavote religinės bendruomenės vykdomoje socialinėje veikloje	8,4	6,0	+2,3
Neatlygintinai dalyvavote visuomeninėje ar pilietinėje kampanijoje (nešiojote ar platinote kokios nors kampanijos plakatus, ženklelius, lipdukus, skrajutes, taip pat ir internetu)	7,0	7,2	-0,2
Kreipėtės į policiją, mokesčių inspekciją, vaiko teisių tarnybą ar į kitas valstybės kontroliuojančias institucijas pranešdami apie įstatymų pažeidimus	6,8	8,9	-2,1
Dalyvavote partijos, politinės organizacijos veikloje	6,4	5,9	+0,5
Kreipėtės į politiką	5,1	7,0	-1,9
Bendravote su žurnalistais ir kitais nuomonės formuotojais ar pats/ pati rašėte, kalbėjote spaudoje, televizijoje, radijuje, internetinėje žiniasklaidoje	4,9	6,4	-1,5
Dalyvavote streike	3,2	1,9	+1,3
Dalyvavote profsąjungos veikloje	3,2	3,1	+0,2
Dalyvavote savivaldybės dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvoje, kur bendruomenė kviečiama nuspręsti, kaip panaudoti dalį savivaldybės lėšų (balsavote už pasiūlytas idėjas ar patys teikėte pasiūlymus)	2,8	4,3	-1,5
Dalyvavote viešojoje konsultacijoje, darbo grupėje ar panašioje veikloje, kurią inicijavo valstybės ar savivaldybių institucijos	2,5	4,9	-2,4
Kreipėtės į advokatą, teismą ar prokuratūrą viešo, kolektyvinio intereso gynimo klausimu	2,1	1,6	+0,5

* Pasviruoju šriftu pažymėti pokyčiai – statistinės paklaidos ribose.

Atskirai tyrime vertintas gyventojų dalyvavimas vietos bendruomenių *organizacijų* veikloje. 2025 m. duomenimis, tokioje veikloje dalyvauja 26 proc. Lietuvos gyventojų, dar 23 proc. nurodo šiuo metu nedalyvaujantys, tačiau norėtų įsitraukti, o beveik pusė apklaustųjų (48 proc.) teigia bendruomenių organizacijų veikloje nedalyvaujantys ir neketinantys dalyvauti (1.5 paveikslas). Lyginant su bendru klausimu apie dalyvavimą vietos bendruomenės veikloje, matyti, kad dalyvavimo mastas iš esmės sutampa – abiem atvejais dalyvaujantys nurodė apie ketvirtadalį respondentų.

1.5 pav. Dalyvavimas vietos bendruomenių organizacijų veikloje, proc.

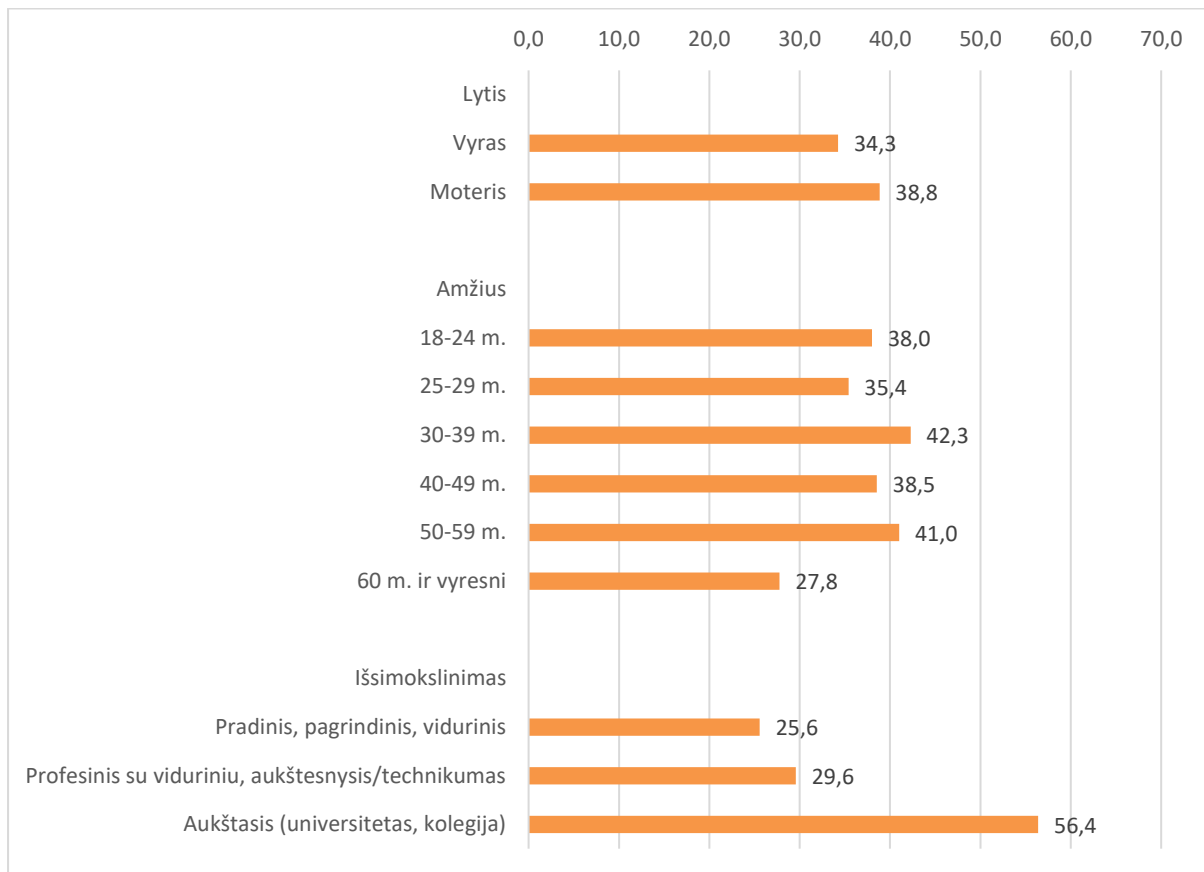
Lyginant su 2024 m., dalyvaujančių vietos bendruomenių organizacijų veikloje dalis padidėjo 6 procentiniais punktais. Pastebėtina, kad tuo pat metu sumažėjo gyventojų, kurie nurodo nedalyvaujantys, bet norintys dalyvauti vietos bendruomenių organizacijų veikloje, dalis (3 procentiniais punktais), tačiau nedalyvaujančių ir neketinančių dalyvauti gyventojų dalis statistiškai reikšmingai nepakito. Tai rodo nuosaikų įsitraukimo į bendruomeninių organizacijų veiklas augimą 2025 m., tačiau kartu leidžia matyti, kad beveik pusė visuomenės ir toliau su tokio pobūdžio veikla savęs nesieja.

Gyventojų, nedalyvaujančių vietos bendruomenių organizacijų veikloje, dažniausiai minima priežastis išlieka laiko stoka – ją kaip vieną iš priežasčių nurodo pusė, 51 proc. nedalyvaujančiųjų. Kitos dažniausios priežastys – tai, jog į tokias veiklas niekas nepakvietė, nepasiūlė prisijungti (24 proc.) bei įsitikinimas, jog tai – tuščias laiko švaistymas (22 proc.). Tai, jog prisijungti kliudo informacijos apie veikiančias bendruomenių organizacijas trūkumas, mini 17 proc., 15 proc. kaip nedalyvavimo priežastį nurodo amžių ar sveikatos būklę. Galiausiai, 8 proc. nedalyvaujančiųjų nurodo, jog vietos bendruomeninės organizacijos veikloje nedalyvauja todėl, jog jų gyvenamojoje vietovėje tokios organizacijos nėra. Lyginant su 2024 m., matyti, jog išaugus bendram dalyvaujančiųjų vietos bendruomenės organizacijos veikloje skaičiui, tarp nedalyvaujančiųjų 4 procentiniais punktais sumažėjo tų, kurių niekas nepakvietė ar nepasiūlė prie tokios veiklos prisijungti (tai kartu būtų ir galima išaugusio dalyvavimo vietos bendruomenių organizacijų veikloje priežastis), taip pat 2 procentiniais punktais sumažėjo teigiančiųjų, jog jų nedalyvavimo priežastis – vietos bendruomenės organizacijos gyvenamojoje vietovėje nebuvimas. Tiesa, tuo pat metu tarp nedalyvaujančiųjų 2025 metais 5 procentiniais punktais padaugėjo teigiančiųjų, jog tokia veikla – tuščias laiko švaistymas.

Vertinant bendrą pilietinį aktyvumą, apskaičiuotas pilietinio aktyvumo indeksas 2025 m. siekia 36,6 balo iš 100 galimų ir yra 1,9 balo didesnis nei 2024 m. (34,7 balo). Nors inekso matuojamas pilietinis aktyvumas kiek paauga, indekso reikšmė išlieka mažesnė nei 2020–2023 m. laikotarpiu, kai prasidėjusių COVID-19 pandemijos ar plataus masto Rusijos invazijos į Ukrainą metu ji siekė 38,7 - 44,0 balo. Kartu pažymėtina, kad nors vienoje iš tyrime matuotų pilietinių veiklų (neįskaitant politinių diskusijų artimoje aplinkoje) 2025 m. nesudalyvavo veik trečdalis - 30 proc. gyventojų. Ši dalis iš esmės nepakito lyginant su 2024 m. rodikliu (32 proc.), tačiau tebėra mažesnė nei iki pandemijos ir kitų pastarojo dešimtmečio krizių laikotarpiu buvusioji, kai jokiose veiklose nedalyvaujančiųjų dalis siekdavo ir daugiau nei trečdalį gyventojų.

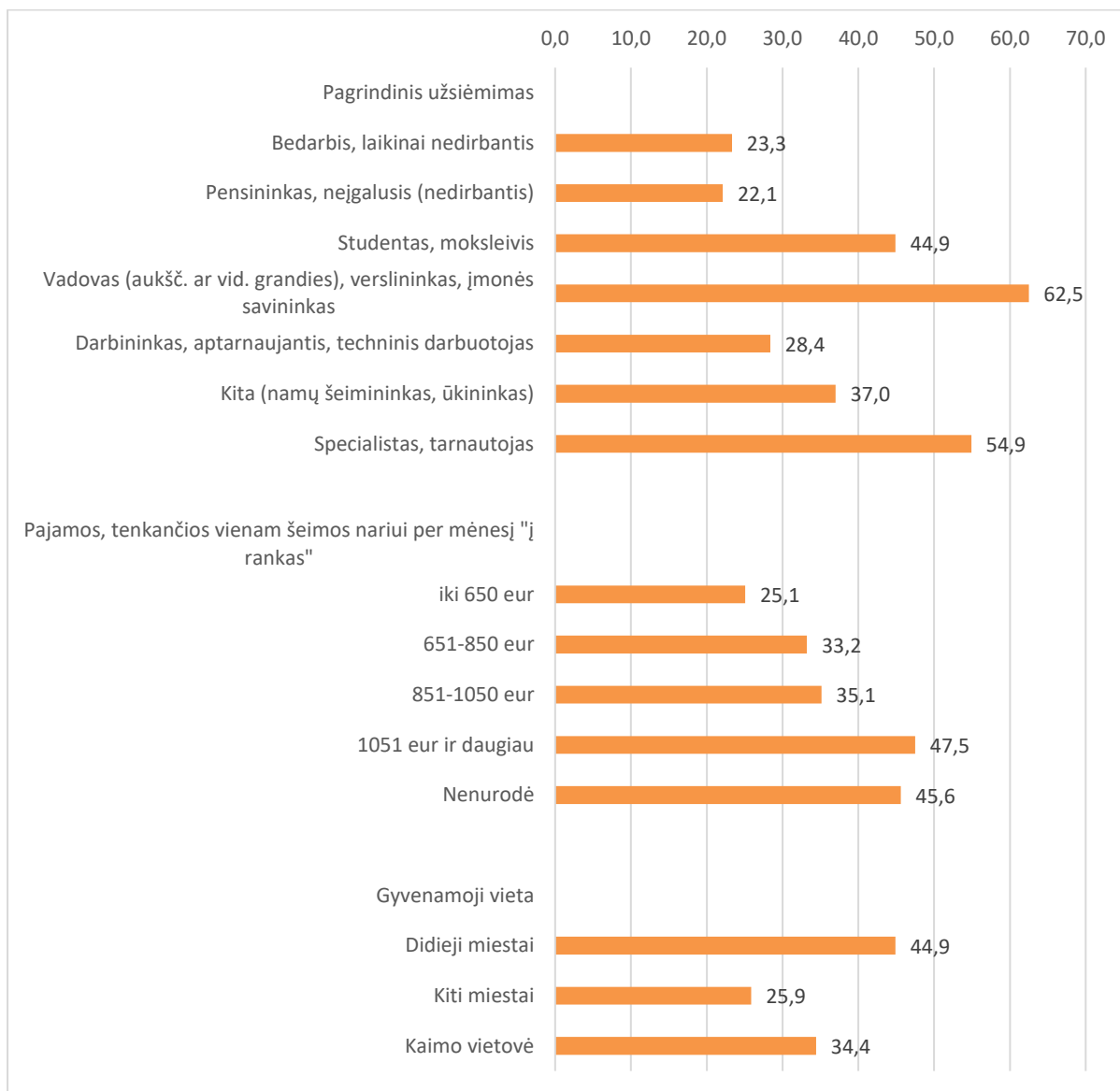
Žvelgiant į pilietinio aktyvumo indekso pasiskirstymą pagal sociodemografines grupes (1.6 ir 1.7 paveikslai), didžiausi aktyvumo skirtumai susiję su užsiėmimu, išsimokslinimu, pajamomis ir gyvenamąja vieta. Aukščiausiomis indekso reikšmėmis pasižymi vadovai ir įmonių savininkai (62,5 balo), specialistai ir tarnautojai (54,9 balo), aukštąjį išsilavinimą įgiję gyventojai (56,4 balo), didžiausias pajamas gaunantys respondentai (47,5 balo) bei didžiųjų miestų gyventojai (44,9 balo). Mažiausios aktyvumo indekso reikšmės nustatytos tarp bedarbių ir laikinai nedirbančių gyventojų (23,3 balo), nedirbančių pensininkų ir neįgaliųjų (22,1 balo), žemiausio išsimokslinimo (25,6 balo), mažiausias pajamas gaunančių (25,1 balo), mažesniuose miestuose gyvenančių (25,9 balo) respondentų, taip pat – pačių vyriausiųjų, daugiau nei 60 m. amžiaus, respondentų (27,8 balo). Ne itin didelis pilietinio aktyvumo indekso skirtumas matomas pagal lytį – moterys pilietinėse veiklose aktyvesnės (moterų pilietinio aktyvumo indekso vidutinė reikšmė 2025 m. lygi 38,8 balo, vyrų – 34,3 balo).

1.6 pav. Pilietinio aktyvumo indekso vidurkiai pagal lytį, amžių ir išsimokslinimą

Lyginant su 2024 m., ryškiausias pilietinio aktyvumo augimas fiksuojamas tarp vadovų ir įmonių savininkų (pokytis lygus 12,7 balo), 18 - 24 metų jaunimo (8,9 balo pokytis), 50 - 59 metų (7,0 balų pokytis) gyventojų, aukštąjį išsilavinimą įgijusių respondentų (5,3 balo pokytis) bei didžiųjų miestų gyventojų (5,5 balo pokytis). Tuo tarpu kituose miestuose gyvenančių respondentų ir pensininkų grupėse pilietinio aktyvumo indeksas, bendro augimo kontekste, šiek tiek sumažėjo (atitinkamai 3,3 balo ir 3,2 balo).

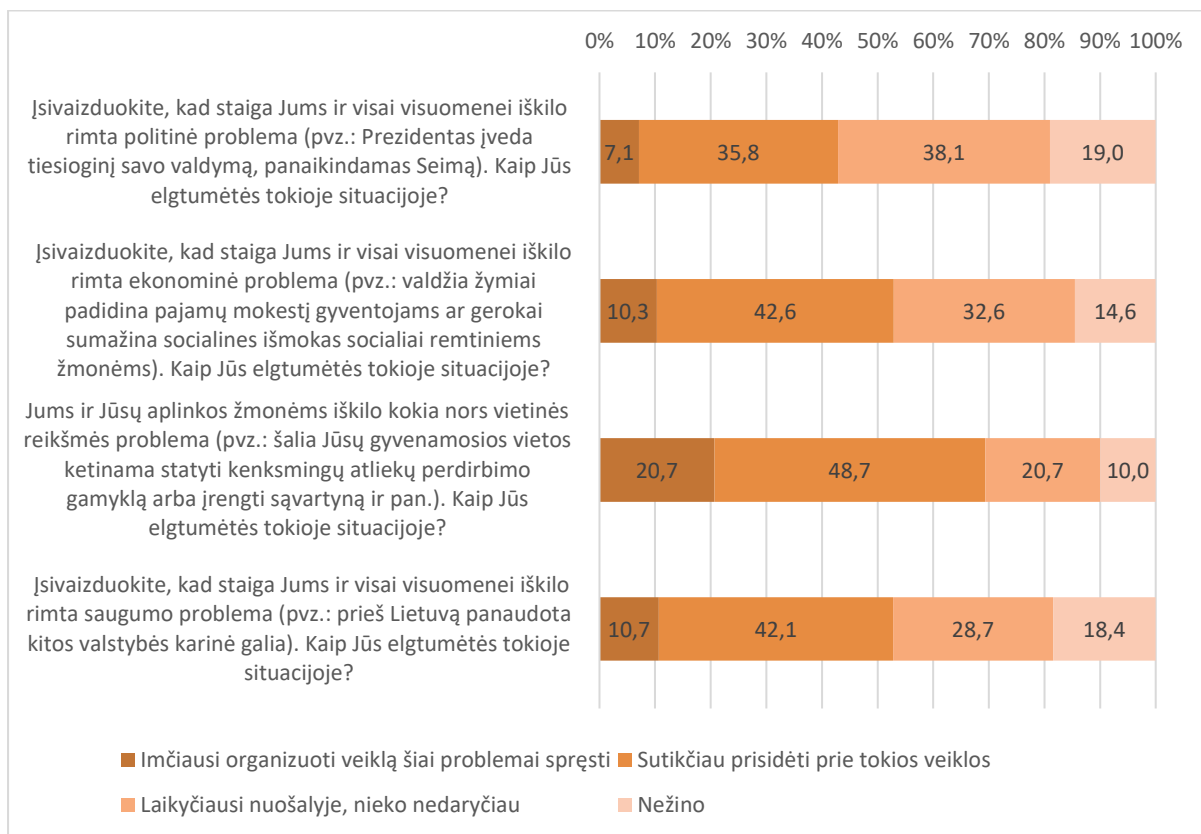
1.7 pav. Pilietinio aktyvumo indekso vidurkiai pagal užsiėmimą, pajamas ir gyvenamąją vietą

1.3. DALYVAVIMO PILIETINĖSE VEIKLOSE POTENCIALAS

Pilietinės galios indekso tyrime vertinamas ne tik realus gyventojų pilietinis aktyvumas, bet ir potencialus – t.y., nusiteikimas veikti įvairių visuomenei reikšmingų problemų atvejais. Respondentų klausiama, kaip jie elgtųsi hipotetinėse situacijose – iškilus rimtai politinei, ekonominei, vietos reikšmės arba šalies saugumo problemai (kiekvienai situacijai pateikiami konkretūs pavyzdžiai: Prezidento įvedamas tiesioginis valdymas panaikinant Seimą, valdžios žymiai padidintas pajamų mokestis gyventojams ar gerokai sumažinamos socialinės išmokos socialiai remtiniams žmonėms, šalia gyvenamosios vietos ketinama statyti kenksmingų atliekų perdirbimo gamykla ar įrengiamas sąvartynas, prieš Lietuvą panaudojama kitos valstybės karinė galia). Atsakymų – nusiteikimo iškilusioje situacijoje imtis iniciatyvos, prisidėti prie kitų organizuojamos veiklos ar likti nuošalyje – pasiskirstymas (ir tikslios klausimų formuluotės) pateiktas 1.8 paveiksle.

1.8 pav. Lietuvos gyventojų potencialus pilietinis aktyvumas skirtingų iškylančių problemų atveju, proc.

Kaip ir ankstesniais metais, didžiausias gyventojų pasirengimas veikti stebimas vietos reikšmės problemos atveju. Tokiu atveju penktadalis respondentų (21 proc.) nurodo, jog patys imtųsi organizuoti veiklą problemai spręsti, dar beveik pusė (49 proc.) prisidėtų prie kitų organizuojamos veiklos, o nuošalyje liktų penktadalis (21 proc.). Apklausos duomenys rodo, jog iš viso septyni iš dešimties Lietuvos gyventojų nusiteikę vienaip ar kitaip įsitraukti sprendžiant savo gyvenamosios vietovės problemas.

Mažesnis, tačiau taip pat aukštas potencialas veikti fiksuojamas ekonominės ir šalies saugumo problemų atvejais. Abiem atvejais daugiau kaip pusė respondentų nurodo jog arba patys imtųsi organizuoti veiklą, arba prisidėtų prie atitinkamos kitų iniciatyvos (abiem atvejais po 53 proc.). Santykinai mažesnę pasirengimą veikti gyventojai demonstruoja politinės problemos atveju – jai iškilus, veikti būtų nusiteikę 43 proc. apklaustųjų: daugiau nei trečdalis (36 proc.) nurodo, jog prisidėtų prie kitų organizuojamos veiklos, o dar 7 proc. respondentų teigia, jog patys imtųsi tokią veiklą organizuoti.

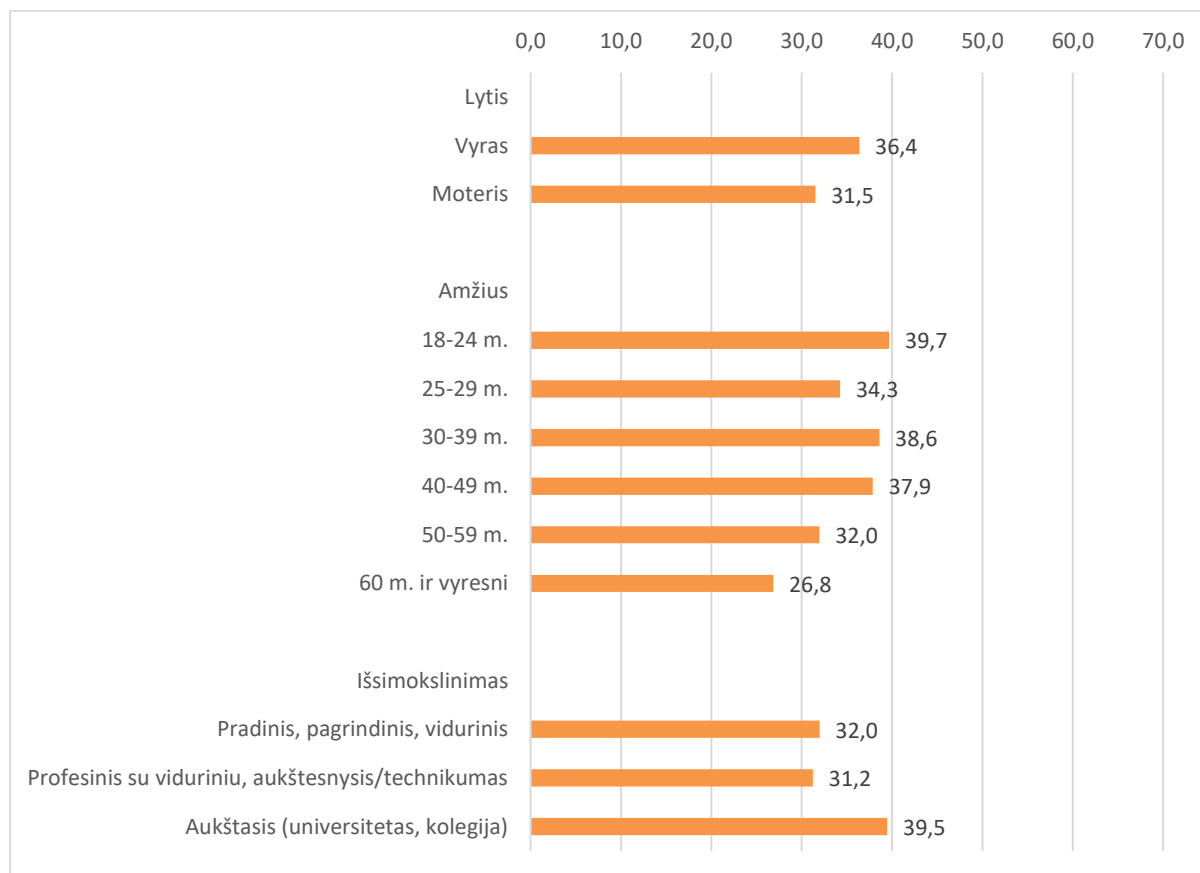
Lyginant su 2024 m., didžiausi pokyčiai 2025 m. matomi politinės problemos atveju. Per metus 7 procentiniais punktais padidėjo respondentų, kurie nurodo, jog prisidėtų prie tokios problemos sprendimo, dalis, taip pat 2 procentiniais punktais padaugėjo pasiryžusių patiems organizuoti veiklą, o teigiančiųjų, kad tokioje situacijoje laikytųsi nuošalyje, atitinkamai sumažėjo 9 procentiniais punktais. Ūgtelėjęs 2025 m. potencialus pilietinis aktyvumas politinės problemos atveju – ištis aukštas (per pastarąjį dešimtmetį aukštesnis buvo tik 2020 m., COVID-19 pandemijos pradžioje, kuomet nusiteikę veikti buvo 46 proc. respondentų), žymintis dalies gyventojų sudirgimą, mažesnę abejingumą pokyčiams politiniame lauke.

Teigiamų pokyčių, nors ir mažesnių, matyti ir ekonominės problemos atveju – padidėjo pasirengusių prisidėti prie veiklos respondentų dalis (5 procentiniais punktais), sumažėjo ketinančių likti nuošalyje bei nežinančių, kaip elgtis (abiem atvejais 3 procentiniais punktais). Vietos reikšmės ir šalies saugumo problemų atvejais gyventojų nusiteikimas veikti iš esmės nepakito ir svyruoja statistinės paklaidos ribose.

Apskaičiuotas dalyvavimo pilietinėse veiklose potencialo indeksas 2025 m. siekia 33,9 balo iš 100 galimų. Palyginti su 2024 m., jis padidėjo 3,1 balo (2024 m. šis indeksas buvo lygus 30,8 balo). Didžiausią įtaką tokiam pokyčiui turėjo išaugęs gyventojų pasirengimas veikti politinės problemos atveju, taip pat, nors ir kiek mažesniu mastu – ekonominės problemos atveju.

Žvelgiant į potencialaus pilietinio aktyvumo indekso pasiskirstymą pagal sociodemografinės grupes (1.9 ir 1.10 paveikslai), didžiausiu pilietinės veiklos potencialu 2025 m. pasižymi vadovai ir įmonių savininkai (50,3 balo), studentai ir moksleiviai (44,1 balo), didžiausias pajamas gaunantys respondentai (41,8 balo) bei aukštąjį išsilavinimą įgiję gyventojai (39,5 balo). Mažiausiomis vidutinėmis potencialaus pilietinio aktyvumo reikšmėmis pasižymi vyresni nei 60 metų gyventojai (26,8 balo), mažesnes pajamas gaunantys respondentai (29,1 balo žemiausių pajamų grupėje) bei žemesnio išsilavinimo grupės (31,2-32,0 balo). Moterų potencialaus pilietinio aktyvumo indekso vidurkis (31,5 balo) taip pat yra mažesnis nei vyrų (36,4 balo).

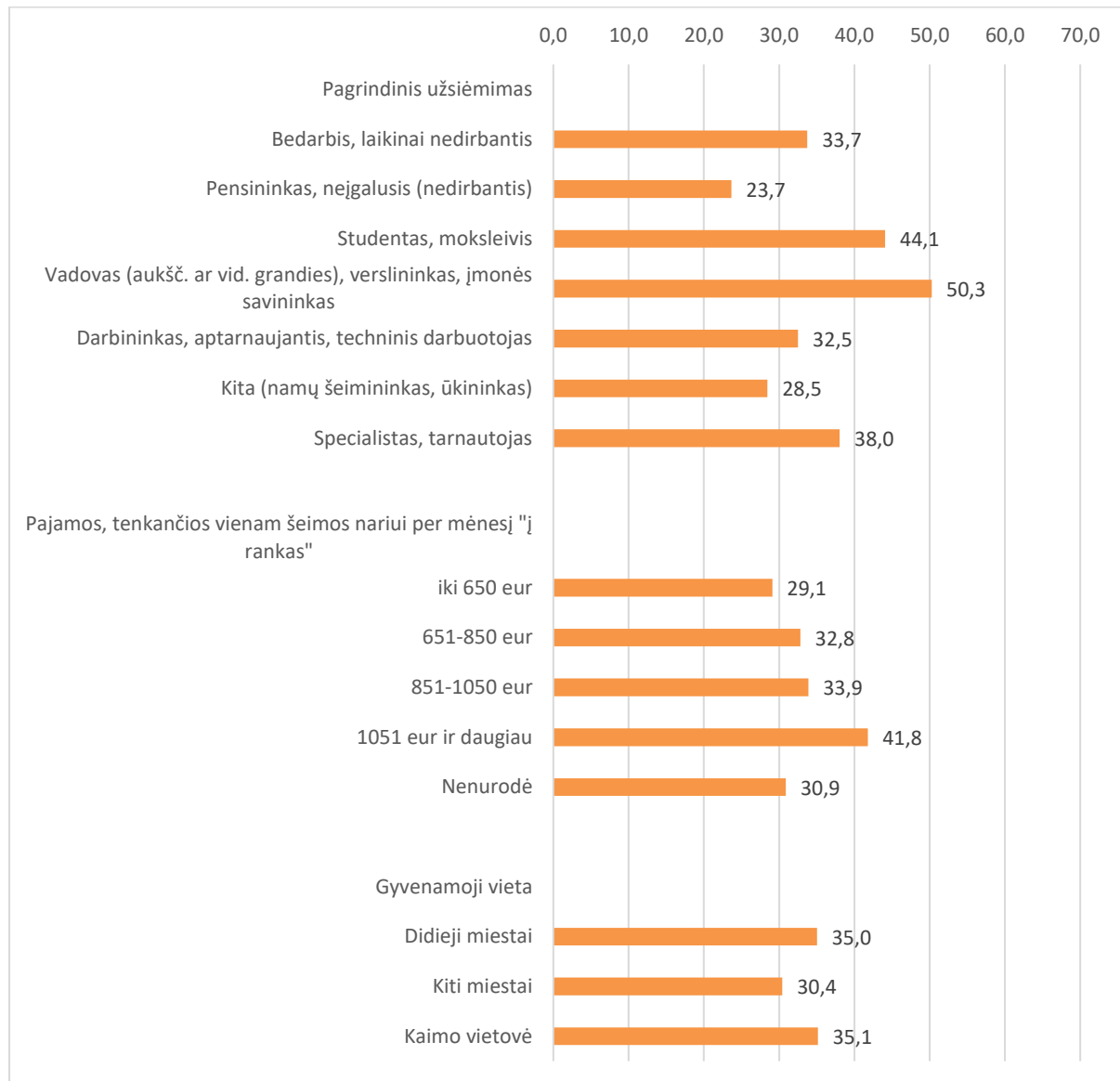
1.9 pav. Potencialaus pilietinio aktyvumo indekso vidurkiai pagal lytį, amžių ir išsimokslinimą

Lyginant su 2024 m., ryškiausias potencialaus pilietinio aktyvumo augimas 2025 m. fiksuojamas tarp 18–24 metų jaunimo (11,3 balo pokytis), bedarbių ir laikinai nedirbančių gyventojų (11,1 balo pokytis),

vadovų bei įmonių savininkų (9,5 balo pokytis), studentų ir moksleivių (7,2 balo pokytis), vidurinį išsilavinimą turinčių respondentų (9,1 balo pokytis) bei kaimo vietovių gyventojų (7,0 balo pokytis). Kitose sociodemografinėse grupėse potencialaus pilietinio aktyvumo pokyčiai buvo mažesni.

1.10 pav. Potencialaus pilietinio aktyvumo indekso vidurkiai pagal užsiėmimą, pajamas ir gyvenamąją vietą

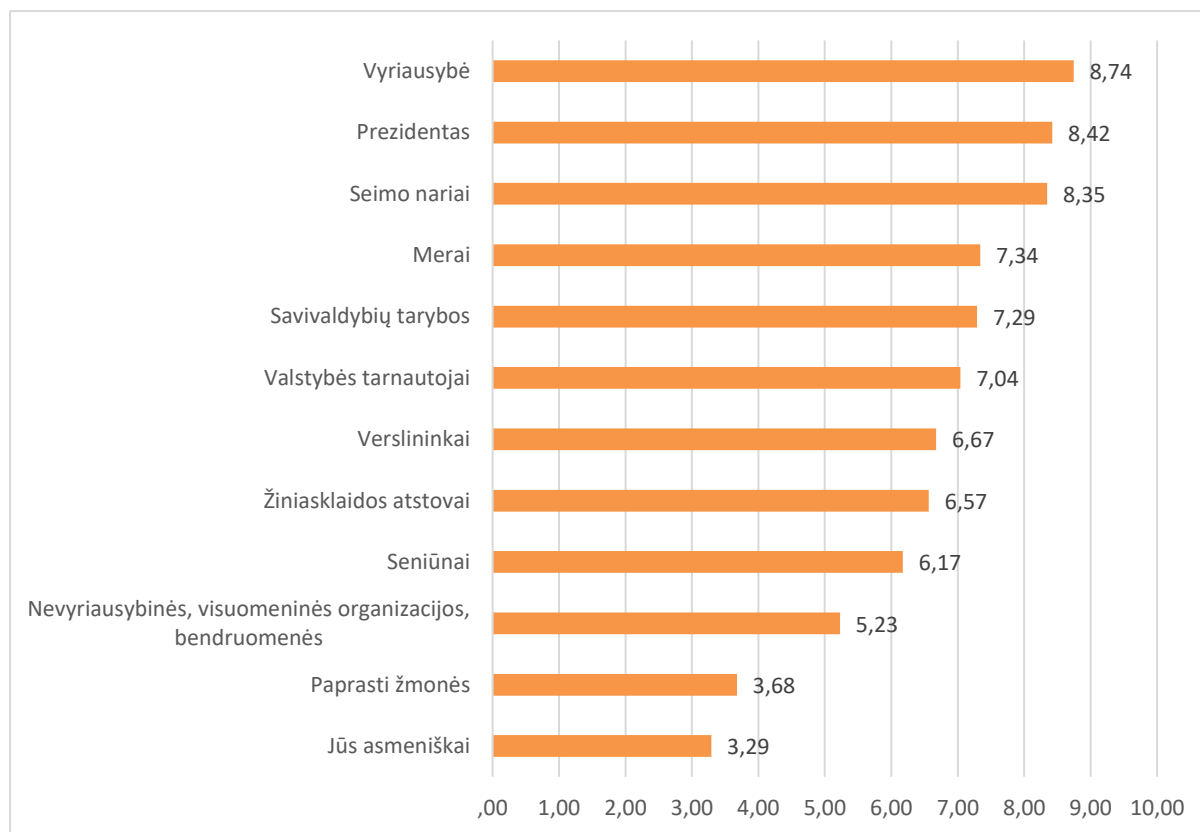

1.4. PILIETINĖS ĮTAKOS SUVOKIMAS

Pilietinės galios indekso tyrime pilietinės įtakos suvokimas matuojamas prašant gyventojų įvertinti skirtingų visuomenės grupių ir institucijų galią paveikti sprendimus, darančius įtaką visos visuomenės ar atskirų jos grupių gyvenimui. Respondentams užduodamas klausimas, kiek, jų manymu, įtakos priimant visai visuomenei ar atskiroms jos grupėms svarbius sprendimus turi jie asmeniškai, paprasti žmonės, nevyriausybinės ir visuomeninės organizacijos bei bendruomenės, žiniasklaidos atstovai,

verslininkai, Seimo nariai, valstybės tarnautojai, Vyriausybė, Prezidentas, savivaldybių tarybos, merai ir seniūnai. Kiekvieno iš šių veikėjų ar jų grupės įtaka vertinama 10 balų skalėje.

1.11 pav. Įvairių visuomenės grupių įtakos viešiesiems sprendimams vertinimo vidurkiai (1 – neturi jokios įtakos, 10 – turi labai didelę įtaką)

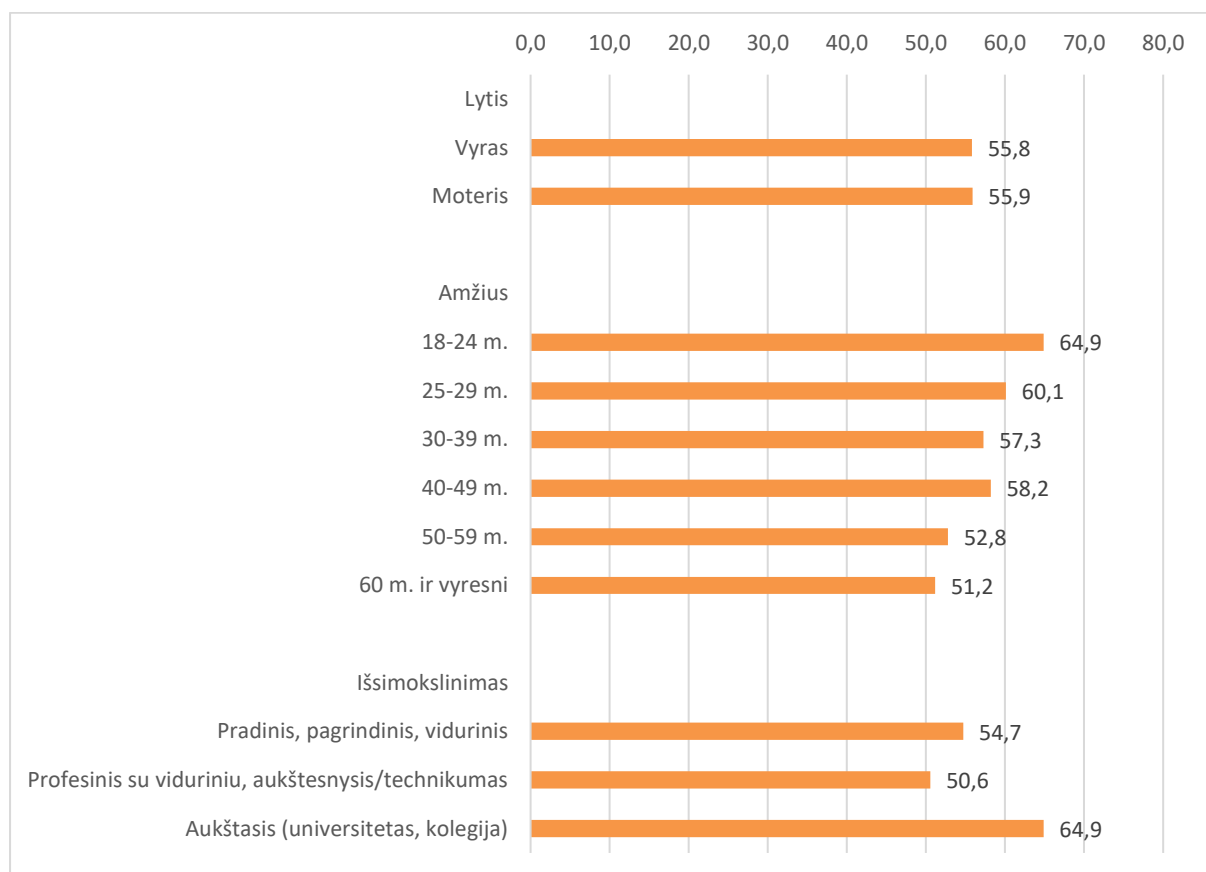
2025 m. gyventojų pateikti vertinimai (žiūrėti 1.11 paveikslą) išlaiko ankstesniais metais matytą hierarchiją: didžiausia įtaka priskiriama nacionalinėms valdžios institucijoms, mažiausia – paprastiems žmonėms ir sau asmeniškai. Žvelgiant konkrečiau, aukščiausią įtakos balą, vertinant 10 balų skalėje, gyventojai skiria Vyriausybei (8,7 balo), Prezidentui (8,4 balo) ir Seimo nariams (8,4 balo). Kiek mažesnė įtaka priskiriama merams ir savivaldybių taryboms (po 7,3 balo), valstybės tarnautojams (7,0 balo), taip pat verslininkams (6,7 balo), žiniasklaidos atstovams (6,6 balo) ir seniūnams (6,2 balo). Nevyriausybinių, visuomeninių organizacijų ir bendruomenių įtaka vertinama 5,2 balo, paprastų žmonių – 3,7 balo. Mažiausiai įtakos gyventojai priskiria sau asmeniškai – vidutinis vertinimas siekia 3,3 balo.

Lyginant su 2024 m., didžiausi pokyčiai susiję būtent su pilietinės visuomenės veikėjams priskiriama įtaka. Nevyriausybinių, visuomeninių organizacijų ir bendruomenių įtakos vertinimo vidurkis per metus padidėjo 0,5 balo, paprastų žmonių ir žiniasklaidos atstovų – po 0,3 balo. Nevyriausybinių organizacijų ir bendruomenių įtakos vertinimo augimas išsiskiria ir ilgesnėje perspektyvoje: 2025 m. nutrūko nuo 2020 m. stebėta šių organizacijų turimos įtakos vertinimo mažėjimo tendencija. Vis dėlto 2025 m. nevyriausybiniams, visuomeninėms organizacijoms ir bendruomenėms priskiriama įtaka dar nesiekia 2019 m. fiksuotosios (tuomet ji buvo lygi 6,0 balo).

Šie pokyčiai atsispindi ir bendrame pilietinės įtakos suvokimo indekse. 2025 m. jis siekia 55,9 balo iš 100 galimų. Ši reikšmė - 3,8 balo didesnė nei 2024 m. stebėtoji, o pokytis – didžiausias 2025 m., lyginant visas atskiras Pilietinės galios indekso dimensijas. Kartu tęsiasi jau 2023 m. prasidėjęs bendro pilietinės įtakos vertinimo „atsigavimas“ po 2020–2022 m. krizių (COVID-19 pandemijos, plataus masto karo Ukrainoje pradžios) laikotarpiu fiksuoto suvokiamos pilietinės įtakos sumažėjimo.

Žvelgiant į pilietinės įtakos indekso vidurkių pasiskirstymą pagal sociodemografines grupes (1.12 ir 1.13 paveikslai), aukščiausiomis indekso reikšmėmis pasižymi studentai ir moksleiviai (75,6 balo), jauniausieji 18–24 metų respondentai (64,9 balo), aukštąjį išsilavinimą įgijusieji (64,9 balo), vadovai ir įmonių savininkai (63,7 balo), specialistai ir tarnautojai (63,2 balo), didžiųjų miestų gyventojai (63,9 balo) bei gaunantieji didžiausias pajamas (60,7 balo). Mažiausiomis indekso reikšmėmis, atvirkščiai, pasižymi silpnesnes pozicijas darbo rinkoje užimantys - bedarbiai ir laikinai nedirbantys (42,4 balo), nedirbantys pensininkai ir neįgalieji (49,6 balo), taip pat mažiausias pajamas gaunantieji (44,3 balo), kaimo vietovių (47,9 balo), profesinį su viduriniu ar aukštesnįjį išsimokslinimą turintys (50,6 balo), patys vyriausieji gyventojai (51,2 balo 60 m. ir vyresnių grupėje, 52,8 balo 50-59 m. grupėje). Kaip matyti, pilietinės įtakos skirtumai gana ryškiai skiriasi pagal gyventojų užsiėmimą, pajamas, gyvenamąją vietą, išsimokslinimą ir amžių. Tuo metu pagal lytį pilietinės įtakos vertinimas iš esmės nesiskiria – vyrų ir moterų indekso reikšmės siekia atitinkamai 55,8 ir 55,9 balo.

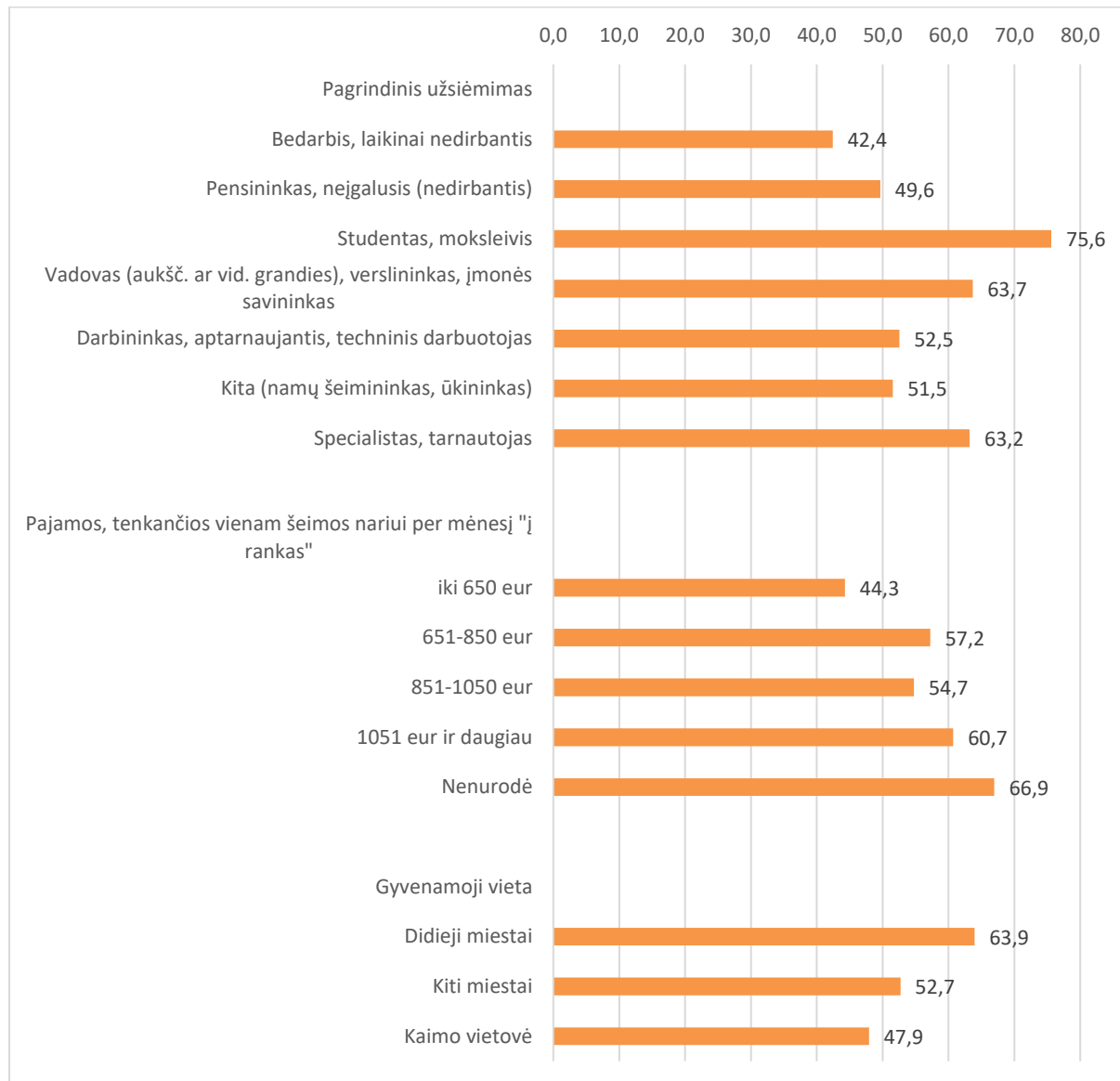
1.12 pav. Pilietinės įtakos suvokimo indekso vidurkiai pagal lytį, amžių ir išsimokslinimą

Lyginant su 2024 m., pilietinės įtakos vertinimas labiausiai augo tarp studentų ir pensininkų (atitinkamai apie 10 ir 9 balus), jauniausioje ir vyresnėje amžiaus grupėje (18–24 metų bei vyresnių

nei 50 metų respondentų vidutinės indekso reikšmės padidėjo maždaug 6–7 balais), atitinkamai ir vidurinį išsimokslinimą turinčių gyventojų grupėje (9 balais). Pilietinės įtakos vertinimas taip pat augo didžiųjų miestų (apie 7 balus) ir kitų miestų, rajonų centrų (apie 5 balus) gyventojų grupėse, tačiau kaimo vietovėse iš esmės nepakito (vidutinė indekso reikšmė 1 balu mažesnė nei 2024-taisiais).

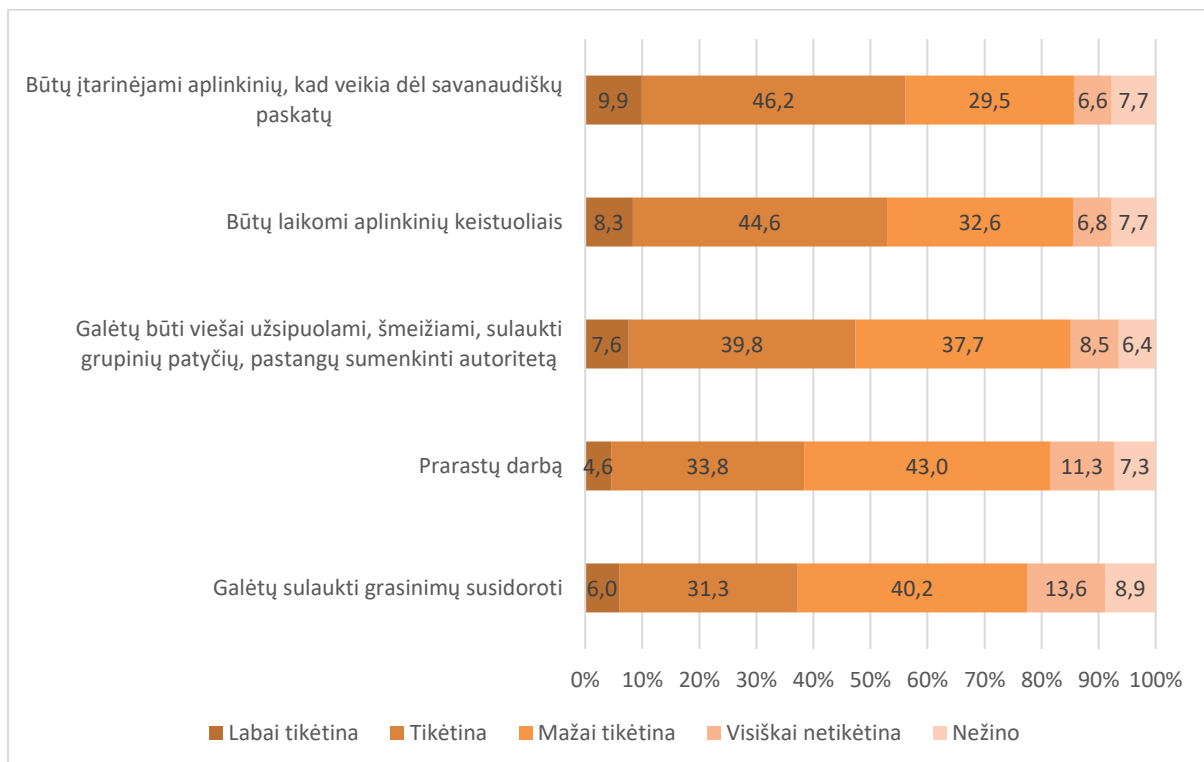
1.13 pav. Pilietinės įtakos suvokimo indekso vidurkiai pagal užsiėmimą, pajamas ir gyvenamąją vietą

1.5. RIZIKŲ, SUSIJUSIŲ SU PILIETINĖMIS VEIKLOMIS, VERTINIMAS

Vertinant kiek Lietuvos gyventojai pilietinę veiklą sieja su galimomis neigiamomis pasekmėmis, pilietinės galios indekso tyrime respondentų prašoma įvertinti, kiek jiems atrodo tikėtina, jog žmonės, inicijuojantys ar aktyviai dalyvaujantys pilietinėse akcijose ir veiklose, galėtų prarasti darbą, būti aplinkinių laikomi keistuoliais, viešai užsipuolami, šmeižiami, patirti grupines patyčias ar pastangas sumenkinti jų autoritetą, būti įtarinėjami veikiantys dėl savanaudiškų paskatų arba sulaukti grasinimų susidoroti. Reprezentatyvioje visuomenės apklausoje 2025 m. gyventojų pateiktų vertinimų pasiskirstymą galima matyti 1.14 paveiksle.

1.14 pav. Rizikų, susijusių su dalyvavimu pilietinėse veiklose, vertinimas, proc.

Lietuvos gyventojams 2025 m. labiausiai tikėtinos atrodo su aplinkinių požiūriu ir socialine reakcija susijusios pilietinio aktyvumo rizikos. Daugiau nei pusė respondentų (56 proc.) tikėtina arba labai tikėtina laiko galimybę, kad pilietišškai aktyvūs žmonės būtų įtarinėjami veikiantys dėl savanaudiškų paskatų, 53 proc. – kad aplinkinių būtų laikomi keistuoliais. Beveik pusei apklaustųjų (47 proc.) atrodo tikėtina, kad aktyviai pilietišškai veikiantys žmonės galėtų būti viešai užsipuolami, šmeižiami, sulaukti grupinių patyčių ar pastangų sumenkinti jų autoritetą. Santykinai rečiau tikėtinomis laikomos rizikos prarasti darbą (38 proc.) ar sulaukti grasinimų susidoroti (37 proc.). Taigi ir 2025 m. išlieka pastaraisiais metais matyta pilietinės veiklos rizikų vertinimo tendencija – dažniau įžvelgiamos socialinės, su aplinkinių reakcija susijusios pilietinės veiklos neigiamos pasekmės, rečiau – darbo praradimo ar tiesioginių grasinimų rizika.

Lyginant su 2024 m., kuomet fiksuotas rekordiškai mažas pilietinės veiklos rizikų įžvelgimas visuomenėje, 2025 m. šis rekordas neišsilaikė – pilietinės veiklos rizikų įžvelgta vėl kiek daugiau,

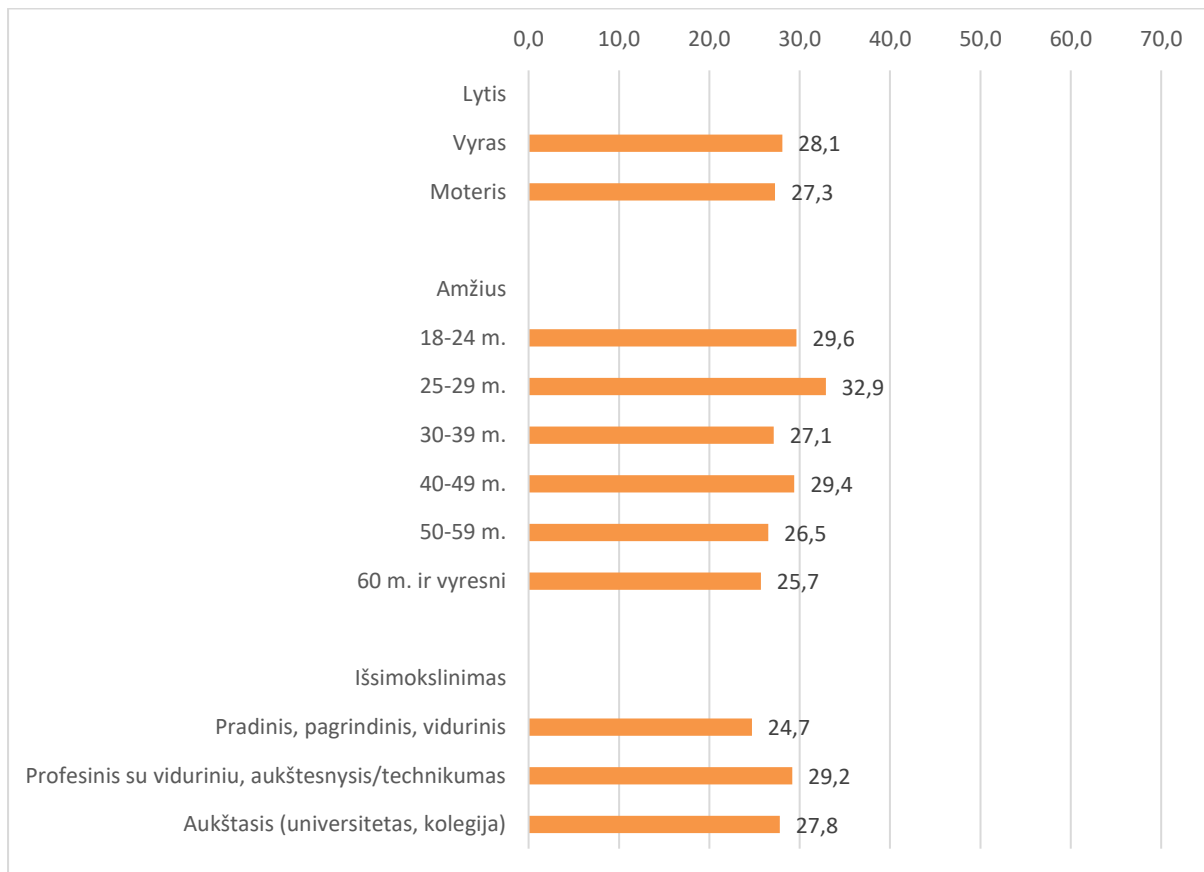
panašiai kaip (kiek mažiau nei) 2023 m. Keturiais iš penkių tirtų rizikų atvejais padidėjo gyventojų, laikančių jas tikėtinomis, dalis. Ryškiausiai – 7 procentiniais punktais – padaugėjo manančiųjų, jog pilietiškai aktyvūs žmonės, tikėtina, aplinkinių būtų laikomi keistuoliais. 5 procentiniais punktais išaugo įsitikinimas, kad tokie gyventojai galėtų būti įtarinėjami veikiantys dėl savanaudiškų paskatų, 3 procentiniais punktais – kad galėtų būti viešai užsipuolami, šmeižiami ar sulaukti grupinių patyčių, dar tokia pačia dalimi – jog pilietiškai aktyvūs žmonės, tikėtina, galėtų sulaukti grasinimų susidoroti. Pastebėtina, kad visų šių keturių rizikų tikėtinumo augimas 2025 m. matomas švelnesnėje atsakymo „tikėtina“, o ne „labai tikėtina“ kategorijoje. Tuo metu rizikos dėl pilietinės veiklos prarasti darbą bendras tikėtinumo vertinimas reikšmingiau nekito: 4 procentiniais punktais sumažėjus nežinančiųjų, kiek tikėtina tokią riziką reikėtų vertinti, daliai, respondentų vertinimai pasiskirstė po kitas kategorijas, statistiškai reikšmingai nepaaugindami nė vienos iš jų dalies.

Nepaisant šių pokyčių, gyventojų, nė vienos iš penkių rizikų nepamininčių kaip mažai tikėtinos ar visiškai netikėtinos (vadinasi, visais atvejais įžvelgiančių rizikas ar nesančių tikrų, kaip vertinti), dalis per metus iš esmės nepakito ir siekia 28 proc. (2024 m. – 29 proc.). Taigi daugiau nei ketvirtadalis visuomenės nemato nė vienos galimos rizikos, kuri atrodytų mažai ar visiškai netikėtina, nors atskirų rizikų tikėtinumo struktūra per metus kiek pasikeitė.

Apskaičiuota pilietinės veiklos rizikų vertinimo indekso vidutinė reikšmė 2025 m. siekia 27,7 balo iš 100 galimų. Tai 1,8 balo mažiau nei 2024 m., kai indeksas siekė rekordinius 29,5 balo. Kadangi didesnė šio indekso reikšmė reiškia mažesnį su pilietine veikla siejamų rizikų suvokimą, 2025 m. pokytis rodo kiek mažiau palankų socialinės aplinkos pilietiniam veiksmui vertinimą nei prieš metus (ir tai vienintelė neigiamai linkme pakitusi bendrojo pilietinės galios indekso dimensija 2025 m.). Vis dėlto 2025 m. pilietinės veiklos rizikų vertinimo indekso vidutinė reikšmė išlieka aukštesnė 2007-2023 m. laikotarpiu, ir net su santykinu sumažėjimu (lyginant su rekordiniais 2024 m.), žymi po 2022 m. kryčio atsistačiusį ir palankesnę aplinkos pilietiniam veiksmui vertinimą nei ankstesniais laikotarpiais.

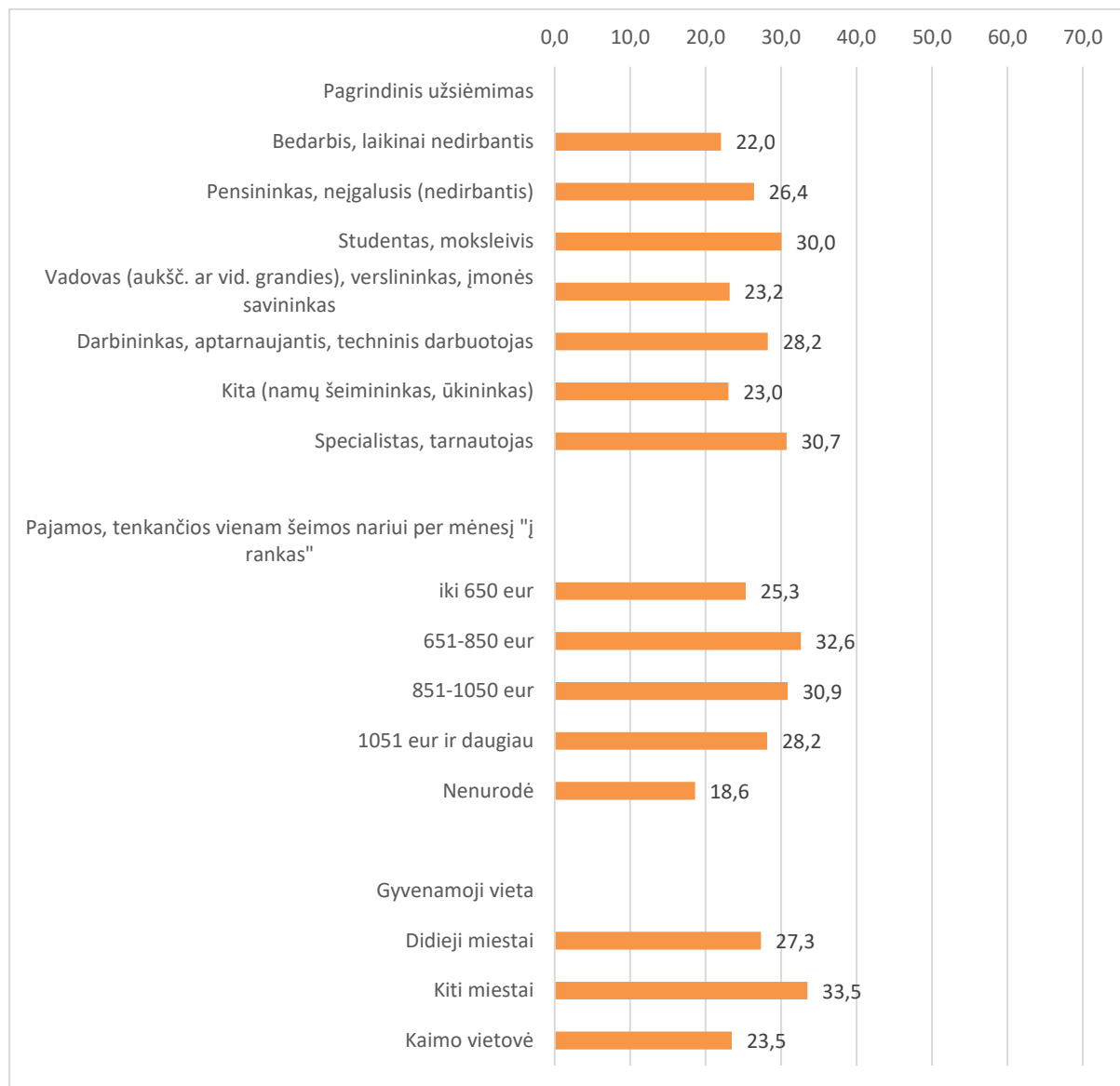
Įžvelgiant į su pilietine veikla siejamų rizikų vertinimo indekso pasiskirstymą pagal sociodemografinės grupes (1.15 ir 1.16 paveikslai), ryškesni indekso vidutinių reikšmių skirtumai matomi pagal gyvenamąją vietą, užsiėmimą ir amžių. Mažiausiai su pilietine veikla siejamų rizikų 2025 m. įžvelgia mažesnių miestų (ne didmiesčių), rajonų centrų gyventojai – jų indekso vidurkis siekia 33,5 balo, taip pat specialistai ir tarnautojai (30,7 balo) bei studentai ir moksleiviai (30,0 balo). Atvirkščiai, mažesnėmis indekso reikšmėmis (ir didesniu rizikų įžvelgimu) pasižymi bedarbiai ir laikinai nedirbantys (22,0 balo), vadovai ir įmonių savininkai (23,2 balo), kaimo vietovių gyventojai (23,5 balo). Pagal amžių kiek aukštesnė vidutinė indekso reikšmė matoma 25–29 metų grupėje (32,9 balo), žemiausia – tarp 60 metų ir vyresnių gyventojų (25,7 balo). Pagal lytį skirtumai labai nedideli (27,3 balo vidutinė reikšmė moterų grupėje ir 28,1 balo - vyrų).

1.15 pav. Pilietinės veiklos rizikų vertinimo indekso vidurkiai pagal lytį, amžių ir išsimokslinimą

Lyginant su 2024 m., rizikų vertinimo indeksas labiausiai sumažėjo tarp vidutinio amžiaus, 30–49 metų, respondentų (3,0 balo pokytis 30-39 m. amžiaus grupėje ir 5,7 balo pokytis 40-49 m. amžiaus grupėje), bedarbių ir laikinai nedirbančių (9,7 balo pokytis) bei aukštąjį išsimokslinimą turinčių gyventojų (4,5 balo pokytis). Tuo metu verta atkreipti dėmesį, kad jauniausiose, besimokančiose, amžiaus grupėse pokytis kaip tik buvo priešingos krypties: tarp 18–24 metų respondentų indekso reikšmė kaip tik, indikuodama mažesnę su pilietine veikla siejamų rizikų įžvelgimą, padidėjo 5,6 balo, tarp 25–29 metų – 2,6 balo, tarp studentų ir moksleivių – 8,1 balo.

1.16 pav. Pilietinės veiklos rizikų vertinimo indekso vidurkiai pagal užsiėmimą, pajamas ir gyvenamąją vietą

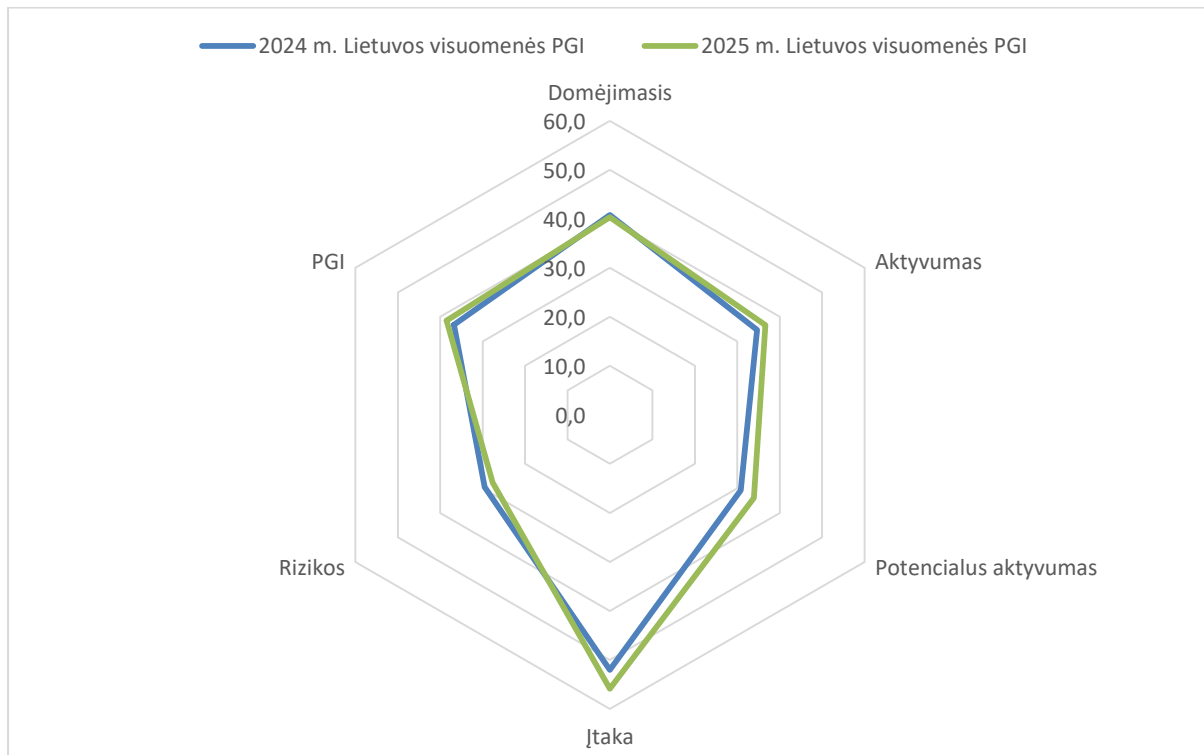
1.6. PILIETINĖS GALIOS INDEKSAS

Bendras Pilietinės galios indeksas (PGI) apskaičiuojamas sujungiant keturias ankstesniuose skyriuose aptartas pilietinės galios dimensijas: esamo pilietinio aktyvumo, potencialaus pilietinio aktyvumo, pilietinės įtakos suvokimo ir pilietinės veiklos rizikų vertinimo indeksus. Kaip ir jį sudarantieji atskirų dimensijų indeksai, bendras PGI gali įgyti reikšmės nuo 0 iki 100 balų: didesnė indekso reikšmė žymi didesnę visuomenės pilietinę galią.

2025 m. Lietuvos visuomenės pilietinės galios indeksas siekia 38,5 balo iš 100 galimų. Palyginti su 2024 m., kai PGI reikšmė buvo 36,8 balo, per metus indeksas paaugo 1,7 balo, fiksuodamas ryškesnį Lietuvos visuomenės pilietinės galios ūgtelėjimą 2025-taisiais. Žvelgiant į atskiras PGI sudedamąsias dalis (taip pat žiūrėti 1.17 paveikslą), bendro pilietinės galios indekso augimas pirmiausia siejamas su sustiprėjusiu gyventojų pilietinės įtakos suvokimu (3,8 balo indekso pokytis) ir išaugusiu tiek

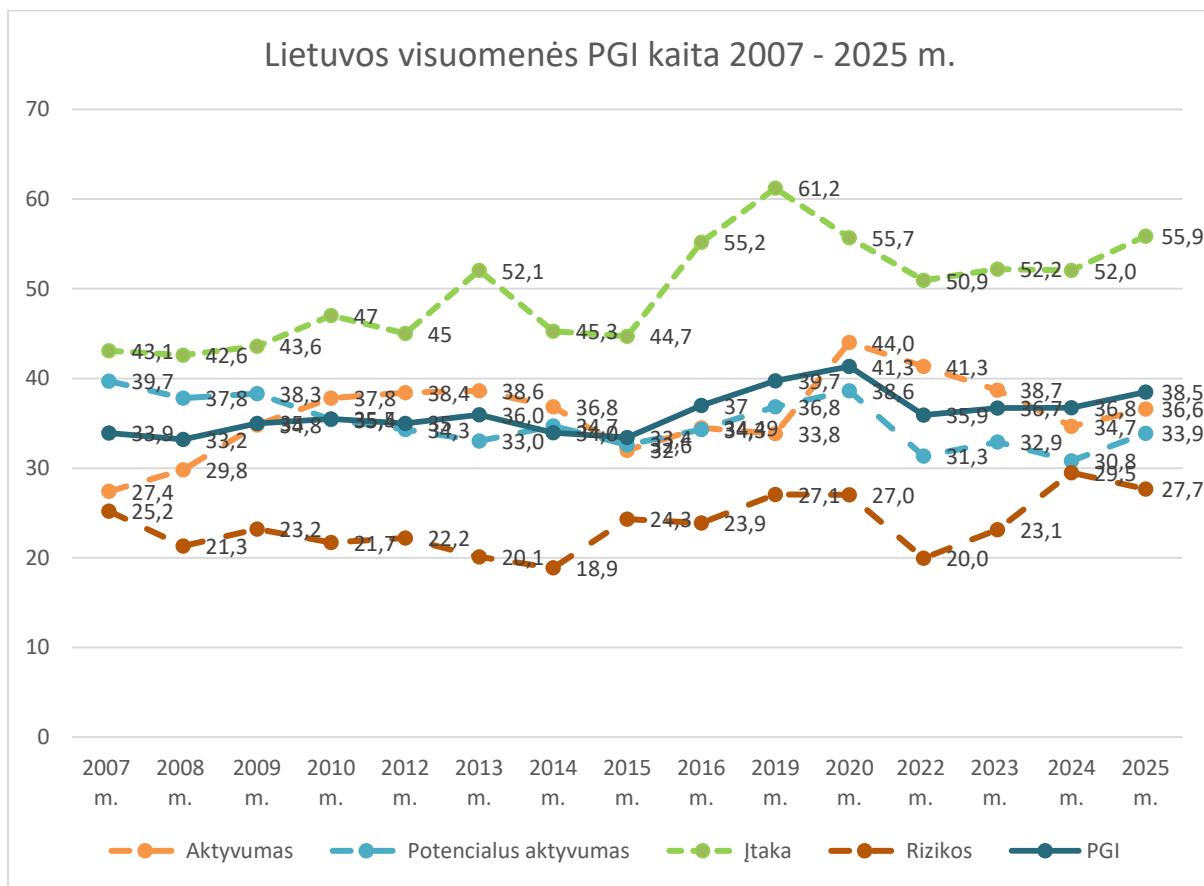
potencialiu (pirmiausia politinės problemos atveju, 3,1 balo bendras pokytis), tiek realiu (pirmiausia protesto, taip pat bendruomeniniu, bendras subindekso 1,9 balo pokytis) pilietiniu aktyvumu. Priešinga kryptimi kito tik pilietinės veiklos rizikų vertinimo indeksas: jo reikšmė sumažėjo 1,8 balo, taigi gyventojai su pilietine veikla siejamas rizikas 2025 m. vertino kaip kiek tikėtinesnes nei prieš metus (tendencija, kai su pilietine veikla siejamų rizikų vertinamo tikėtinumą paauga tais metais stebint išaugusį realų pilietinį aktyvumą, stebėta ir ankstesniais PGI tyrimo metais). Tuo metu domėjimosi viešaisiais reikalais indeksas 2025 m. lieka iš esmės nepakitęs.

1.17 pav. Bendrojo pilietinės galios indekso ir atskirų pilietinio aktyvumo, potencialaus pilietinio aktyvumo, pilietinės įtakos suvokimo, su pilietine veikla susijusių rizikų vertinimo ir domėjimosi viešaisiais reikalais indeksų vidutinių reikšmių visuomenėje palyginimas 2024 m. ir 2025 m.

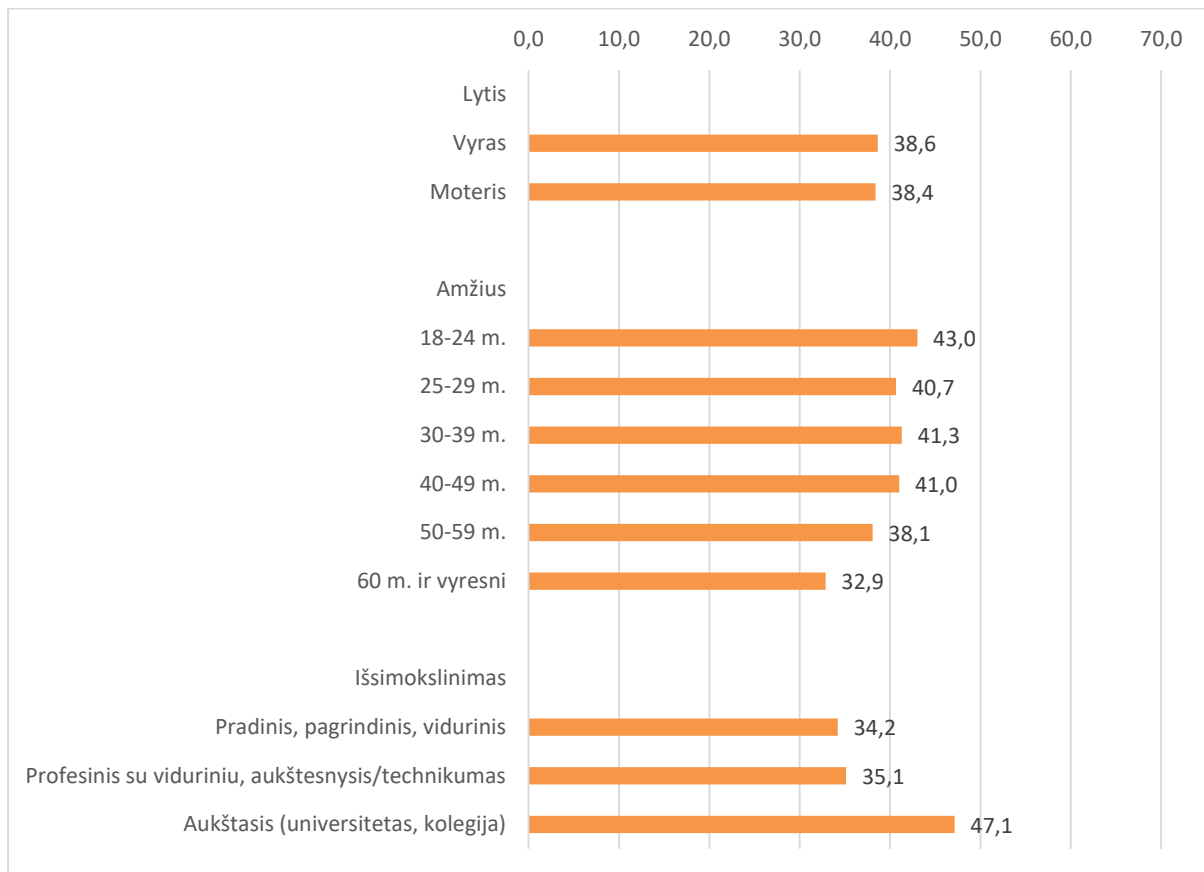
Ilgalaikėje perspektyvoje bendro PGI reikšmė 2025 m. yra viena aukštesnių per visą tyrimo laikotarpį (1.18 paveikslas). Ji viršija 2022–2024 m. fiksuotas reikšmes ir priartėja prie „prieškriziniams“ 2019 m. fiksuotos 39,7 balo reikšmės, kartu išlikdama mažesnė nei 2020 m., pirmaisiais COVID-19 pandemijos metais, kai buvo pasiekta aukščiausia per visą PGI matavimo laikotarpį indekso reikšmė. Taigi po 2022 m. matyto pilietinės galios susitraukimo ir santykinai stabilaus 2023–2024 m. laikotarpio, 2025 m. bendras Lietuvos visuomenės pilietinės galios rodiklis vėl paauga.

1.18 pav. Pilietinės galios indekso ir jo sudedamųjų dalių dinamika 2007–2025 metais

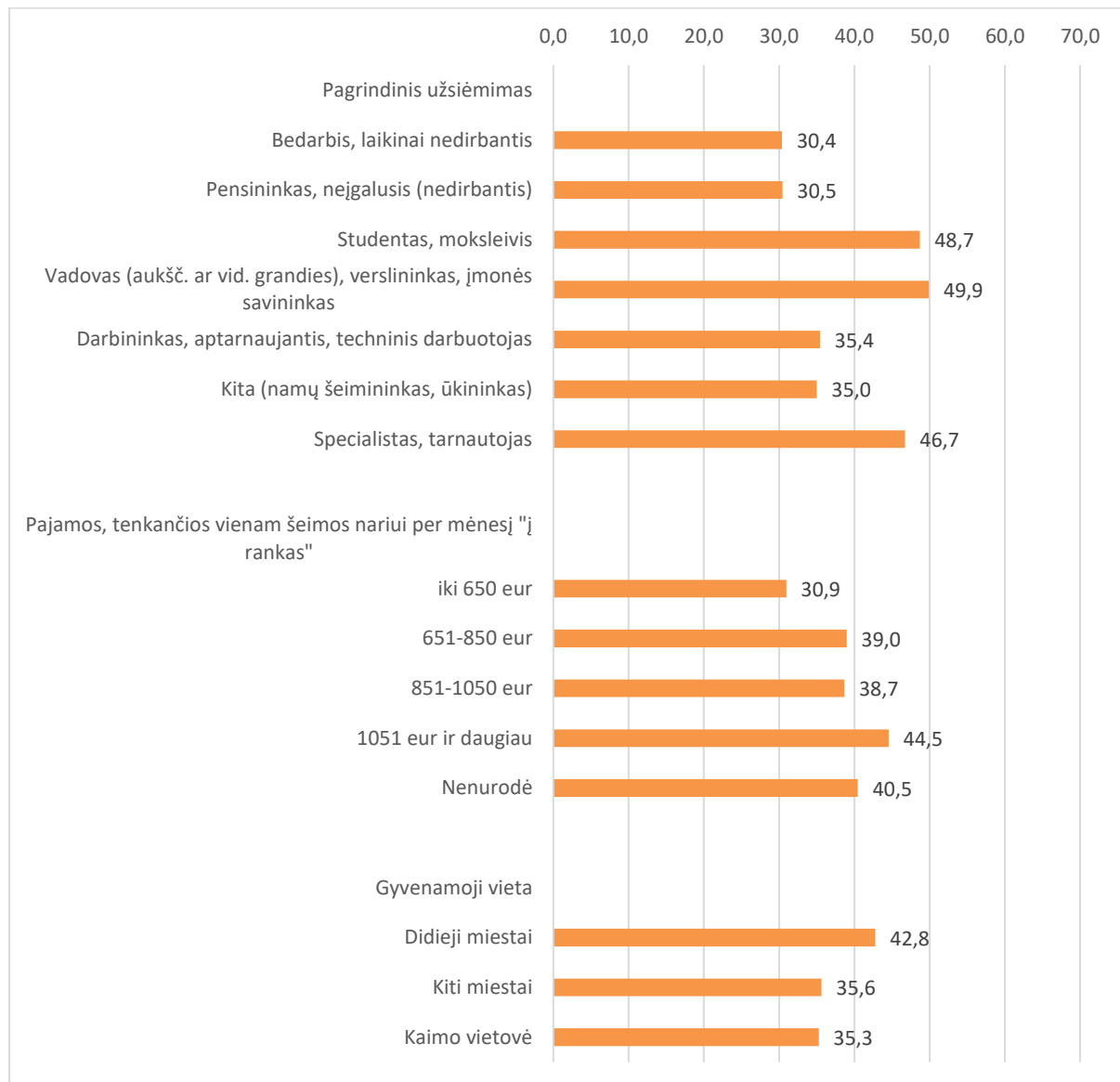
Žvelgiant į bendro Pilietinės galios indekso pasiskirstymą pagal sociodemografinės grupes (1.19 ir 1.20 paveikslai), didžiausia pilietine galia 2025 m. pasižymi vadovai ir įmonių savininkai (49,9 balo), studentai ir moksleiviai (48,7 balo), aukštąjį išsimokslinimą turintys gyventojai (47,1 balo) bei specialistai ir tarnautojai (46,7 balo). Aukštesnis PGI taip pat būdingas didžiausias pajamas gaunantiems (44,5 balo) ir didžiųjų miestų gyventojams (42,8 balo). Mažiausios indekso reikšmės, atvirkščiai, fiksuojamos tarp bedarbių ir laikinai nedirbančių (30,4 balo), nedirbančių pensininkų ir neįgalųjų (30,5 balo), mažiausias pajamas gaunančių (30,9 balo) bei 60 metų ir vyresnių respondentų (32,9 balo). Pilietinė galia taip pat mažesnė tarp ne aukštąjį išsimokslinimą turinčiųjų (34,2 balo pradinį, pagrindinį ar vidurinį išsimokslinimą įgavusiųjų grupėje, 35,1 balo profesinį su viduriniu, aukštesnįjį išsimokslinimą įgijusiųjų grupėje), ne didmiesčiuose gyvenančiųjų (35,3 balo ir 35,6 balo atitinkamai kaimo vietovėse ir kituose miestuose gyvenančiųjų grupėse). Pagal lytį PGI reikšmės iš esmės nesiskiria – vyrų pilietinės galios indeksas siekia 38,6, moterų – 38,4 balo.

1.19 pav. Pilietinės galios indekso vidurkiai pagal lytį, amžių ir išsimokslinimą

2025 m. pilietinės galios indekso įverčius atskirose sociodemografinėse grupėse lyginant su atitinkamomis 2024 m. indekso reikšmėmis galima pastebėti, jog pilietinės galios augimas 2025 m. nevienodai pasiskirstė tarp įvairių sociodemografinių grupių. Pilietinė galia ypač, 8,2 balo, paaugo jauniausių, 18 - 24 metų, respondentų grupėje. Ryškesnis augimas taip pat matomas tarp studentų ir moksleivių (+5,6 balo), vadovų ir įmonių savininkų (+5,1 balo) bei pradinį, pagrindinį ar vidurinį išsimokslinimą turinčių gyventojų (+4,8 balo). 2025 m. PGI vidutinė reikšmė taip pat 3,2 balo padidėjo didžiuosiuose miestuose.

1.20 pav. Pilietinės galios indekso vidurkiai pagal užsiėmimą, pajamas ir gyvenamąją vietą

II. ĮVAIRIŲ PILIETINIŲ AKCIJŲ PALAIKYMAS VISUOMENĖJE

Šių metų pilietinės galios indekso tyrime respondentai papildomai buvo klausiami, ar jie palaiko, ar nepalaiko įvairias pastaraisiais metais Lietuvoje vykusias pilietines akcijas. Iš viso buvo išvardinta 10 įvairių akcijų, o respondentų buvo prašoma išreikšti savo požiūrį į kiekvieną iš jų. Atsakymų pasiskirstymą galima matyti 2.1 paveiksle.

Didžiausio visuomenės palaikymo ir vienalyčio požiūrio sulaukia socialinės ir ekonominės temos. 68 proc. apklaustųjų teigiamai vertina 2025 m. mokytojų protestus dėl darbo sąlygų (29 proc. visiškai palaiko ir 39 proc. greičiau palaiko). Tai rodo itin platų pritarimą švietimo bendruomenės siekiams. Panašios tendencijos matomos ir vertinant pagalbą Ukrainai bei ūkininkų protestus: 58 proc. respondentų išreiškė palaikymą 2022 m. vykusioms Ukrainos palaikymo akcijoms, tokia pati dalis (58 proc.) - ir 2024 m. sausį vykusiam ūkininkų protestui Vilniuje.

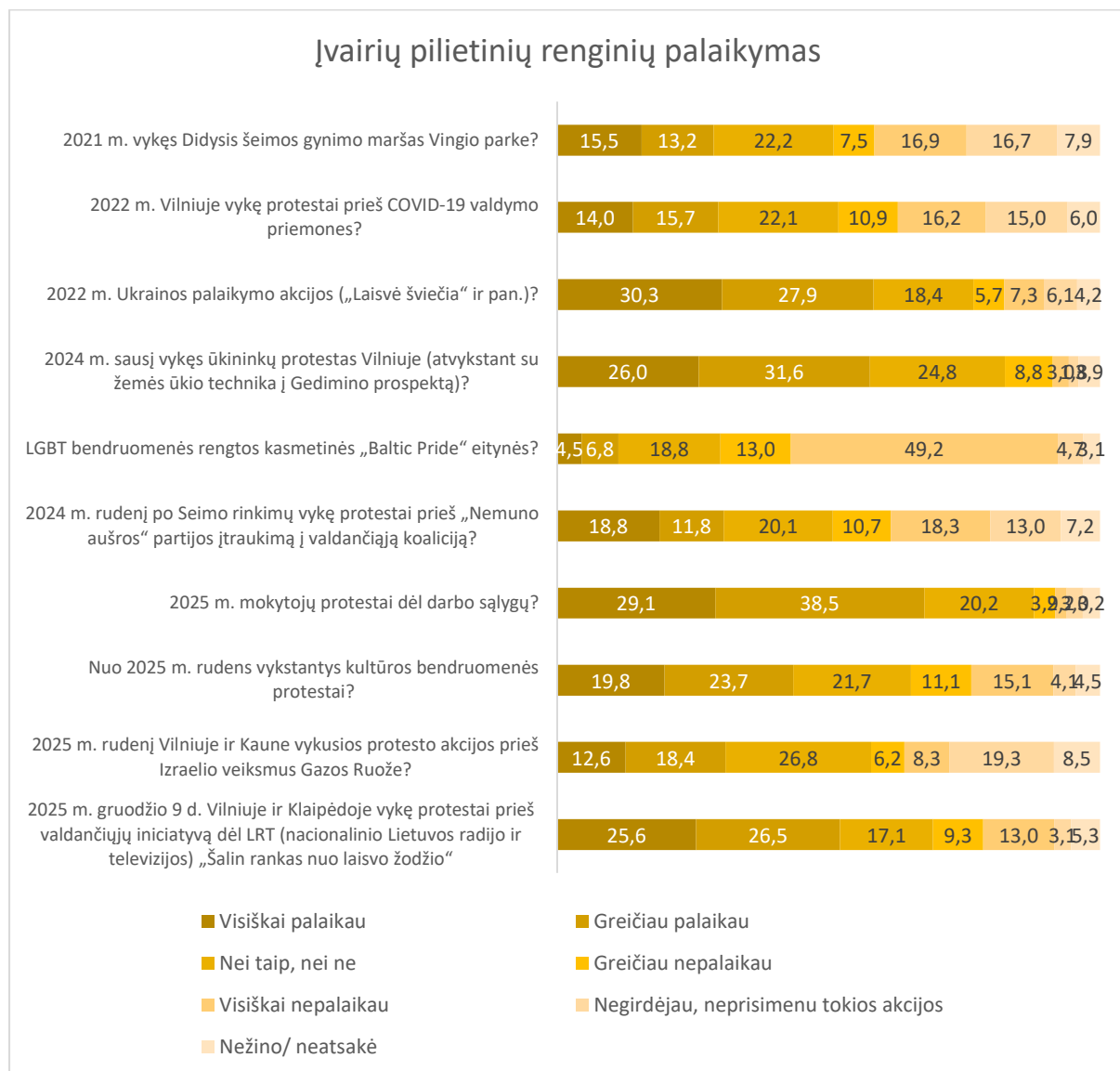
Taip pat daugiau nei pusė apklaustųjų (52 proc.) solidarizuojausi su protestais prieš valdančiųjų iniciatyvas dėl LRT („Šalin rankas nuo laisvo žodžio“). Kultūros bendruomenės protestai sulaukia 44 proc. pritarimo, tačiau čia matoma nemaža dalis dvejojančių – 22 proc. respondentų pasirinko atsakymą „nei taip, nei ne“. Protestai prieš „Nemuno aušros“ įtraukimą į valdančiąją koaliciją turi 31 proc. respondentų palaikymą, tačiau šiuo klausimu fiksuojamas didelis neapsisprendusių (20,1 proc.) arba apie įvykį negirdėjusių (13 proc.) asmenų skaičius. Visais trim atvejais, šalia didelės protestus palaikančiųjų dalies taip pat fiksuojamas ir ženklus protestų nepalaikančiųjų skaičius – atitinkamai 22 proc., 26 proc. ir 29 proc. (pastaruoju, protestų prieš „Nemuno aušros“ įtraukimą į valdančiąją koaliciją, atveju, protestus palaikančiųjų dalis statistiškai reikšmingai nesiskiria nuo nepalaikančiųjų).

Didelis poliarizacijos lygis pastebimas ir vertinant 2022 m. protestus prieš COVID-19 valdymo priemones: nors šiuos protestus 2025 m. palaiko 30 proc. apklaustųjų, nepritarimą išreiškia beveik toks pat skaičius – 27 proc. (sudėjus „greičiau nepalaikau“ ir „visiškai nepalaikau“). 2021 m. Didysis šeimos gynimo maršas yra palaikomas 29 proc. 2025 m. apklaustų respondentų, tačiau turi ir didelį atmetimo rodiklį – 24 proc. respondentų šios 2021 m. vykusios akcijos nepalaiko.

Ryškiausias visuomenės pasipriešinimas matomas vertinant „Baltic Pride“ eitynes. Tik 11 proc. apklaustųjų teigia palaikantys šią iniciatyvą, tuo metu net 62 proc. respondentų išreiškė nepritarimą (iš jų net 49 proc. – visiškai nepalaiko). Tai yra didžiausia neigiamų nuostatų koncentracija visoje lentelėje.

Mažo palaikymo sulaukia ir akcijos prieš Izraelio veiksmus Gazos Ruože – joms pritaria 31 proc. respondentų, tačiau labiau nei nepritarimas (akcijų nepalaiko iš viso 15 proc. apklaustųjų) čia fiksuojamas didžiausias informacinis atotrūkis: net 19 proc. apklaustųjų teigia apie tokias akcijas negirdėję, o dar 27 proc. neturi aiškos nuomonės.

2.1 pav. Įvairių pilietinių akcijų palaikymas, proc.

Skirtingų pilietinių akcijų palaikytojai skiriasi savo 2025 m. pilietinės galios lygiu (2.2 paveikslas). Didesne pilietine galia išsiskiria tie respondentai, kurie palaiko LGBT bendruomenės akcijas (9,1 balo už vidurkį aukštesnis PGI indeksas), pasisako prieš „Nemuno aušros“ dalyvavimą koalicijoje (7,5 balo skirtumas), taip pat palaiko protesto akcijas prieš Izraelio veiksmus Gazos ruože (4,9 balo skirtumas), palaiko kultūros bendruomenės protesto akcijas (5,1 balo skirtumas). Palaikančiųjų ūkininkų protestus, Didįjį šeimų maršą, protestus prieš COVID pandemijos valdymo priemones pilietinė galia 2025 m. yra truputį mažesnė už visos visuomenės vidurkį, tačiau skirtumas nėra labai reikšmingas.

2.2 pav. Palaikančiųjų įvairias pilietines iniciatyvas Pilietinės galios indekso skirtumas nuo visų apklaustųjų vidurkio

Analizuojant duomenis pagal įvairias sociodemografines charakteristikas (žiūrėti 2.1 lentelę), pastebima, kad moterys dažniau nei vyrai palaiko mokytojų protestus (79 proc. moterų ir 67 proc. vyrų), kultūros bendruomenės protestus (atitinkamai 51 proc. ir 43 proc.) bei Ukrainos palaikymo akcijas (66 proc. moterų ir 60 proc. vyrų), taip pat LGBT bendruomenės eitynes (atitinkamai 16 proc. ir 8 proc.). Tuo metu vyrai kiek aktyviau reiškia pritarimą ūkininkų protestams (64 proc. vyrų ir 61 proc. moterų).

Jaunimas (18 - 29 m. grupė) išsiskiria kaip pati liberaliausia ir politiškai aktyviausia tam tikrais klausimais dalis. Šioje grupėje fiksuojamas didžiausias palankumas LGBT bendruomenės „Baltic Pride“

eitynėms (30 proc.), kas yra beveik penkis kartus daugiau nei vyriausių respondentų grupėje (6 proc.). Taip pat jaunimas aktyviai palaiko 2024 m. - 2025 m. reikiamas politines pozicijas: net 43 proc. jų palaiko protestus prieš „Nemuno aušros“ įtraukimą į koaliciją, 67 proc. palaiko protestus prieš LRT įstatymų kaitą. Tuo metu tradicinės ar protesto prieš sistemą akcijos, tokios kaip Didysis šeimos gynimo maršas ar protestai prieš COVID-19 priemones, šiai grupei yra mažiausiai patrauklios (atitinkamai 16 proc. ir 24 proc.).

Vidurinioji karta (30 - 49 m.) užima tarpinę poziciją. 30 - 39 metų asmenys pasižymi didžiausiu kritiškumu Izraelio veiksams Gazos Ruože (39 proc. pritaria protestams) bei stipriu palaikymu kultūros bendruomenės protestams (58 proc.), LRT protesto akcijomis (67 proc.). Tuo metu 40 - 49 metų grupėje, lyginant su jaunesnėmis amžiaus grupėmis, pradedamas fiksuoti augantis palankumas Šeimos gynimo maršui (35 proc.), tačiau išlieka itin aukštas pritarimas mokytojų reikalavimams (76 proc.).

Vyresnio amžiaus grupės (nuo 50 m. iki 60 m. ir vyresni) demonstruoja visai kitokį vertybių svorio centrą. Čia pasiekiamas paramos ūkininkų protestams pikas – protestams dėl kaimo ir žemės ūkio problemų pritaria nuo 66 proc. iki 71 proc. šių grupių atstovų. Vyresni respondentai taip pat yra pagrindinis Didžiojo šeimos gynimo maršo palaikymo ramsis (35 proc. – 44 proc.). Priešinga tendencija matoma vertinant kitas iniciatyvas: vyresnių nei 60 m. asmenų grupėje palankumas „Baltic Pride“ siekia vos 6 proc., o protestams prieš „Nemuno aušros“ koaliciją pritaria tik 24 proc. – beveik dvigubai mažiau nei jaunimo grupėje.

Išsimokslinimo lygis yra vienas iš esminių veiksnų, lemiančių požiūrį į politines ir socialines akcijas. Aukštąjį išsilavinimą turintys asmenys itin stipriai palaiko protestus dėl LRT laisvės (72 proc.), kultūros bendruomenės protestus (66 proc.) bei Ukrainos palaikymo akcijas (76 proc.). Jų pritarimas protestams prieš „Nemuno aušros“ koaliciją (52 proc.) yra dvigubai didesnis nei asmenų su viduriniu ar profesiniu išsilavinimu (atitinkamai 25 proc. ir 24 proc.).

Mažiausias pajamas (iki 650 eurų) gaunantys respondentai labiausiai solidarizuojasi su ūkininkų protestais (68 proc.) bei mokytojų reikalavimais (74 proc.), yra skeptiški LGBT eitynių (8 proc.) ar protestų prieš koalicijos sudėtį (21 proc.) atžvilgiu. Aukščiausių pajamų grupė (virš 1051 eur) išsiskiria didžiausiu palaikymu Ukrainai (76 proc.) bei protestams prieš valdančiųjų iniciatyvas dėl LRT (66 proc.).

Gyvenamoji vieta taip pat brėžia aiškias ribas. Didžiųjų miestų gyventojai palankiau žiūri į „Baltic Pride“ eitynes (17 proc.) bei protestus prieš Izraelio veiksmus Gazos Ruože (39 proc.). Tuo metu kaimo vietovių gyventojai rodo didesnę palankumą ūkininkų protestams – juos palaiko net 76 proc. šios grupės respondentų, čia fiksuojamas mažiausias ar santykinai mažiausias pritarimas LGBT eitynėms (7 proc.) bei protestams dėl LRT laisvės (50 proc.).

Apibendrinant, galima teigti, kad mokytojų ir ūkininkų protestai bei parama Ukrainai suvienija didžiąją dalį sociodemografinių grupių, tačiau vertybiniai klausimai (LGBT teisės, Šeimos gynimo maršas) ir specifinės politinės akcijos ryškiai skaldo visuomenę pagal amžių, išsilavinimą bei pajamas.

2.1 lentelė. Pritarimas pilietinėms akcijoms įvairiose demografinėse grupėse, proc.

		Pritaria									
		2025 m. protestai prieš valdančiųjų iniciatyvą dėl LRT	2025 m. protesto akcijos prieš Izraelio veiksmus Gazos Ruože	Nuo 2025 m. rudens vyksiantys kultūros bendruomenės protestai	2025 m. mokytojų protestai dėl darbo sąlygų	LGBT bendruomenės rengtos kasmetinės „Baltic Pride“ eitynės	2024 m. vykę protestai prieš „Nemuno aušros“ partijos įtraukimą į valdančiąją koaliciją	2024 m. sausį vykęs ūkininkų protestas Vilniuje	2022 m. Ukrainos palaikymo akcijos	2022 m. Vilniuje vykę protestai prieš COVID-19 valdymo priemones	2021 m. vykęs Didysis šeimos gynimo maršas Vingio parke
Lytis	Vyras	52,6	32,3	43,2	67,0	8,2	31,3	64,1	60,1	32,2	30,5
	Moteris	59,7	34,6	50,5	78,6	15,8	34,8	60,5	65,5	32,0	31,6
Amžius	18-29 m.	67,3	32,0	55,8	73,0	29,6	42,7	47,5	73,8	23,7	16,4
	30-39 m.	67,2	39,3	58,1	74,8	13,4	40,1	61,6	65,2	31,8	22,6
	40-49 m.	55,8	34,9	44,5	75,6	9,4	31,0	61,7	64,5	33,4	35,1
	50-59 m.	48,8	33,4	41,2	68,9	7,1	32,9	70,5	58,9	40,9	43,5
	60 m. ir vyresni	47,2	29,3	39,2	72,9	6,2	23,8	66,1	56,4	30,1	34,7
Išsimokslinimas	Pradinis, pagrindinis, vidurinis	50,2	31,1	38,2	70,1	12,2	25,3	64,2	60,4	31,2	28,7
	Profesinis	49,0	33,6	39,0	73,1	7,6	24,2	68,2	55,5	34,6	34,2
	Aukštasis (universitetas, kolegija)	71,8	35,1	65,6	75,2	19,0	52,4	51,9	76,0	28,9	28,3

Pajamos	iki 650 eur	52,9	30,7	40,9	73,6	8,2	20,6	68,0	53,7	32,5	32,4
	651-850 eur	52,5	32,4	51,3	73,1	10,5	33,6	66,8	68,0	27,8	34,1
	851-1050 eur	54,7	39,5	46,2	72,1	10,3	38,7	68,1	61,9	34,4	29,4
	1051 eur ir daugiau	66,1	38,3	57,5	74,0	18,6	44,2	57,7	76,0	30,4	33,3
	Nenurodė	53,9	23,2	34,7	72,0	13,5	26,3	45,4	50,9	36,8	23,7
Gyvenamoji vieta	Didieji miestai	59,7	38,7	48,1	72,6	16,5	38,1	52,1	65,8	28,3	30,9
	Kiti miestai	58,7	32,7	49,8	75,0	11,3	32,1	61,8	62,5	35,0	32,6
	Kaimo vietovė	49,7	27,3	43,2	71,9	7,1	27,3	76,1	59,4	34,7	30,1

III. SAVANORYSTĖ

2025 m. Pilietinės galios indekso tyrime buvo skirta daug dėmesio Lietuvos gyventojų įsitraukimui į savanorystę. Tyrimas apėmė penkis rodiklius: bendrą savanorystės lygį, įsitraukimo į savanorišką veiklą intensyvumą, savanorystės sritis, nuostatą dėl įsitraukimo į savanorystę krizinėse situacijose, nedalyvavimo savanoriškoje veikloje priežastis.

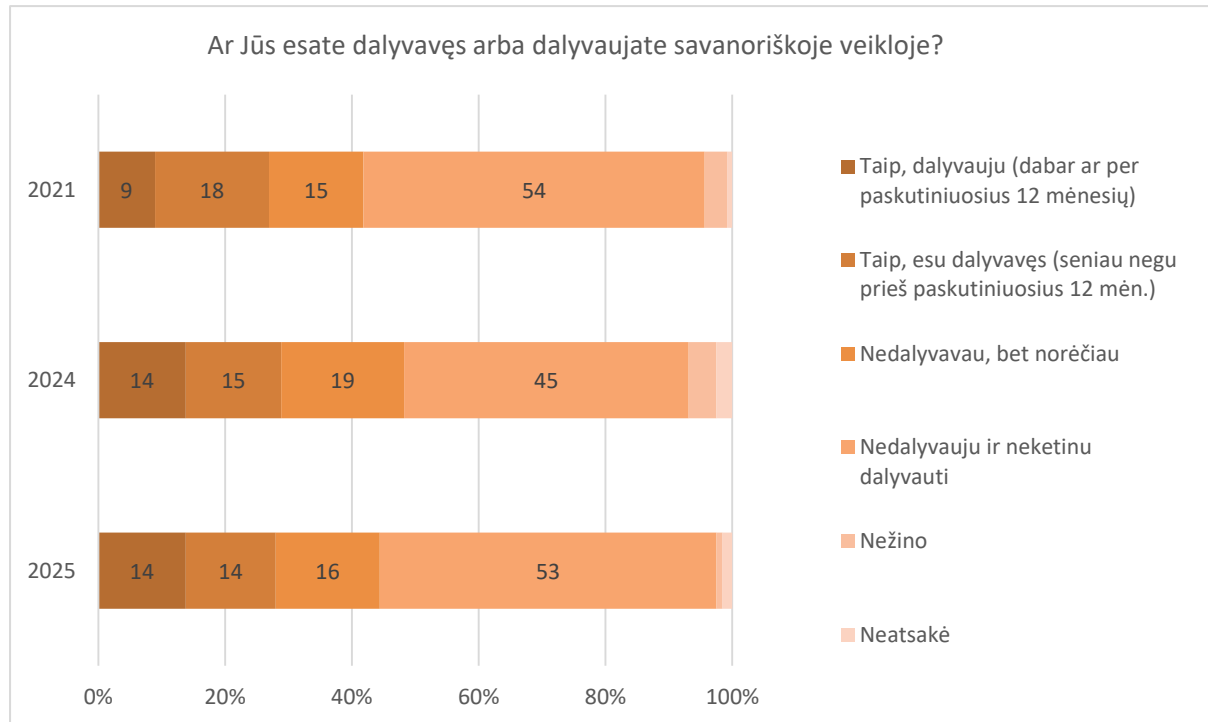
3.1. BENDRAS SAVANORYSTĖS LYGIS

Bendram savanorystės lygiui ištirti PGI apklausoje buvo naudojamas klausimas „Norėtume Jūsų paklausti, ar Jūs esate dalyvavęs arba dalyvaujate savanoriškoje veikloje? Tai yra, tokioje savo noru vykdomoje veikloje, už kurią negaunamas finansinis atlygis ir kuri yra naudinga bendruomenei (t. y. ne giminaičiui, kaimynui ar draugui).“

Respondentų atsakymų pasiskirstymas (žiūrėti 3.1 paveikslą) rodo, jog bendras 2025 m. savanorystės lygis visuomenėje nėra aukštas – savanoriškoje veikloje dalyvauja 14 proc. gyventojų. Palyginti su 2024 m. PGI tyrimo duomenimis, šis rodiklis statistiškai reikšmingai nepakito, tačiau, kaip ir prieš metus, išliko statistiškai reikšmingai didesnis nei 2021 m., kai savanoriškoje veikloje dalyvavo tik 9 proc. gyventojų. Nedalyvaujančių, tačiau norinčių įsitraukti į savanorišką veiklą, dalis statistiškai reikšmingai

nesiskiria nei nuo 2024 m. (skirtumas neviršija statistinės paklaidos ribų), nei nuo 2021 m. ir sudaro mažiau nei penktadalį šalies gyventojų. Nedalyvaujantys ir neketinantys dalyvauti savanoriškoje veikloje sudaro apie pusę Lietuvos gyventojų.

3.1 pav. Lietuvos gyventojų dalyvavimas savanoriškoje veikloje, proc.

Įsitraukimui į savanorišką veiklą turi įtakos lytis, amžius, išsimokslinimas, gyvenamoji vieta. Moterys šiek tiek dažniau nei vyrai dalyvauja savanoriškoje veikloje arba turi ankstesnės savanorystės patirties (atitinkamai 32 ir 25 proc.). Jos taip pat dažniau nei vyrai nurodo, kad nors šiuo metu savanoriškoje veikloje nedalyvauja, norėtų į ją įsitraukti (atitinkamai 20 ir 14 proc.). Tuo tarpu vyrų, kurie nei dalyvauja, nei ketina dalyvauti savanoriškoje veikloje, dalis yra 12 procentinių punktų didesnė nei moterų.

Lyginant įsitraukimą į savanorišką veiklą pagal amžiaus grupes, matyti, jo aktyviausi savanoriškoje veikloje yra 18 - 24 metų jaunuoliai – daugiau nei pusė šios amžiaus grupės respondentų nurodė, kad šiuo metu savanoriauja (28 proc.) arba yra savanoriavę anksčiau (25 proc.). Tarp 25 - 59 metų gyventojų dabartinę arba ankstesnę savanorystės patirtį turi apie trečdalis respondentų (nuo 26 iki 34 proc.), o mažiausiai tokios patirties turi 60 metų ir vyresni gyventojai (18 proc.).

Gyventojų, kurie nedalyvauja ir neketina dalyvauti savanoriškoje veikloje, dalis nuosekliai didėja su amžiumi – nuo 27 proc. 18 - 24 metų grupėje iki 48 proc. 25 - 39 metų, 55 proc. 40 - 49 metų, 60 proc. 50 - 59 metų ir 66 proc. tarp 60 metų ir vyresnių respondentų.

Pagal išsimokslinimą aktyviausiai savanoriauja aukštąjį išsilavinimą turintys gyventojai – šiuo metu savanoriškoje veikloje dalyvauja 21 proc. šios grupės respondentų. Tai maždaug dvigubai daugiau nei žemesnį išsilavinimą turinčių gyventojų grupėse.

Pagal gyvenamąją vietą savanorystės lygis yra panašus didmiesčiuose ir kaimo vietovėse (atitinkamai 16 ir 14 proc.), o mažiausias – kituose miestuose (10 proc.). Būtent kitų miestų gyventojai dažniausiai

nurodo, kad nei dalyvauja, nei ketina dalyvauti savanoriškoje veikloje (67 proc.), palyginti su didmiesčių (45 proc.) ir kaimo vietovių gyventojais (55 proc.).

3.2. ĮSITRAUKIMO Į SAVANORIŠKĄ VEIKLĄ INTENSIVUMAS

Savanorystės intensyvumui įvertinti PGI tyrime respondentams buvo pateikti du klausimai: „Kaip dažnai Jūs savanoriaujate / savanoriavote?“ ir „Kiek vidutiniškai valandų per mėnesį savanoriaujate?“. Šie klausimai buvo užduoti ir 2024 bei 2020 m. PGI tyrimuose, todėl galima analizuoti savanorystės intensyvumo pokyčius laike. Respondentų atsakymų procentiniai pasiskirstymai pateikti 3.1 lentelėje. Vertinant rezultatus svarbu atsižvelgti į tai, kad 2021 m. duomenys (2020 m. PGI tyrimas) buvo surinkti COVID-19 pandemijos laikotarpiu, kai karantino ribojimai galėjo turėti įtakos savanorystės intensyvumui ir galimybėms savanoriauti.

2025 m. fiksuojama aiški teigiama savanorystės intensyvumo augimo tendencija. Palyginti su 2024 m. ir 2021 m., statistiškai reikšmingai padidėjo reguliariai savanoriaujančių asmenų dalis – bent kartą per mėnesį savanoriauja keturi iš dešimties savanorių, o 2024 m. ir 2021 m. tokių buvo tik apie trys iš dešimties. Kartu statistiškai reikšmingai sumažėjo nereguliariai, tik akcijų ar renginių metu, savanoriaujančių asmenų dalis.

Lentelė 3.1. Savanoriavimo intensyvumas, proc.

	2025 m.	2024 m.	2021 m.
Kaip dažnai savanoriaujate?			
Bent kartą per savaitę	13	8	17
Maždaug kartą per mėnesį	26	20	13
Maždaug kartą per tris mėnesius	17	17	10
Maždaug kartą per pusmetį	12	15	11
Savanoriauju nereguliariai: akcijų, įvairių renginių, progų metu	27	35	49
Nežino	1	1	1
Neatsakė	4	3	
Kiek vidutiniškai valandų per mėnesį?			
Iki 2 val. per mėn.	20	26	16
3-5 val. per mėn.	30	25	20
6-10 val. per mėn.	17	9	21
11-25 val. per mėn.	4	4	17
Daugiau kaip 26 val. per mėn.	2	3	7
Negaliu tiksliai atsakyti	27	33	19

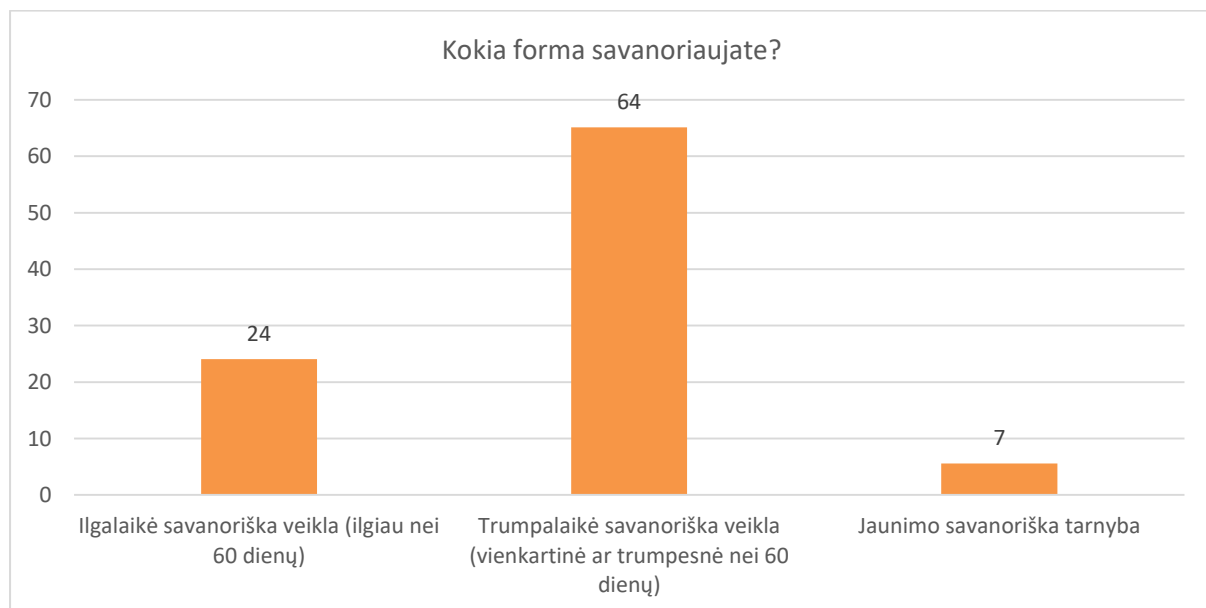
Pastaba. N=280.

Vertinant savanorystei skiriamą laiką, matyti, kad, palyginti su 2024 m., 2025 m. šiek tiek padidėjo savanorių, per mėnesį savanorystei skiriančių 3 - 5 valandas, dalis, o 6 - 10 valandų per mėnesį savanoriaujančių respondentų dalis beveik padvigubėjo – nuo 9 iki 17 proc. Tuo tarpu daugiau laiko savanorystei skiriančių asmenų dalis išliko nedidelė ir, palyginti su 2024 m., statistiškai reikšmingai nepasikeitė.

Savanorystės intensyvumui reikšmingą įtaką turi lytis ir amžius. Savanoriaujančios moterys dažniau nei vyrai savanoriauja reguliariai – jos dažniau nurodo savanoriaujančios kartą per savaitę, o kartą per mėnesį savanoriauja net du kartus dažniau nei vyrai. Tuo metu jaunesni savanoriai intensyviau savanoriškoje veikloje dalyvauja rečiau: 18 - 24 metų, kaip ir kitų jaunesnių nei 40 metų amžiaus grupių, savanoriai maždaug du kartus rečiau nei vyresni respondentai nurodo savanoriaujantys kartą per savaitę. Taigi, didžiausiu savanorystės intensyvumu pasižymi 40 metų ir vyresni savanoriai, tarp kurių dažniau yra moterų.

2025 m. PGI respondentams buvo pateiktas ir papildomas klausimas, leidžiantis išsamiau įvertinti jų įsitraukimo į savanorišką veiklą pobūdį: „Nurodykite, kokia forma savanoriaujate“ (žiūrėti 3.2 paveikslą). Rezultatai rodo, kad dauguma savanorių dalyvauja tik trumpalaikėje savanoriškoje veikloje, o ilgalaikę savanorystę užsiima tik ketvirtadalis savanoriaujančių respondentų. Ilgalaikę savanorystę labiau būdinga vyresniems nei 40 metų gyventojams, profesinį arba aukštesnįjį išsilavinimą turintiems respondentams ir didmiesčių gyventojams.

3.2 pav. Savanoriavimo forma, proc.

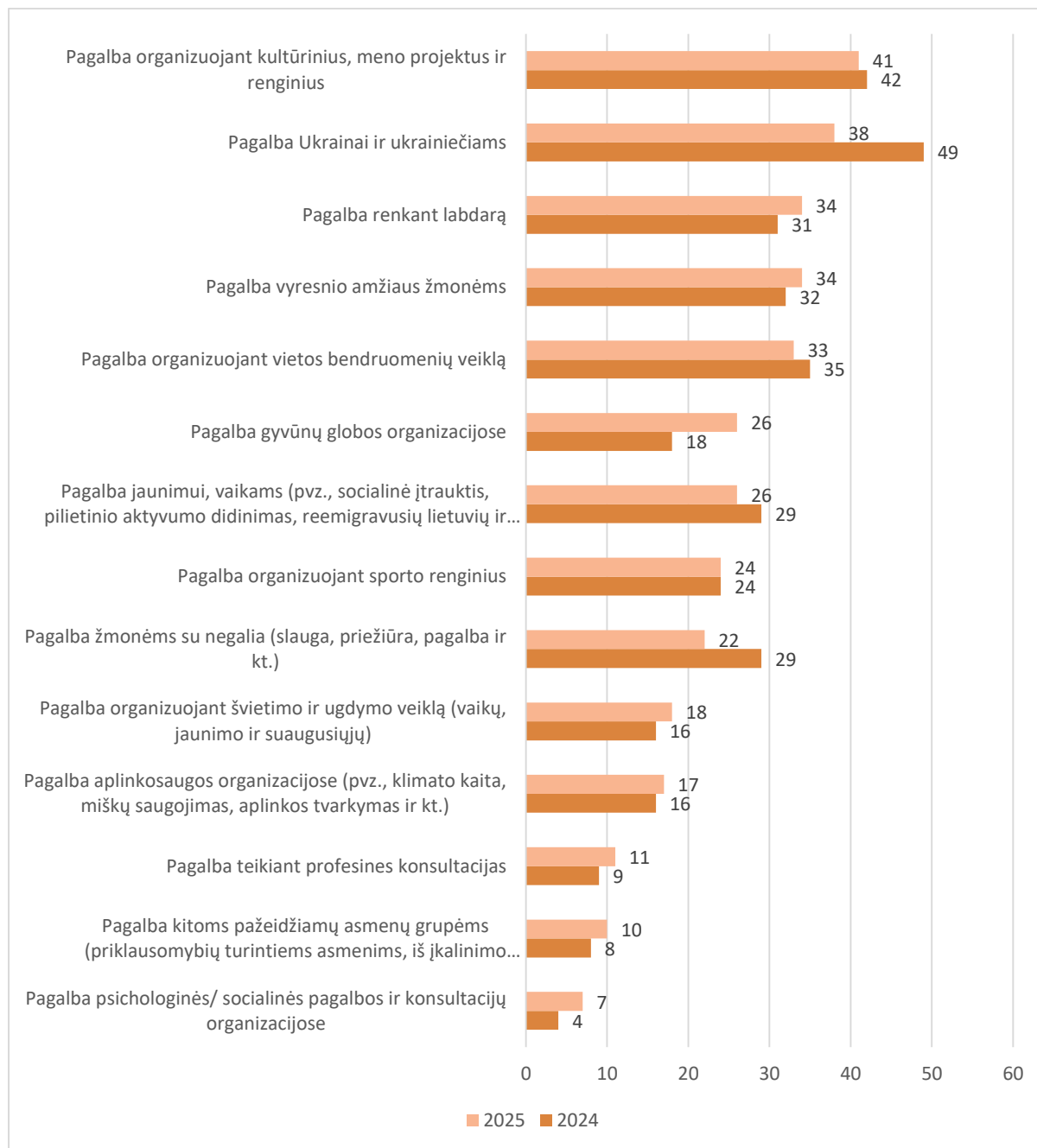

Pastaba. N=280. Respondentai galėjo nurodyti kelias savanoriavimo formas, todėl atsakymų procentų suma galėjo viršyti 100 proc. (grafike pateikiami procentai nuo visų savanoriaujančių).

3.3. SAVANORYSTĖS SRITYS

Atliktoje reprezentatyvioje apklausoje respondentų taip pat buvo klausama, kokiose savanoriškos veiklos srityse jiems teko dalyvauti. Tyrimo rezultatai rodo, kad skirtingos savanorystės sritys Lietuvos gyventojams yra nevienodai patrauklios (3.3 paveikslas).

3.3 pav. Savanoriškos veiklos sritys (dalyvaujančių proc.)

Pastaba. N=280.

Daugiausia savanorių pritraukia dvi veiklos sritys – pagalba organizuojant kultūros ir meno projektus bei renginius ir pagalba Ukrainai bei ukrainiečiams. Kiekvienoje iš jų dalyvauja apie keturi iš dešimties savanorių. Šios sritys buvo populiariausios ir 2024 m., tačiau jų dinamika skiriasi: savanorystės mastas kultūros ir meno srityje išliko stabilus, o pagalbos Ukrainai ir ukrainiečiams veiklose dalyvaujančių savanorių dalis, palyginti su praėjusiais metais, 2025 m. sumažėjo 10 procentinių punktų.

Antrąją pagal populiarumą grupę sudaro veiklos, į kurias įsitraukia maždaug trečdalis savanorių: pagalba renkant labdarą, pagalba vyresnio amžiaus žmonėms ir pagalba organizuojant vietos

bendruomenių veiklą. Nuo jų nedaug atsilieka pagalba gyvūnų globos organizacijose, pagalba vaikams ir jaunimui bei pagalba organizuojant sporto renginius – šiose srityse savanoriavo maždaug ketvirtadalis respondentų.

Maždaug penktadalis savanorių dalyvavo teikiant pagalbą žmonėms su negalia, organizuojant švietimo ir ugdymo veiklas bei aplinkosaugos iniciatyvose. Mažiausiai savanorių įsitraukia į profesinių konsultacijų teikimą, pagalbą pažeidžiamoms visuomenės grupėms bei psichologinės ar socialinės pagalbos veiklas.

Savanorystės sričių pasirinkimas reikšmingai susijęs su respondentų amžiumi ir lytimi. Jaunesni gyventojai statistiškai reikšmingai dažniau nei vyresni savanoriauja kultūros ir meno projektų bei renginių organizavimo veiklose. Tuo tarpu vyresnio amžiaus gyventojai dažniau nei jaunesni įsitraukia į pagalbą vyresnio amžiaus žmonėms ir vietos bendruomenių veiklos organizavimą.

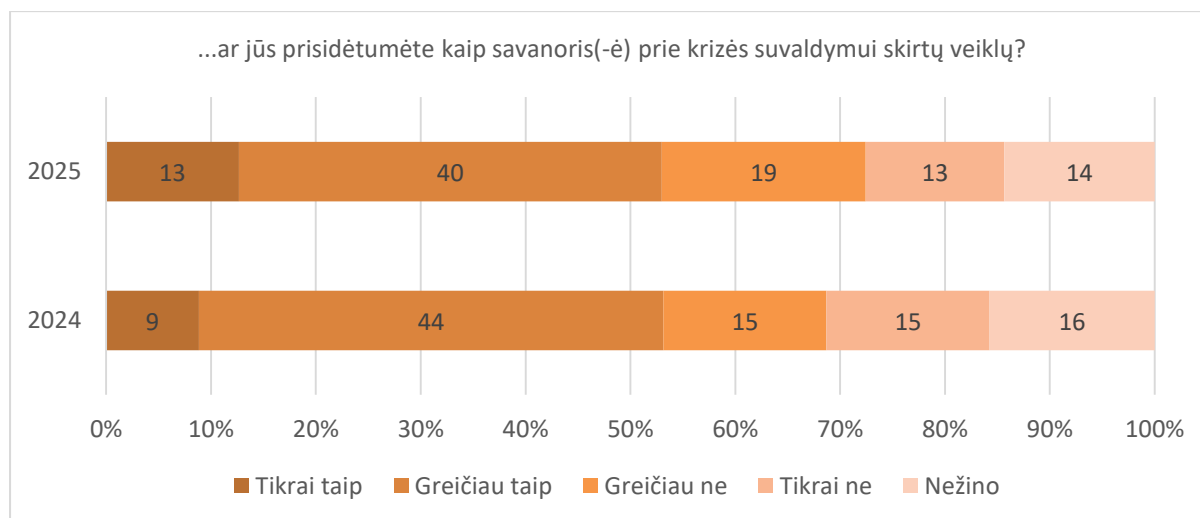
Pastebimi ir lyčių skirtumai. Moterys statistiškai reikšmingai dažniau nei vyrai savanoriauja rinkdamos labdarą, teikdamos pagalbą vyresnio amžiaus žmonėms ir žmonėms su negalia, taip pat dalyvauja vaikų ir jaunimo švietimo bei ugdymo veiklose. Vyrai, savo ruožtu, statistiškai reikšmingai dažniau nei moterys savanoriauja organizuojant sporto renginius.

Gyvenamoji vieta turi įtakos savanorystei dviejų tipų organizacijose: didmiesčių ir miestų gyventojai dažniau nei kaimo gyventojai teikia pagalbą gyvūnų globos ir aplinkos apsaugos organizacijose.

3.4. SAVANORYSTĖ KRIZINĖSE SITUACIJOSE

Vertinant gyventojų nuostatą (kartu ir potencialą) įsitraukti į savanorišką veiklą krizinėse situacijose, PGI tyrime respondentai buvo klausiami „Jei Lietuvoje ateityje kiltų sveikatos, staigiai išaugusių migrantų srautų, gamtos stichijos, karinių veiksmų ar pan. nulemta krizė, ar jūs prisidėtumėte kaip savanoris(-ė) prie krizės suvaldymui skirtų veiklų?“. Lyginant 2024 ir 2025 m. PGI duomenis, matome, kad šiuo klausimų gyventojų nuostatos keitėsi itin mažai: pusė tyrimo dalyvių teigė, kad jie imtųsi savanorystės krizinėse ar ekstremaliose situacijose, trečdalis – jog ne, daugiau nei dešimtadalis nežino, kaip elgtųsi tokioje situacijoje (žiūrėti 3.4 paveikslą).

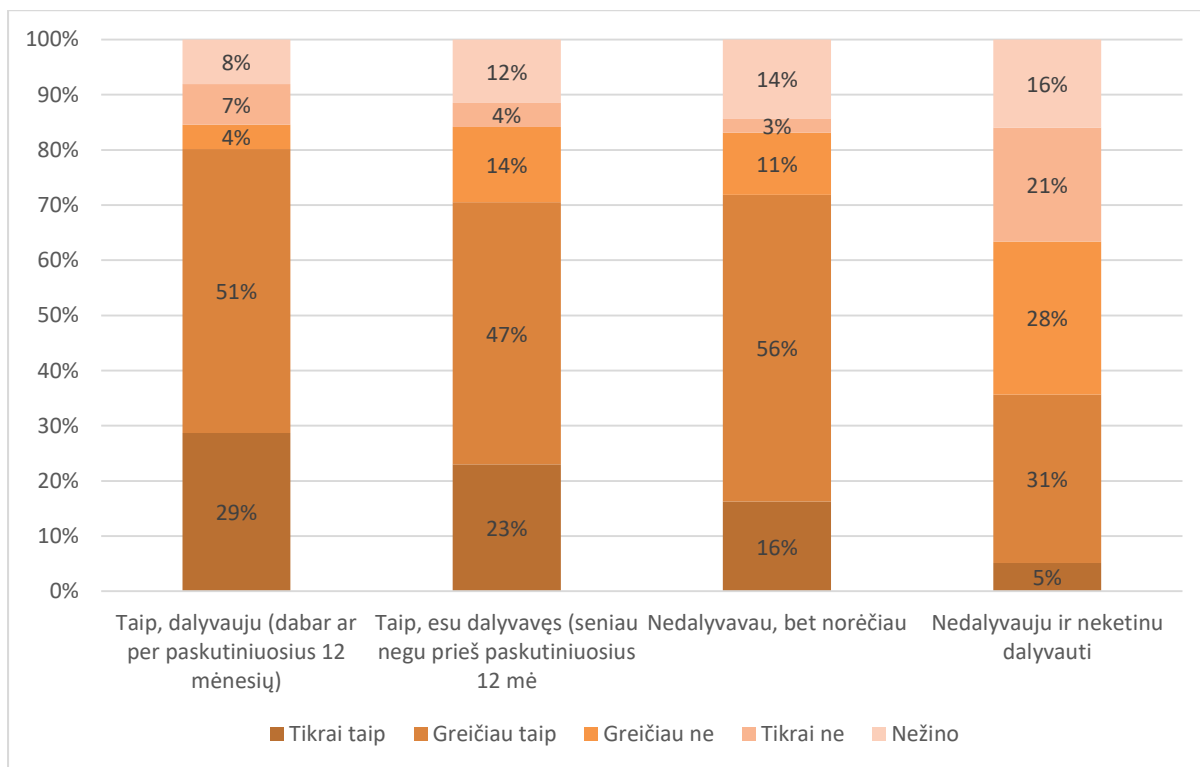
3.4 pav. Pasirengimas savanoriauti krizinėse situacijose, proc.

Nuostata savanoriauti krizinėse situacijose yra glaudžiai susijusi su ankstesne dalyvavimo savanoriškoje veikloje patirtimi (3.5 paveikslas). Stipriausią pasirengimą įsitraukti į savanorišką veiklą krizės atveju demonstruoja šiuo metu savanoriaujantys respondentai – 80 proc. jų nurodė, kad tikrai arba greičiau imtųsi savanoriškos veiklos. Nedaug nuo jų atsilieka anksčiau savanoriavę, tačiau šiuo metu nebesavanoriaujantys respondentai – 71 proc. jų taip pat teigia, kad krizės atveju savanoriautų.

Gyventojai, kurie šiuo metu nesavanoriauja, tačiau norėtų įsitraukti į savanorišką veiklą, savo apsisprendimu yra mažiau užtikrinti, tačiau bendra jų dalis, teigiamai vertinanti galimybę savanoriauti krizinėse situacijose, yra panaši į anksčiau savanoriavusių respondentų. Net ir tarp tų gyventojų, kurie nurodė, kad šiuo metu nesavanoriauja ir neketina to daryti ateityje, išlieka reikšmingas savanorystės potencialas – pusė jų teigia, kad krizės atveju tikrai arba greičiau savanoriautų, o apie keturi iš dešimties nurodo, kad savanoriškos veiklos nesiimtų. Tai rodo, kad net ir tarp įprastomis sąlygomis savanoriauti neketinančių gyventojų egzistuoja reikšmingas mobilizacinis potencialas, kuris gali būti aktyvuojamas krizinėse situacijose.

3.5 pav. Pasirengimas savanoriauti krizinėse situacijose pagal dalyvavimo savanoriškoje veikloje patirtį, proc.

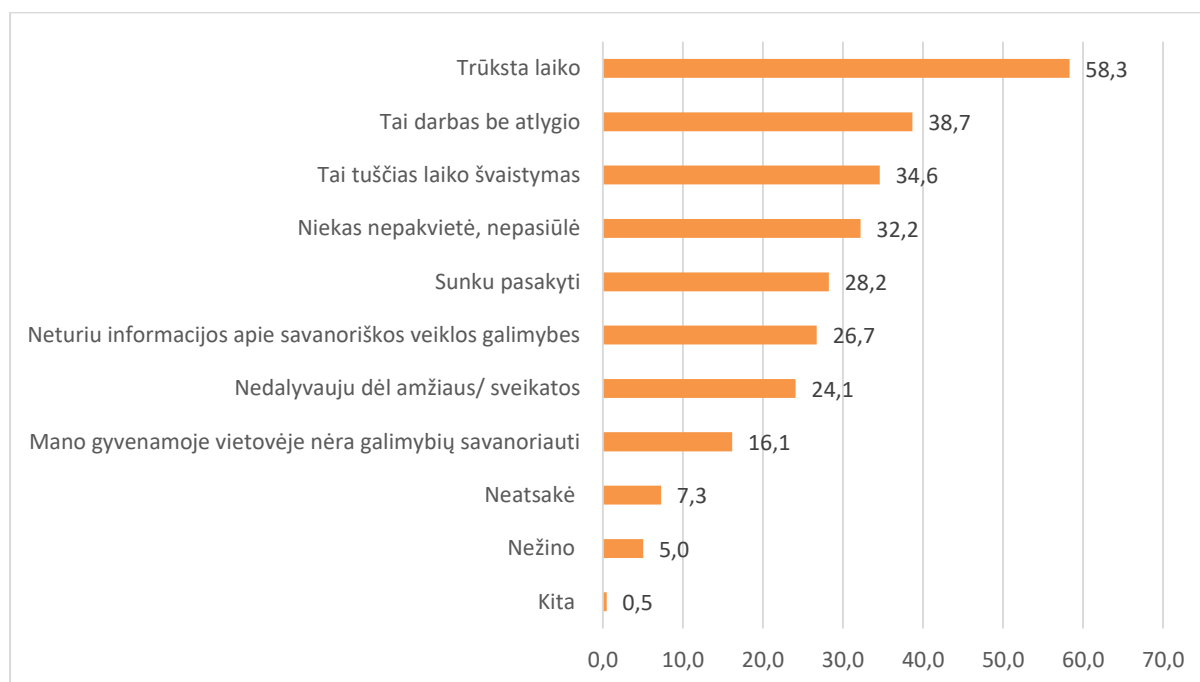

3.5. NEDALYVAVIMO SAVANORIŠKOJE VEIKLOJE PRIEŽASTYS

Siekiant išsiaiškinti pagrindines nedalyvavimo savanoriškoje veikloje priežastis, respondentų buvo klausiama: „Kodėl nedalyvaujate savanoriškoje veikloje? Nurodykite ne daugiau kaip tris svarbiausias priežastis.“ Bendrą atsakymų pasiskirstymą galima matyti 3.6 paveiksle. Tyrimo duomenys rodo, kad dažniausiai minima nedalyvavimo priežastis yra laiko stoka – ją tarp trijų svarbiausių nedalyvavimo priežasčių nurodė 58 proc. savanoriškoje veikloje einamaisiais ar ankstesniais metais nedalyvavusių respondentų. Kiek rečiau, tačiau taip pat dažnai respondentai sutiko su neįsitraukimu į savanorišką veiklą pagrindžiančiais teiginiais, kad savanoriška veikla yra darbas be atlygio (39 proc.) arba tuščias

laiko švaistymas (35 proc.). Beveik trečdalis (32 proc.) teigė nedalyvaujantys todėl, kad niekas jų nepakvietė ar nepasiūlė savanoriauti.

3.6 pav. Nedalyvavimo savanoriškoje veikloje priežastys, proc.

Pastaba. Grafike pavaizduota nenurodžiusių, jog dalyvauja ar dalyvavo savanoriškoje veikloje respondentų dalis (N = 720), įvardinusi atskiras nedalyvavimo priežastis. Respondentai galėjo nurodyti iki trijų priežasčių, todėl atsakymų procentų suma viršija 100 proc.

Vertinant nedalyvavimo savanoriškoje veikloje priežastis pagal respondentų nedalyvavimo pobūdį atskleidžiantį požiūrį į galimą savanorystę, matyti reikšmingų skirtumų (žiūrėti 3.2 lentelę). Nors laiko stoka panašiai dažnai minima abiejose grupėse, kitos priežastys aiškiai diferencijuoja gyventojus, kurie šiuo metu nesavanoriauja, bet norėtų tai daryti, ir tuos, kurie nedalyvauja bei neketina dalyvauti savanoriškoje veikloje.

Respondentai, neturintys savanoriavimo patirties, tačiau norintys jos įgyti, beveik taip pat dažnai kaip laiko stoką nurodė ir tai, kad niekas jų nepakvietė savanoriauti arba kad jiems trūksta informacijos apie savanoriškos veiklos galimybes. Be to, palyginti su tais, kurie neketina savanoriauti, jie maždaug keturis kartus dažniau nurodė, kad jų gyvenamojoje vietovėje nėra galimybių savanoriauti.

Tuo tarpu respondentai, kurie nedalyvauja ir neketina dalyvauti savanoriškoje veikloje, be laiko stokos beveik taip pat dažnai nurodė, kad savanoriavimas, jų nuomone, yra tuščias laiko švaistymas arba darbas be atlygio. Nemaža šios grupės respondentų dalis taip pat pažymėjo, kad savanoriauti negali dėl amžiaus ar sveikatos būklės. Taigi, šios grupės nedalyvavimą lemia tiek neigiamos nuostatos savanorystės atžvilgiu, tiek objektyvūs dalyvavimo apribojimai, susiję su amžiumi ar sveikatos būkle.

3.2 lentelė. Nedalyvavimo savanoriškoje veikloje priežasčių pasiskirstymas pagal nedalyvavimo pobūdį (proc. nuo visų grupėje nurodytų priežasčių)

	Nedalyvauja, bet norėtų	Nedalyvauja ir neketina dalyvauti
Neturiu informacijos apie savanoriškos veiklos galimybes	18	7
Mano gyvenamoje vietovėje nėra galimybių savanoriauti	12	4
Niekas nepakvietė, nepasiūlė	22	9
Trūksta laiko	22	22
Tai tuščias laiko švaistymas	3	16
Tai darbas be atlygio	7	17
Nedalyvauju dėl amžiaus/ sveikatos	5	10
Kita	0	0
Sunku pasakyti	9	11
Nežino	1	2
Neatsakė	1	3

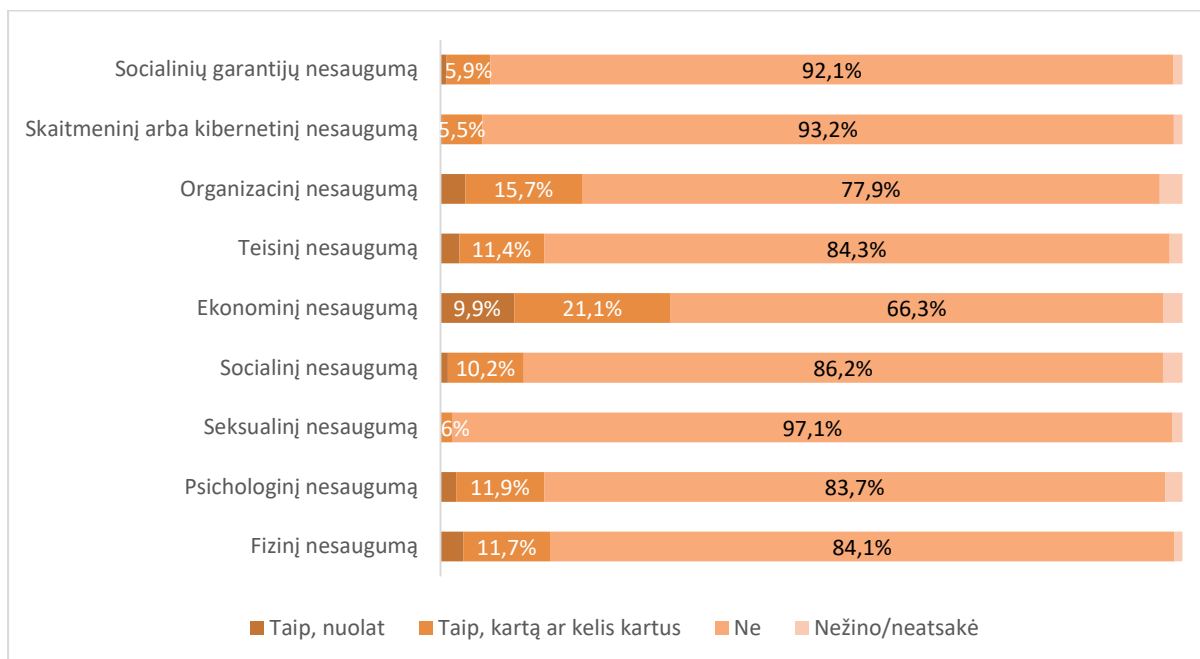
Pastaba. Procentai apskaičiuoti nuo visų kiekvienoje grupėje nurodytų priežasčių paminėjimų. Respondentai galėjo nurodyti iki trijų nedalyvavimo priežasčių.

IV. (NE)SAUGUMAS IR PILIETINĖ GALIA DARBO APLINKOJE

Šių metų PGI tyrime specialus dėmesys skirtas pilietinės galios atspindžiams kasdienybėje, darbo aplinkoje. Reprezentatyvioje visuomenės apklausoje respondentams buvo užduodami klausimai apie patiriamą nesaugumo darbe jausmą. Šie klausimai buvo užduoti 699 respondentams, kurie teigė per pastaruosius 12 mėnesių dirbę apmokamą darbą. Toliau ataskaitoje pateikiami atsakymų pasiskirstymai yra skaičiuojami būtent nuo šių respondentų. Respondentams buvo išvardintos 10 skirtingų nesaugumo darbo aplinkoje formų, situacijų ir buvo prašoma pasakyti, ar jie su jomis susiduria nuolatos, yra susidūrę nors kartą ar nėra susidūrę iš viso. Remiantis apklausos duomenimis, iš viso 47 proc. dirbančiųjų patyrė bent vieną nesaugumo situaciją darbe. Kas penktas patyrė bent tris skirtingo tipo nesaugumo situacijas. Tik su viena tokia situacija, forma yra susidūrę 16 proc., o su dviem – 13 proc. apklaustųjų.

Analizuojant apklausos rezultatus (žiūrėti 4.1 paveikslą), matyti, kad dominuojanti nesaugumo darbe forma Lietuvoje yra susijusi su finansine gerove. Net 31 proc. apklaustųjų teigia patiriantys ekonominį nesaugumą (pvz., per mažo atlyginimo, atlyginimo diskriminacijos forma): iš jų 10 proc. su šiuo jausmu susiduria nuolat, o 21 proc. – yra patyrę kartą ar kelis kartus. Tai yra aukščiausias rodiklis, rodantis, kad beveik kas trečias gyventojas darbe jaučia nerimą dėl savo materialinės padėties. Kitos dvi sritys, kuriose gyventojai jaučiasi labiausiai pažeidžiami, yra susijusios su darbine veikla ir socialine aplinka. Organizacinį nesaugumą (pvz., neefektyvų darbo paskirstymą, neįtraukimą į sprendimų priėmimą) patiria 19 proc. respondentų (3 proc. nuolat ir 16 proc. kartais). Tai gali rodyti neapibrėžtumą darbo vietose ar nepasitikėjimą organizacijų valdymu. Fizinį (pvz., pavojingų darbo sąlygų) ir psichologinį (pvz., patyčių, persekiojimų, grasinimų, orumo pažeidimo) nesaugumą nurodo patiriantys apie 14–15 proc. apklaustųjų. Įdomu tai, kad psichologinis nesaugumas (patiriamas 14 proc. respondentų) savo dažnumu beveik susilygina su fiziniu (15 proc.), o tai signalizuoja apie emocinės sveikatos svarbą bendram saugumo suvokimui. Socialinį nesaugumą darbe (pvz., kolegų ignoravimą, izoliaciją) teigia jaučiantys 11 proc. dirbančiųjų tyrimo dalyvių. Tuo metu socialinių garantijų nesaugumas (pvz., dirbant be ar su nepakankamomis socialinėmis nedarbo, sveikatos draudimo, pensijos ir pan. garantijomis) yra aktualus santykinai mažesnei daliai – 7 proc. respondentų. Mažiausiai dirbantiesiems nerimo kelia specifinės seksualinio ir skaitmeninio nesaugumo darbo aplinkoje formos. Seksualinis nesaugumas (pvz., priekabiavimas darbe) yra rečiausiai įvardijamas nesaugumo darbe aspektas – net 97 proc. respondentų nurodė su juo nesusiduriantys, o nuolatinio nesaugumo šioje srityje iš viso nefiksuota. Skaitmeninio arba kibernetinio saugumo situacija (pvz., skaitmeninės atakos, įsilaužimai, duomenų nutekėjimas darbe) taip pat vertinama santykinai palankiai – šio tipo nesaugumą darbe teigia patiriantys 6 proc. apklaustųjų, nors viešojoje erdvėje apie šias grėsmes kalbama dažnai.

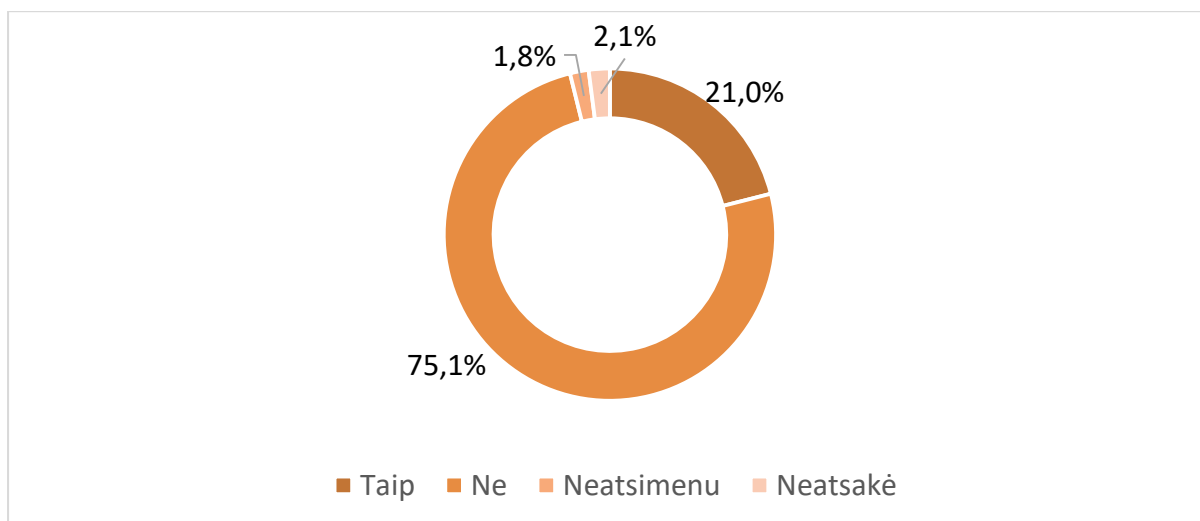
4.1 pav. Darbe patiriamos nesaugumo formos

Pastaba. N=699.

Analizuojant atsakymus į klausimą, ar dėl patirtų nesaugumo situacijų buvo kreiptasi į darbdavį ar kitas institucijas, išryškėja ryškus atotrūkis tarp problemos identifikavimo ir realių veiksmų (žiūrėti 4.2 paveikslą). Tik 21 proc. apklaustųjų teigia, kad dėl susidariusios situacijos kreipėsi pagalbos. Tai reiškia, kad tik maždaug kas penktas žmogus, pajutęs vienokį ar kitokį nesaugumą darbe, bando spręsti problemą pasitelkdamas oficialius kanalus, tokius kaip darbdavio atstovai ar valstybinės institucijos. Didžioji dauguma respondentų – net 75 proc. – nurodė, kad pagalbos nesikreipė. Šis rodiklis signalizuoja apie galimą institucinį nepasitikėjimą, informacijos trūkumą arba baimę dėl neigiamų pasekmių, kurios gali kilti pranešus apie patiriamą nesaugumą darbe.

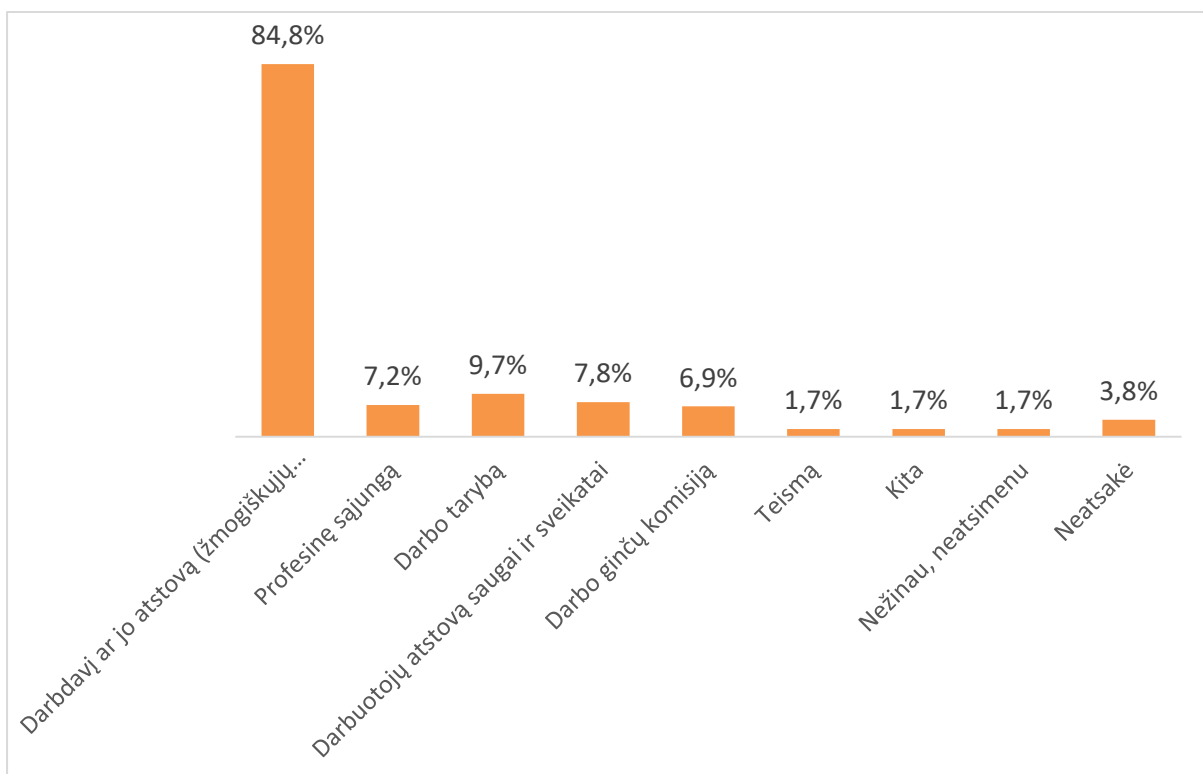
4.2 pav. Ar patyrusieji nesaugumo darbe situacijų į ką nors dėl šios situacijos/situacijų kreipėsi

Pastaba. N=331.

Analizuojant kreipimosi dėl problemos kanalus (žiūrėti 4.3 paveikslą), matyti vidinių organizacijų struktūrų dominavimas. Net 85 proc. respondentų, ieškojusių pagalbos, kreipėsi tiesiogiai į darbdavį ar jo atstovą. Tai rodo, kad didžioji dauguma darbuotojų pirmiausia tikisi problemą išspręsti „namų viduje“, pasikliaudami tiesioginiu dialogu su organizacijos vadovybe. Kiti pagalbos kanalai naudojami gerokai rečiau ir jų populiarumas pasiskirsto panašiai: darbo tarybos paslaugomis naudojosi 10 proc. asmenų; į darbuotojų atstovą saugai ir sveikatai kreipėsi 8 proc. respondentų; profesines sąjungas kaip pagalbos šaltinį nurodė 7 proc. apklaustųjų. Oficialios teisinio ginčo priemonės pasitelkiamos tik išskirtiniais atvejais: į Darbo ginčų komisiją kreipėsi 7 proc. tyrimo dalyvių. Teismas yra pati rečiausia priemonė – į jį kreipėsi vos 2 proc. asmenų.

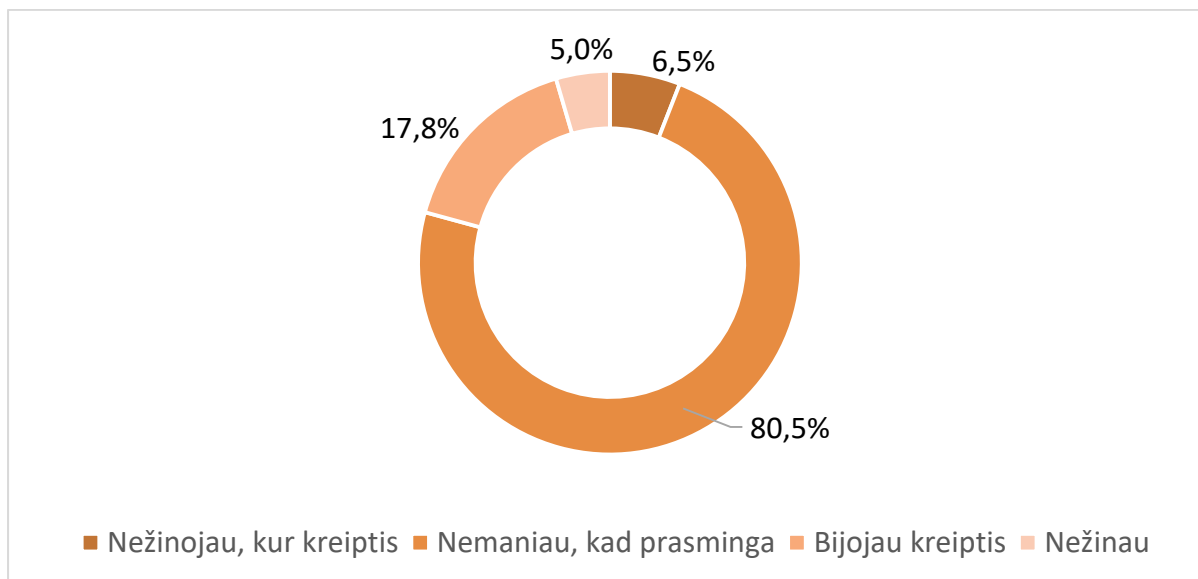
4.3 pav. Į ką kreipėsi dėl nesaugumo darbe

Pastaba. N=70.

Analizuojant atsakymus, kodėl nesikreipusieji pagalbos to nepadarė, išryškėja viena dominuojanti priežastis (žiūrėti 4.4 paveikslą): net 81 proc. respondentų nurodė, kad nesikreipė pagalbos, nes nemanė, jog tai yra prasminga. Tai itin aukštas rodiklis, rodantis gilų visuomenės skepticizmą arba nusivylimą esamais problemų sprendimo mechanizmais. Darbuotojai netiki, kad jų kreipimasis gali ką nors pakeisti arba padėti pasiekti teisingumą. Antroji pagal dažnumą priežastis yra baimė. Beveik kas penktas (18 proc.) vienokį ar kitokį nesaugumą darbo aplinkoje patyręs asmuo prisipažino, kad bijojo kreiptis. Tai signalizuoja apie nesaugų psichologinį klimatą darbo vietose ar kitose aplinkose, kur darbuotojas jaučiasi pažeidžiamas ir baiminasi galimų neigiamų pasekmių. 7 proc. apklaustųjų teigė tiesiog nežinoję, kur kreiptis. Nors šis skaičius nėra didelis, jis rodo informacinį vakuumą tam tikrose visuomenės dalyse.

4.4 pav. Kodėl nesikreipė dėl nesaugumo darbe

Pastaba. N=248.

Pastebėtina, jog besikreipusieji pagalbos dėl nesaugumo situacijos darbe ir to nedariusieji ženkliai skiriasi savo pilietinės galios indekso rodikliais – besikreipusiųjų pagalbos grupėje vidutinė PGI reikšmė lygi 46,2 balo, o nesikreipusiųjų grupėje – 37,9 balo. Šis vidurkių palyginimas parodo, jog pilietinė galia susijusi su platesniu piliečių į(si)galinimu, apimančiu ir kasdienes, pavyzdžiui, darbo aplinkas ir savo interesų gynimu jose.

Analizuojant, kokias nesaugumo situacijas patiria įvairios sociodemografinės respondentų grupės, remiantis statistiškai reikšmingais skirtumais, galima identifikuoti grupes, kurios tam tikrą nesaugumą darbe patiria dažniau nei kitos (žiūrėti 4.1 lentelę). Fizinis nesaugumas pasižymi ryškiu pasiskirstymu pagal užsiėmimą: dažniau fizinį nesaugumą patiria darbininkai (22 proc.), ypač nekvalifikuoti (25 proc., lentelėje neparodyta), taip pat kaimo gyventojai (22 proc.), fizinis nesaugumas nuosekliai mažėja su didesniu išsimokslinimu (nuo 22 proc. pradinio, vidurinio išsimokslinimo grupėje iki 7 proc. aukštąjį išsimokslinimą įgijusioje grupėje). Vyrų (18 proc.) nurodo patyrę fizinį nesaugumą dažniau nei moterys (12 proc.). Pagal amžių, dažnesnis fizinio nesaugumo patyrimas matomas jauniausioje, 18–29 m. ir 50–59 m. grupėse (17–18 proc.).

Moterys (19 proc.) teigia psichologinį nesaugumą patiriančios reikšmingai dažniau nei vyrai (9 proc.). Dažniausiai su šiuo jausmu susiduria nesusituokę (23 proc.), išsiskyrę (28 proc.) asmenys (lentelėje nepavaizduota). Taip pat statistiškai išsiskiria studentai (29 proc.) bei vyriausieji darbuotojai virš 60 m. (22 proc.), mažiausias pajamas gaunantieji respondentai (20 proc.), aukštąjį (17 proc.) arba vidurinį (18 proc.) išsimokslinimą įgiję respondentai.

Nors seksualinis nesaugumas yra rečiausiai minima forma, duomenys rodo specifinį jos koncentravimąsi. Reikšmingai dažniau seksualinį nesaugumą įvardija jauniausi respondentai (5 proc. 18–29 m. grupėje) bei moterys (3 proc.).

4.1 lentelė. Patirtas nesaugumas darbo vietoje pagal sociodemografines charakteristikas, proc.

Kokį nesaugumą patyrė										
		Fizinį nesaugumą	Psichologinį nesaugumą	Seksualinį nesaugumą	Socialinį nesaugumą	Ekonominį nesaugumą	Teisinį nesaugumą	Organizacinį nesaugumą	Skaitmeninį arba kibernetinį nesaugumą	Socialinių garantijų nesaugumą
Lytis	Vyras	17,9	9,3	0,6	6,7	32,3	12,0	19,1	5,1	6,8
	Moteris	11,8	19,4	2,6	16,3	31,5	16,5	20,4	6,2	6,8
Amžius	18–29 m.	16,8	12,0	4,9	10,8	29,7	15,7	15,7	3,9	5,9
	30–39 m.	11,9	13,2	0,6	14,2	29,9	10,9	19,7	8,0	6,8
	40–49 m.	14,6	12,8	0,6	10,4	30,9	16,2	17,0	5,7	7,1
	50–59 m.	18,2	14,2	1,2	9,2	36,2	13,9	23,0	6,1	7,3
	60 m. ir vyresni	14,1	21,7	2,1	12,9	31,5	16,1	22,5	3,2	5,4
Pajamos	iki 650 eur	15,5	20,4	2,9	13,7	44,0	19,0	17,0	4,9	8,7
	651–850 eur	12,5	13,6	0,0	11,1	39,3	15,1	19,1	5,0	9,2
	851–1050 eur	14,8	10,6	2,8	10,1	33,0	13,8	21,3	4,4	4,9
	1051 eur ir daugiau	15,0	16,1	1,0	10,9	21,6	8,3	17,1	7,4	5,8
	Nenurodė	16,3	11,7	1,2	13,6	30,9	23,5	25,9	6,0	7,4
Išimokslinimas	Pradinis, pagrindinis, vidurinis	21,6	17,9	2,7	9,7	38,2	16,7	21,4	3,5	7,1
	Profesinis	18,4	11,0	0,9	9,2	35,2	13,4	17,0	3,7	8,5
	Aukštasis	7,2	17,2	2,0	15,3	24,7	14,3	22,2	9,6	4,4
Užsiėmimas	Vadovas, verslininkas, įmonės savininkas	13,3	15,0	1,7	11,9	16,7	5,1	13,6	13,6	3,4
	Darbininkas, aptarnaujantis, techninis darbuotojas	22,3	13,3	1,1	9,4	39,0	14,7	19,9	3,1	9,0
	Specialistas, tarnautojas	3,9	14,6	1,3	13,8	21,6	11,9	20,2	7,5	3,1
Gyv. vieta	Didieji miestai	10,2	15,5	1,0	14,5	30,9	15,3	22,1	6,9	6,5
	Kiti miestai	14,3	9,1	2,3	9,7	26,0	9,7	11,6	4,0	4,0
	Kaimo vietovė	22,2	16,6	1,9	8,6	38,2	16,0	23,2	5,7	10,0

Pastaba. Lentelėje pateikta kiekvienos sociodemografinės grupės respondentų dalis, kuri per pastaruosius 12 mėnesių atitinkamą nesaugumo situaciją patyrė nuolat arba kartą / kelis kartus. N=699.

Nesaugumas dėl socialinės atskirties stipriausiai pasireiškia tarp moterų (16 proc.), jos socialinį nesaugumą patiria daugiau nei dukart dažniau nei vyrai (7 proc.); reikšmingai dažniau šį nesaugumą jaučia asmenys, turintys aukštąjį išsimokslinimą (15 proc.), didžiųjų miestų gyventojai (taip pat 15 proc.), vadovai, įmonių savininkai (12 proc.) ir specialistai bei tarnautojai (14 proc.).

Ekonominis nesaugumas yra masiškiausia nesaugumo forma, tačiau ji labiau būdinga tam tikriems segmentams: didžiausią ekonominį nesaugumą nurodo mažesnių pajamų (44 proc.), mažesnio išsimokslinimo (38 proc. įgijusiųjų vidurinė, 25 proc. – aukštąjį išsimokslinimą) grupės bei asmenys nuo 50 m. ir vyresni (32 - 36 proc.). Ekonominį nesaugumą itin stipriai jaučia nesusituokę, bet kartu gyvenantys (43 proc.), išsiskyrę (41 proc.) asmenys (lentelėje nepavaizduota).

APIBENDRINIMAS

Apskaičiuotas 2025 m. Pilietinės galios indeksas (PGI) rodo, jog per 2025 m. Lietuvos visuomenės pilietinė galia šiek tiek paaugo ir siekia 38,5 balus iš 100 galimų (2024 m. indekso reikšmė atitinkamai buvo lygi 36,8 balo). Daugiausia toks ūgtelėjimas nulemtas atsistatančio aukštesnio jaučiamos pilietinės įtakos vertinimo bei pilietinės veiklos potencialo - nusiteikimo pilietišškai veikti, jei kiltų poreikis.

Per krizėmis žymėtus 2020 – 2022 m. ženkliai visuomenėje sumenkęs pilietinės įtakos vertinimas 2025-taisiais ryškiau paaugo. Tai lėmė gerokai pozityviau įvertinta nevyriausybių, visuomeninių organizacijų, bendruomenių galia paveikti svarbius sprendimus (0,5 balo augimas 10 balų skalėje, lyginant su 2024-taisiais). Pozityviau nei ankstesniais metais pernai įvertina ir paprastų žmonių bei žiniasklaidos turima įtaka (po 0,3 balo ūgtelėjimas). Taigi ryškiau atsitiesia COVID-19 pandemijos ir karo Ukrainoje pradžios metais ženkliai sumenkusi visuomenėje matoma pilietinė įtaka, įsitikinimas apie galimybę paprastiems žmonėms, nevyriausybiniams organizacijoms, bendruomenėms reikšmingai paveikti visiems svarbius bendrus sprendimus.

Žvelgiant į pilietinį aktyvumą, galima pastebėti, kad populiariausios veiklos, į kurias Lietuvos visuomenė įsitraukė 2025-taisiais išlieka tos pačios – aukojimas (49 proc. apklaustųjų), dalyvavimas aplinkos tvarkymo talkose (28 proc.) ir dalyvavimas vietos bendruomenės veiklose (26 proc.). Tačiau 2025-taisiais augo dalyvavusiųjų demonstracijose, protesto ar palaikymo akcijose, mitinguose ar piketuose skaičius (6 procentinių punktų pokytis lyginant su 2024 m., iki 12 proc.), taip pat - peticijas internetu pasirašiusiųjų (4 procentinių punktų pokytis iki 26 proc.), tam tikras prekes ar paslaugas dėl moralinių ar politinių motyvų pirkusiųjų ar boikotavusiųjų skaičius (4 procentinių punktų pokytis iki 19 proc. ir 21 proc. visuomenės narių atitinkamai). Pernai taip pat šiek tiek daugiau aukota, dalyvauta religinės bendruomenės vykdytoje socialinėje veikloje. Iš kitos pusės, lyginant su 2024 m., mažiau įsitraukta į aplinkos tvarkymo talkas, kiek mažiau dalyvauta viešosiose konsultacijose ar kitose valstybės ir savivaldybių institucijų organizuotose veiklose, kreiptasi į politikus ar institucijas. Remiantis duomenimis, 2025-tieji atrodo labiau protesto ir mažiau konvencinio politinio ir pilietinio dalyvavimo metai. Aktyvumas pernai ypač augo jaunimo (18-24 m.), žmonių su aukštuoju išsilavinimu, vadovaujančias pozicijas darbo rinkoje užimančių, didmiesčių gyventojų grupėje.

Ženkliai 2025 m. augo ir pilietinės veiklos potencialas, pirmiausia – politinės problemos kontekste. 9 procentiniais punktais sumažėjo tų, kurie šalyje kilus politinei problemai nusiteikę likti nuošalyje ir 7 procentiniais punktais išaugo dalis tų, kurie sutiktų prisidėti prie tokios problemos sprendimo ar – dar 2 procentiniais punktais – tų, kurie imtųsi veiksmų tokiai problemai spręsti (atitinkamai iki 36 proc. ir 7 proc. apklaustųjų). Iš kitos pusės, 4 iš 5 tyrime matuotų pilietinės veiklos rizikų atvejais vėl paaugo gyventojų įsitikinimas, kad pilietinis veiksmas jo besiėmusiajam galėtų atnešti neigiamų (pirmiausia socialinių) pasekmių.

Pilietinės galios indekso tyrimo apklausos metu buvo domimasi ir tuo, kiek gyventojų pritaria įvairioms pastaruoju metu vykusioms palaikymo ir protesto akcijoms. Rezultatai rodo, kad 2021 - 2025 m. vykę renginiai sulaukė nevienodo, tačiau daugeliu atvejų gana reikšmingo palaikymo. Didžiausio pritarimo sulaukė 2025 m. vykę mokytojų protestai dėl darbo sąlygų – juos palaiko (visiškai arba greičiau) apie du trečdaliai respondentų (68 proc.), o nepritariančių dalis yra labai nedidelė. Panašiai palankiai vertinami ir protestai prieš LRT įstatymų keitimo iniciatyvas bei kultūros bendruomenės protestų akcijos, kurias palaiko daugiau nei pusė apklaustųjų (atitinkamai 52 ir 44 proc.). Tuo tarpu protestai prieš Izraelio veiksmus Gazos Ruože vertinami atsargiau – čia išsiskiria didesnė neutralių (27 proc.) ir

mažiau informuotų respondentų dalis (19 proc.), kas rodo, jog visuomenės nuomonė šiuo klausimu nėra susiformavusi arba yra fragmentuota.

Ryškiausiai neigiamas vertinimas matomas LGBT bendruomenės rengiamoms „Baltic Pride“ eitynėms – beveik pusė apklaustųjų (49 proc.) jų visiškai nepalaiko, o bendras palaikymas tesiekia apie 11 proc. Tuo metu ankstesnių metų protestai vertinami įvairiai: 2022 m. Ukrainos palaikymo akcijos yra vienos palankiausiai vertinamų (58 proc. palaikymo), 2024 m. ūkininkų protestai taip pat sulaukė didelio pritarimo (58 proc.). Tačiau ankstesni protestai prieš COVID-19 valdymo priemones bei Didysis šeimos gynimo maršas apklausoje 2025-taisiais vertinami gerokai kritiškiau, su santykinai aukšta nepritariančiųjų dalimi (atitinkamai 27 ir 24 proc. nepalaikančių bei panašia dalimi neutralių apklaustųjų). Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad visuomenės palaikymas protestams stipriai priklauso nuo jų turinio ir konteksto, o labiausiai vienijantys klausimai yra susiję su socialinėmis ir ekonominėmis problemomis.

Tyrimo taip pat matuotas bendras savanorystės lygis per metus nekito: apie 14 proc. respondentų nurodė, kad per pastaruosius metus užsiėmė savanoriška veikla. Tačiau pagal 2025 metų apklausos duomenis, palyginus su praėjusiais metais paaugo reguliariai savanoriaujančių skaičius (39 proc. ir 28 proc. atitinkamai). Beveik nepakito savanoriškos veiklos sritys: daugiausia savanorių pritraukia pagalba organizuojant kultūrinius, meno projektus ir renginius bei pagalba Ukrainai ir ukrainiečiams. Kitos trys tiek pat populiarios savanoriškos veiklos sritys yra pagalba renkant labdarą, pagalba vyresnio amžiaus žmonėms ir pagalba organizuojant vietos bendruomenės veiklą.

Specialus dėmesys 2025 m. PGI tyrime skirtas pilietinės galios atspindžiams kasdienybėje, darbo aplinkoje. Tyrimas atskleidė, kad beveik pusė (47 proc.) dirbančiųjų jaučiasi susidūrę su įvairiomis nesaugumo situacijomis darbo aplinkoje. Daugiausia dirbančiųjų (31 proc.) jaučiasi patyrę ekonominį nesaugumą (pvz., per mažas atlyginimas, atlyginimo diskriminacija), apie penktadalis (19 proc.) organizacinį nesaugumą (pvz., neefektyvus darbo paskirstymas, neįtraukimas į sprendimų priėmimą). Dažniau jaustas ir fizinis nesaugumas (pvz., pavojingos darbo sąlygos), kurį jaučiasi patiriantys apie 15 proc. dirbančiųjų. Psichologinį (pvz., patyčios, persekiojimas, grasinimai, orumo pažeidimai) ir teisinį nesaugumą (pvz., nelegalus darbas, nefiksuoti viršvalandžiai, neskaidrumas informuojant apie darbo sąlygas) nurodo patyrę po 14 proc. dirbančiųjų, socialinį (kolegų ignoravimas, izoliacija) – apie 11 proc., su nepakankamomis socialinėmis garantijomis susijusį nesaugumą patyrė 7 proc. dirbančiųjų. Skaitmeninį arba kibernetinį nesaugumą pripažįsta patyrę 6 proc., o seksualinį (pvz., priekabiavimas darbe) – apie 2 proc. dirbančiųjų.

Tyrimo duomenys rodo, kad labiausiai nesaugiai darbe jaučiasi žmonės su pagrindiniu išsilavinimu, etninės mažumos ir išsiskyrę žmonės. Iš tų, kurie patyrė nesaugumo situaciją(-as), 75 proc. niekur nesikreipė pagalbos. Tie, kas ieškojo sprendimo būdų, dažniausiai kreipėsi į darbdavį ar jo atstovus, o ne į profesines sąjungas, darbo tarybą, darbo ginčus nagrinėjančias ar kitas institucijas. Pagalbos labiau linkę kreiptis tie žmonės, kurie turi didesnę pilietinę galią.

SUMMARY

The Civic Empowerment Index (CEI) calculated for 2025 shows that Lithuanian society's civic power increased slightly in 2025, reaching 38.5 points out of a possible 100 (compared with 36.8 points in 2024). This increase was primarily driven by a stronger, renewed perception of civic influence; and by greater potential for civic engagement – the willingness to engage in civic activities should the need arise.

The assessment of civic influence, which declined substantially during the crisis-marked years of 2020–2022, increased more noticeably in 2025. This was driven by a considerably more positive assessment of the ability of NGOs, civic organisations, and communities to influence important decisions (an increase of 0.5 points on a 10-point scale compared with 2024). The influence of ordinary people and the media was also rated more positively than in the previous year, with both increasing by 0.3 points. Thus, perceptions of civic influence – which declined significantly during the COVID-19 pandemic and at the outbreak of full-scale war in Ukraine in 2022 – are showing clearer signs of recovery. In particular, there is a growing belief that ordinary people, NGOs, and communities can have a meaningful impact on decisions of importance to society as a whole.

Looking at civic participation, the most common activities in which Lithuanian society engaged in 2025 remained the same: donating to charity (49% of respondents), taking part in community clean-up activities (28%), and participating in local community activities (26%). However, in 2025, participation in demonstrations, protests, solidarity actions, rallies, or pickets increased by 6 percentage points compared with 2024, reaching 12%. The share of people who signed online petitions also increased by 4 percentage points, to 26%. There was also an increase in the share of people who, for moral or political reasons, chose to buy certain products or services or, conversely, boycotted them (up 4 percentage points, to 19% and 21% of the population, respectively). In 2025, slightly more people also donated to charity and participated in social activities organised by religious communities. On the other hand, compared with 2024, fewer people took part in community clean-up activities, while participation in public consultations or other activities organised by national and municipal authorities also declined somewhat, as did the share of people contacting politicians or public institutions. Overall, the data suggest that 2025 was characterised by more protest-oriented forms of civic participation and less conventional political and civic engagement. Civic participation increased particularly among young people aged 18–24, people with higher education, those in managerial positions, and residents of major cities.

The potential for civic engagement also increased significantly in 2025, particularly in response to political problems. The share of those who said they would remain on the sidelines if a political problem arose in the country decreased by 9 percentage points, while the share of those willing to contribute to addressing such a problem increased by 7 percentage points, to 36%, and the proportion of those who said they would take the initiative to address the problem increased by a further 2 percentage points, to additional 7% of respondents. At the same time, for four of the five risks associated with civic engagement measured in the research, the share of respondents who believed that taking civic action could have negative consequences for those involved increased again. These perceived risks were primarily social in nature.

As part of the Civic Empowerment Index survey, respondents were also asked to what extent they supported various recent solidarity actions and protests. The results show that events held between 2021 and 2025 received varying, but in many cases substantial, levels of public support. The highest

level of support was recorded for the 2025 teachers' protests over working conditions, which were supported (either strongly or somewhat) by around two-thirds of respondents (68%), while only a very small share expressed opposition. Protests against proposed amendments to the legislation governing LRT and protest actions by the cultural community also received relatively strong support, with 52% and 44% of respondents, respectively, expressing support. Meanwhile, protests against Israel's actions in the Gaza Strip are viewed more cautiously – a larger share of respondents are neutral (27%) or less informed (19%), indicating that public opinion on this issue has not yet formed or is fragmented.

The most clearly negative assessment is seen in relation to the Baltic Pride march organised by the LGBT community – almost half of respondents (49%) do not support it at all, while overall support reaches only around 11%. Meanwhile, protests from previous years are assessed differently: the 2022 actions in support of Ukraine are among those viewed most favourably (58% support), while the 2024 farmers' protests also received a high level of support (58%). However, earlier protests against COVID-19 management measures and the Great Family Defence March were assessed much more critically in the 2025 survey, with a relatively high share of respondents not supporting them (27% and 24%, respectively) and a similar share of respondents expressing a neutral position. The research results show that public support for protests depends strongly on their content and context, while the issues that unite society the most are related to social and economic problems.

The overall level of volunteering measured in the research remained unchanged over the year: around 14% of respondents reported that they had engaged in voluntary activities during the past year. However, according to the 2025 survey data, the share of those who volunteered regularly increased compared with the previous year (from 28% to 39%). The main areas of voluntary activity remained almost unchanged: the largest numbers of volunteers were attracted by helping to organise cultural and artistic projects and events, and providing assistance to Ukraine and Ukrainians. Three other equally popular areas of volunteering were helping to collect donations for charity, helping older people, and helping to organise local community activities.

In the 2025 CEI research, special attention was given to how civic empowerment is reflected in everyday life and the workplace. The research revealed that almost half (47%) of employed respondents felt that they had encountered various forms of insecurity in the workplace. The largest share of employed respondents (31%) reported experiencing economic insecurity (e.g. insufficient pay, pay discrimination), while around one fifth (19%) reported organisational insecurity (e.g. inefficient allocation of work, exclusion from decision-making). Physical insecurity (e.g. dangerous working conditions) was also relatively common, reported by around 15% of employed respondents. Psychological insecurity (e.g. bullying, harassment, threats, violations of dignity) and legal insecurity (e.g. undeclared work, unrecorded overtime, lack of transparency in information about working conditions) were each reported by 14% of employed respondents, while social insecurity (e.g. being ignored or isolated by colleagues) was reported by around 11%. Insecurity related to insufficient social guarantees was experienced by 7% of employed respondents. Digital or cyber insecurity was reported by 6%, while sexual insecurity (e.g. sexual harassment at work) was reported by around 2% of employed respondents.

The research data show that people with basic education, members of ethnic minorities, and divorced people feel the least secure at work. Among those who had experienced one or more situations of insecurity, 75% did not seek help from anyone. Those who did seek ways to resolve the situation most often turned to their employer or the employer's representatives, rather than to trade unions, works councils, institutions dealing with labour disputes, or other institutions. People with higher levels of

general civic empowerment were also more likely to seek help when experiencing situations of insecurity at work.

PRIEDAI

1 PRIEDAS. KAS YRA PILIETINĖS GALIOS INDEKSAS IR KAIP JIS APSKAIČIUOJAMAS?

Mindaugas Degutis, Ainė Ramonaitė, Rūta Žiliukaitė

Pilietinės galios indeksą sudaro keturi matmenys: esamo pilietinio aktyvumo, potencialaus pilietinio aktyvumo, pilietinės įtakos suvokimo ir pilietinės veiklos rizikos vertinimo indeksai.

Norėdami išmatuoti visuomenės pilietines galias, visų pirma turėtume įvertinti visuomenės pilietinį aktyvumą: pažūrėti, kaip dažnai Lietuvos žmonės imasi realios veiklos dėl bendrųjų interesų. Pilietinis aktyvumas gali pasireikšti įvairiausiomis formomis: susirūpinę visuomenine problema galime parašyti laišką Seimo nariui, pasirašyti popierinę ar elektroninę peticiją, inicijuoti demonstraciją ar tiesiog paskambinti atsakingai institucijai, pranešti apie problemą ir pareikalauti ją spręsti. Taip pat viešą problemą kartais galime išspręsti patys, nesikreipdami į valdžią, bet suorganizuodami bendruomeninę talką arba paaukodami pinigų ją sprendžiančiai organizacijai. Taigi į pilietinio aktyvumo indeksą įtraukėme ir politinio dalyvavimo formas (dalyvavimą partijose, demonstracijose), ir bendruomeninio veikimo ar socialinio solidarumo būdus (talkas, labdarą). Į šį indeksą pateko ir tokios institucionalizuotos tradicinės dalyvavimo formos kaip dalyvavimas visuomeninėje organizacijose ar judėjime, ir nauji, netradiciniai pilietinio aktyvumo būdai¹ - internetinės pilietinės akcijos, politiškai motyvuotas prekių boikotas.

Visuomenės pilietinę galią atspindi ne tik realus, bet ir potencialus aktyvumas – nusistatymas arba pasiryžimas veikti esant svarbiam reikalui. Potencialų pilietinį aktyvumą matavome prašydami žmonių įsivaizduoti, kaip jie elgtųsi hipotetinėse situacijose, jei iškiltų rimta visos šalies politinė, ekonominė bei vietinė problema.

Trečiasis pilietinės galios matmuo – tai savo paties pilietinio veiksmingumo arba savo įtakos politiniams sprendimams vertinimas, kitaip tariant, pačių žmonių supratimas, kokią galią jie turi valstybėje. Šis rodiklis yra vienas svarbiausių demokratinės sistemos „sveikatos“ požymių. Kuo daugiau įtakos žmonės jaučiasi turį savo valstybėje, tuo demokratiškesnė yra politinė sistema ir tuo stipresnė pilietinė visuomenė. Savo ruožtu žmonių pilietinis veiksmingumas priklauso nuo dviejų dalykų. Pirmą, nuo objektyvių galimybių veikti, kitaip tariant, nuo politinės ir socialinės aplinkos, kuri gali skatinti arba varžyti pilietinį aktyvumą. Antra, nuo pačių žmonių pilietinės kompetencijos - jų žinių ir gebėjimo efektyviai veikti.² Konstruodami pilietinės įtakos suvokimo indeksą, siekėme įtraukti abu šiuos aspektus - išmatuoti ne tik tai, kaip žmogus vertina savo paties įtaką, bet ir tai, kaip jis vertina aplinką. Todėl respondentų klausėme ne tik apie tai, kokią įtaką jie asmeniškai turi priimant visuomenei svarbius sprendimus, bet ir apie tai, kokią įtaką, jų manymu, turi kiti paprasti žmonės ir visuomeninės organizacijos. Tai leido pamatyti ne tik, ar žmogus pats jaučiasi kompetentingas dalyvauti sprendimų

¹ Apie politikos moksluose populiarią perskyrą tarp tradicinių arba konvencinių ir nekonvencinių dalyvavimo formų žr. Riekašius, R. Politinis dalyvavimas. Kn. A.Krupavičius ir A.Lukošaitis (sud.) Lietuvos politinė sistema. Kaunas: Poligrafija ir informatika, 2004, 213-242; Dalton, R.J. Citizen Politics: Public Opinion and Political Parties in Advanced Industrial Democracies. 2nd ed. Chatham, N.J.: Chatham House Publishers, 1996.

² Apie skirtumą tarp vidinio ir išorinio politinio veiksmingumo žr. Craig, S., Niemi, R., Silver, G. Political Efficacy and Trust: A Report on the NES Pilot Study Items. Political Behavior, 1990, 12(3): 289-314.

priėmimo procese, bet ir kaip jis vertina Lietuvos politinės sistemos atvirumą, valdžios jautrumą visuomenės reikalavimams, galimybes paprastam žmogui ar visuomeninei organizacijai paveikti valdymą.

Galiausiai ketvirtasis pilietinės galios matmuo – pilietinės veiklos rizikos vertinimas – matuoja ne žmogaus nusiteikimą ar gebėjimą veikti, bet socialinės aplinkos vertinimą. Šis rodiklis rodo, kaip saugiai žmonės jaučiasi savoje šalyje, ar jie jaučiasi laisvi pilietiškai veikti, ar jų veikla palaikoma bendrapiliečių. Nors Lietuvoje pilietinio veikimo teisė įtvirtinta Konstitucijoje ir ginama įstatymų, suvaržymai ir grėsmės pilietiškai aktyviems žmonėms gali kilti dėl nusistovėjusių visuomeninių normų ir praktikų. Knygoje „Neatrasta galia“ pateiktame Lietuvos pilietinės visuomenės tyrime pastebima, jog Lietuvoje pilietinis aktyvumas dažnai laikomas nukrypimu nuo normos, o žmonės, dalyvaujantys pilietinėse veiklose, laikomi keistuoliais arba įtarinėjami turintys savanaudiškų interesų. Tokia situacija atspindi labai pavojingą visuomenės būklę, kai ji pati ne skatina, bet smukdo pilietinį aktyvumą. Be to, pilietinė veikla gali būti varžoma tiksliai – tokiomis priemonėmis, nuo kurių žmonėms sunku apsisaugoti, – grasinimais ar išmetant iš darbo. Kuo daugiau tokių grėsmių dėl pilietinės veiklos jaučia žmonės, tuo prastesnė terpė pilietinei veiklai, tuo mažesnė žmonių pilietinė galia. Ir priešingai, kuo tokių grėsmių žmonės jaučia mažiau, tuo palankesnė pilietinei veiklai socialinė aplinka, tuo didesni pilietinės galios resursai.

Aptariant kitus Lietuvos visuomenės pilietinės galios tyrimo metodikos aspektus, dera nurodyti dar tris dalykus. Pirmia, Pilietinės galios indeksas skaičiuojamas naudojant reprezentatyvios Lietuvos gyventojų apklausos duomenis. Kiekvieną iš nurodytų pilietinės visuomenės matmenų būtų galima tirti ir kitais metodais: stebint pilietines gyventojų iniciatyvas, atliekant ekspertų apklausas, apibendrinant įvairių valstybinių institucijų ar nevyriausybinių organizacijų kaupiamus statistinius duomenis ir kitaip. Informacija, surinkta derinant skirtingus metodus, būtų visapusiškesnė ir išsamesnė. Tačiau toks tyrimas reikalautų didelių laiko, žmogiškųjų ir finansinių išteklių, ir sunkiai galėtų būti įgyvendinamas kasmet. Tuo tarpu mūsų tikslas buvo sukurti tyrimo metodiką, kuri, pirmiausia, patikimai rodytų vykstančius Lietuvos visuomenės pilietinės galios pokyčius, kita vertus, leistų tyrimą kasmet pakartoti. Tam tinkamiausia reprezentatyvi gyventojų apklausa. Todėl Pilietinės galios indekso kūrimui ir pasirinkome šį metodą.

Antra, apibrėždami matmenis ir rodiklius, savęs klausėme, kokie rodikliai turėtų būti įtraukti, kad jie atskleistų pokyčius, galinčius įvykti per trumpą vienerių metų laikotarpį. Ralf'as Dahrendorf'as, apmąstydamas socialines ir politines transformacijas pokomunistinėse šalyse, atkreipė dėmesį į tai, kad pilietinės visuomenės laikrodis sukasi lėčiausiai: įstatymai gali būti sukurti ir priimti greičiausiai, ekonominių ir politinių reformų įgyvendinimas užtrunka ilgiau, dar ilgesnio laiko reikia pilietinės visuomenės raidai, nes ji reikalauja giluminių visuomenės kultūros pokyčių. Todėl kurdami Pilietinės galios indekso metodiką, į šio indekso matmenis neįtraukėme rodiklių, kurie tiesiogiai matuotų gyventojų vertybines nuostatas, pavyzdžiui, solidarumą, palankumą demokratiniam ar autoritariniam režimui ir panašiai. Nuo 1990 metų atliekami Lietuvos gyventojų socialinių ir politinių vertybių tyrimai rodo, kad šios vertybės kinta labai lėtai. Tad įtraukus jų rodiklius į kasmet matuojamą visuomenės pilietinę galią vargiai būtų galima tikėtis kokių nors reikšmingų pokyčių. Kitaip yra su gyventojų pilietiniu aktyvumu, nuostatomis imtis pilietinių veiklų, pilietinės įtakos suvokimu ar rizikų vertinimu. Pavyzdžiui, pastaraisiais metais išpopuliarėjo labdaros akcijos, kai gyventojai gali paaukoti nedidelę pinigų sumą paskambinę telefonu ar įsigiję akcijos prekių parduotuvėse. Atsiradus tokių akcijų pasiūlai, gyventojai labdaringoje veikloje ėmė dalyvauti daug dažniau. Kitas pavyzdys – prieš kelis metus prasidėjęs kaimiškųjų bendruomenių sąjūdis paskatino kaimiškųjų vietovių gyventojų dalyvavimo bendruomeninėse veiklose augimą, jų nuostatų į šią veiklą pokyčius.

Trečia, vienas sudėtingiausių klausimų kuriant tyrimo metodiką buvo tai, kaip sujungti anksčiau įvardintų keturių pilietinės visuomenės matmenų rodiklius į vieną pilietinės galios indeksą, kuris rodytų ne idealizuotą, bet iš tiesų Lietuvos visuomenėje įmanomą žmonių pilietinio angažuotumo lygį. Pilietinės visuomenės indeksas buvo konstruojamas dviem etapais. Pirmiausia, kiekvieno tirtų matmens rodikliai buvo sujungti į pilietinio aktyvumo, potencialaus pilietinio aktyvumo, pilietinės įtakos suvokimo ir pilietinės veiklos rizikos vertinimo indeksus. Paskui šie indeksai buvo standartizuoti ir sujungti į bendrą pilietinės galios indeksą. Verta šiek tiek išsamiau aptarti šių indeksų kūrimo kriterijus.

Tiriant esamą gyventojų pilietinį aktyvumą apklausoje respondentams buvo pateiktas penkiolikos įvairių pilietinių veiklų sąrašas ir paprašyta nurodyti, kurioje ar kuriose iš šių veiklų jie dalyvavo per pastaruosius metus. Kurdami esamo pilietinio aktyvumo indeksą turėjome nustatyti, kelyose veiklose pilietiška aktyvus žmogus pajėgtų sudalyvauti per vienerius metus. Akivaizdu, kad dalyvavimas visose penkiolikoje tirtų veiklų yra sunkiai įmanomas, nes daugumos žmonių laiko ir energijos ištekliai, kuriuos jie gali skirti bendruomeninei ar politinei veiklai, yra riboti. Tačiau realu, kad pilietiška aktyvus žmogus per metus būtų sudalyvavęs penkiose skirtingose pilietinėse veiklose: ši riba ir buvo pasirinkta kaip maksimali esamo pilietinio žmonių aktyvumo riba.

Matuojant gyventojų potencialų pilietinį aktyvumą - jų nuostatas imtis veiklos tam tikrose situacijose, buvo naudojama trijų reikšmių skalė, atskleidžianti skirtingą pilietinio angažuotumo lygį: kilus tam tikrai visuomeninei problemai, žmogus gali arba pats imtis organizuoti veiklą šiai problemai spręsti, arba prisidėti prie kitų organizuojamos veiklos, arba likti nuošalėje. Taigi kuriant potencialaus pilietinio aktyvumo indeksą, buvo atsižvelgta ne tik į nuostatų kryptį, bet ir į jų intensyvumą: didžiausia šio indekso reikšmė rodo žmonių nuostatą imtis organizuoti pilietinę veiklą, o mažiausia indekso reikšmė, atvirkščiai, rodo, kad žmonėms yra būdinga nuostata likti nuošalėje, nesvarbu, kokia problema yra iškilusi šaliai ar bendruomenei.

Kurdami pilietinės įtakos indeksą naudojome tris rodiklius: kaip žmonės vertina savo pačių įtaką sprendimams, paveikiantiems visos visuomenės ar atskirų jos grupių gyvenimą, kaip jie vertina kitų eilinių piliečių įtaką tokiems sprendimams ir kaip vertina visuomeninių organizacijų ir judėjimų įtaką. Apklausoje visiems trimis rodikliams buvo taikoma 10 balų skalė, kurioje 1 reiškia „neturi jokios įtakos“, o 10 – „turi labai didelę įtaką“. Būtina atkreipti dėmesį, kad retas žmogus, pripažįstantis eilinių piliečių ar jų organizacijų dalyvavimo priimančius svarbius sprendimus reikšmę, vertintų savo paties ar kitų piliečių įtaką 9 ar 10 balų: politikos lauke eiliniai piliečiai nėra vieninteliai žaidėjai. Todėl vertinant jų galią šiame lauke varta atsižvelgti ir į kitų žaidėjų vaidmenį – šalies ir vietinės valdžios institucijų, verslo organizacijų. Savo ruožtu tai, kad žmonės šioje skalėje savo pačių ir kitų piliečių įtaką vertina tik 3, 4 ar 5 balais, neturėtų būti vienareikšmiškai apibūdinta kaip pilietinės negalios rodiklis. Net ir toks vertinimas rodo, kad žmonės mato tam tikrą eilinių piliečių indėlį į šalies valdymą. Į šią aplinkybę buvo atsižvelgta kuriant pilietinės įtakos indeksą: respondentų atsakymai sugrupuoti taip, kad jie, viena vertus, atskleistų skirtumus tarp žmonių, skirtingai vertinančių piliečių ir jų organizacijų galią, kita vertus, dėl pagrįstai santūrių piliečių įtakos vertinimų nenusvertų šio indekso pilietinės negalios pusėn.

Paskutinis iš keturių indeksų – pilietinės veiklos rizikos vertinimo indeksas – rodo, kokia dalis gyventojų mano, kad yra tikėtina, jog žmonės, aktyviai dalyvaujantys pilietinėse veiklose, gali dėl to asmeniškai nukentėti: prarasti darbą, būti aplinkinių laikomi keistuoliais, įtarti veikiantys dėl savanaudiškų paskatų, viešai užsipulti ir apšmeižti, sulaukti grasinimų susidoroti. Maksimali indekso reikšmė rodo gyventojų nuostatą, kad visiškai netikėtina, jog žmogus, aktyviai dalyvaujantis pilietinėse veiklose,

patirtų žalą kuriuo nors iš nurodytų penkių aspektų, minimali reikšmė - priešingą nuostatą, kad tikėtina, jog dėl savo pilietinės veiklos žmogus rizikuoja nukentėti visais nurodytais aspektais.

Keturi indeksai – pilietinio aktyvumo, potencialaus pilietinio aktyvumo, pilietinės įtakos suvokimo ir pilietinės veiklos rizikos vertinimo – prieš sujungiant juos vieną Pilietinės galios indeksą buvo standartizuoti: kiekvienas jų gali įgyti reikšmes nuo 0 iki 100 balų. Kuo mažesnė reikšmė, tuo mažiau pilietinės galios žmonės turi analizuojamu aspektu, kuo didesnė – tuo jų pilietinė galia analizuojamu aspektu didesnė. Iš šių standartizuotų indeksų buvo sukurtas bendras visuomenės Pilietinės galios indeksas, kuris taip pat įgyja reikšmes nuo 0 iki 100 balų: 0 reiškia, kad gyventojai visiškai neturi pilietinės galios, o 100 – kad visuomenei būdinga stipri pilietinė galia. Pabrėžtina, kad aukščiausia Pilietinės galios indekso reikšmė - 100 balų - nurodo ne idealią, tikrovėje neįmanomą visuomenės pilietinę galią, bet pasiekiamą pilietinės visuomenės būklę.

2 PRIEDAS. INFORMACIJA APIE APKLAUSĄ

Reprezentatyvią Lietuvos gyventojų apklausą 2025 m. Pilietinės galios indekso tyrimui atliko visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „VILMORUS“.

Lietuvos gyventojų apklausa:

Apklausos laikas: 2025 m. gruodžio mėn. 12 – 30 d.

Respondentų skaičius: N = 1000.

Tyrimo tikslinė grupė: 18 – 75 metų Lietuvos gyventojai.

Apklausos būdas: akivaizdinis interviu.

Atrankos metodas: tikimybinė atranka išlaikant proporcijas pagal amžių, lytį, gyvenamą vietą. Analizuojant duomenis papildomai taikyti duomenų svoriai pagal lytį ir amžių.

Apklausa vyko šiose savivaldybėse: Vilniaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Šiaulių m., Panevėžio m.; Alytaus m., Tauragės r., Rokiškio r., Utenos r., Švenčionių r., Telšių r., Raseinių r., Ukmergės r., Varėnos r., Klaipėdos r., Kauno r., Lazdijų r., Šiaulių r., Akmenės r., Radviliškio r., Prienų r., Kretingos r., Mažeikių r., Molėtų r., Jonavos r., Plungės r., Anykščių r., Kupiškio r., Kaišiadorių r., Kalvarijos, Pagėgių, Marijampolės, Palangos ir Elektrėnų sav. Tyrimas vyko 28 miestuose ir 42 kaimuose.

Statistinių paklaidų, esant skirtingiems atsakymų pasiskirstymams, dydžiai:

		% 3	% 5	% 10	% 15	% 20	% 25	% 30	% 40	% 50
		97	95	90	85	80	75	70	60	50
N	100	3.4	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10.0
	200	2.4	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
	300	2.0	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
	400	1.7	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.9	5.0
	500	1.5	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
	750	1.2	1.6	2.2	2.6	2.9	3.2	3.3	3.6	3.7
	1000	1.1	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.1

3 PRIEDAS. REPREZENTATYVIOS VISUOMENĖS APKLAUSOS „PILIE TINĖS GALIOS INDEKSAS 2025 M.“ KLAUSIMYNAS

1-8. Ar Jums svarbu kasdien sužinoti šias naujienas? Tai Jums yra visiškai nesvarbu, nesvarbu, svarbu ar labai svarbu?

<i>Kiekvienoje eilutėje – po atsakymą</i>	Visiškai nesvarbu	Nesvarbu	Svarbu	Labai svarbu	Nežino
1. Sporto naujienas	1	2	3	4	9
2. Įžymių žmonių gyvenimo naujienas	1	2	3	4	9
3. Kultūrinio gyvenimo naujienas	1	2	3	4	9
4. Politinio gyvenimo naujienas	1	2	3	4	9
5. Verslo, ekonomikos naujienas	1	2	3	4	9
6. Kriminalines, nelaimingų įvykių naujienas	1	2	3	4	9
7. Naujienas apie Jūsų gyvenamosios vietovės reikalus, bendruomenės problemas	1	2	3	4	9
8. Pasaulio naujienas	1	2	3	4	9

9. Įsivaizduokite, kad staiga Jums ir visai visuomenei iškilo rimta politinė problema (pvz.: Prezidentas įveda tiesioginį savo valdymą, panaikindamas Seimą). Kaip Jūs elgtumėtės tokioje situacijoje? Perskaitykite atsakymus. Vienas atsakymas 1. Imčiausi organizuoti veiklą šiai problemai spręsti 2. Sutikčiau prisidėti prie tokios veiklos 3. Laikyčiausi nuošalyje, nieko nedaryčiau 9. Nežino	10. O jeigu staiga iškiltų rimta ekonominė problema (pvz.: valdžia žymiai padidina pajamų mokestį gyventojams ar gerokai sumažina socialines išmokas socialiai remtiniams žmonėms). Kaip Jūs elgtumėtės tokioje situacijoje? Vienas atsakymas [pastaba interviuotojui: atsakymus skaityti, jei respondentui reikia priminti] 1. Imčiausi organizuoti veiklą 2. Sutikčiau prisidėti 3. Laikyčiausi nuošalyje, nieko nedaryčiau 9. Nežino
11. O jeigu staiga iškiltų kokia nors vietinės reikšmės problema (pvz.: šalia Jūsų gyvenamosios vietos ketinama statyti	12. Įsivaizduokite, kad staiga Jums ir visai visuomenei iškilo rimta saugumo problema (pvz.: prieš Lietuvą panaudota kitos valstybės

kenksmingų atliekų perdirbimo gamyklą arba įrengti sąvartyną ir pan.). Kaip Jūs elgtumėtės tokioje situacijoje? <i>Vienas atsakymas</i> [pastaba interviuotojui: atsakymus skaityti, jei respondentui reikia priminti] 1. Imčiausi organizuoti veiklą 2. Sutikčiau prisidėti 3. Laikyčiausi nuošalyje, nieko nedaryčiau 9. Nežino	karinė galia). Kaip Jūs elgtumėtės tokioje situacijoje? <i>Vienas atsakymas</i> [pastaba interviuotojui: atsakymus skaityti, jei respondentui reikia priminti] 1. Imčiausi organizuoti veiklą 2. Sutikčiau prisidėti 3. Laikyčiausi nuošalyje, nieko nedaryčiau 9. Nežino
---	---

13-22. Egzistuoja įvairių būdų pagerinti padėtį visuomenėje. Ar per paskutiniuosius metus esate daręs (-iusi) ką nors iš čia išvardintų veiksmų?

<i>Kiekvienoje eilutėje – po atsakymą</i>	Taip	Ne	Nežino
Pasirašėte peticiją (ne internetu)	1	2	9
Pasirašėte peticiją (internetu)	1	2	9
Dalyvavote demonstracijoje, palaikymo akcijoje, mitinge ar pikete	1	2	9
Neatlygintinai dalyvavote visuomeninėje ar pilietinėje kampanijoje (nešiojote ar platinote kokios nors kampanijos plakatus, ženklelius, lipdukus, skrajutes, taip pat ir internetu)	1	2	9
Dalyvavote streike	1	2	9
<u>Pirkote</u> kokios nors firmos arba šalies produktus ar paslaugas dėl moralinių ar politinių motyvų	1	2	9
<u>Boikotavote</u> kokios nors firmos arba šalies produktus ar paslaugas dėl moralinių ar politinių motyvų	1	2	9
Aukojote labdarai pinigų, daiktų arba kitaip parėmėte asmenis, visuomenines organizacijas ar pilietines iniciatyvas	1	2	9
Dalyvavote aplinkos tvarkymo talkose	1	2	9
Dalyvavote vietos bendruomenės veikloje	1	2	9

23. O ar dalyvaujate vietos bendruomenės organizacijos veikloje?

1. Taip, dalyvauju
2. Nedalyvauju, bet norėčiau
3. Nedalyvauju ir neketinu dalyvauti

99. *Nežino, neatsakė (neskaityti)*

24. [FILTRAS. KLAUSTI, JEI 23 KLAUSIME PASIRENKA 2 ARBA 3 VARIANTĄ] Nurodykite priežastis, kodėl nedalyvaujate bendruomeninės organizacijos veikloje. (Galimi keli atsakymai)

1. Neturiu informacijos apie veikiančias organizacijas
2. Mano vietovėje nėra vietos bendruomenės organizacijos
3. Niekas nepakvietė, nepasiūlė
4. Trūksta laiko
5. Tai tuščias laiko švaistymas
6. Nedalyvauju dėl amžiaus/ sveikatos
7. Kita (nurodykite): _____
8. Sunku pasakyti

88. *Nežino (neskaityti)*

99. *Neatsakė (neskaityti)*

[KLAUSTI VISŲ] 25. 2024 m. spalio mėnesį Lietuvoje vyko LR Seimo rinkimai. Ar balsavote juose?

1. Taip, balsavau
2. Ne, nebalsavau
8. Neatsimenu

9. *Neatsakė (neskaityti)*

[KLAUSTI, JEI BALSAVO (25 kl.=1 ats.)] 26. Gal galite pasakyti, už kurios partijos sąrašą jūs balsavote rinkimuose į Lietuvos Seimą 2024 m. spalio 13 d.? [Tik vienas atsakymas; ROTUOTI POLITINIŲ PARTIJŲ SĄRAŠĄ.]

1. Tautos ir teisingumo sąjunga (centristai, tautininkai) (sąrašo lyderis Artūras Orlauskas)
2. Nacionalinis susivienijimas (sąrašo lyderis Vytautas Sinica)
3. Lietuvos socialdemokratų partija (sąrašo lyderė Vilija Blinkevičiūtė)
4. Lietuvos žaliųjų partija (sąrašo lyderė Ieva Budraitė)
5. Lietuvos liaudies partija (sąrašo lyderis Eduardas Vaitkus)
6. Lietuvos regionų partija (sąrašo lyderis Jonas Pinskus)
8. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga (sąrašo lyderis Aurelijus Veryga)

9. Taikos koalicija (Darbo partija, Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija, Žemaičių partija, sąrašo lyderis Viktoras Uspaskich)
10. Partija „Laisvė ir teisingumas“ (sąrašo lyderis Artūras Zuokas)
11. Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“ (sąrašo lyderis Saulius Skvernelis)
12. Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai (sąrašo lyderė Ingrida Šimonytė)
13. Politinė partija „Nemuno aušra“ (sąrašo lyderis Remigijus Žemaitaitis)
14. Liberalų sąjūdis (sąrašo lyderė Viktorija Čmilytė – Nielsen)
16. Laisvės partija (sąrašo lyderė Aušrinė Armonaitė)
17. Lietuvos lenkų rinkimų akcija – Krikščioniškų šeimų sąjunga (sąrašo lyderis Waldemar Tomaszewski)
96. *Sugadino biuletenį*
97. *Neatsakė*
98. *Nežino*

[KLAUSTI VISŲ] **27. 2024 m. gegužės mėnesį Lietuvoje vyko Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimai. Ar balsavote juose?**

1. Taip, balsavau
2. Ne, nebalsavau
8. Neatsimenu
9. *Neatsakė (neskaityti)*

[KLAUSTI, JEI BALSAVO (P27 kl.= 1 ats.)] **28. Gal galite pasakyti, už kurį kandidatą Jūs balsavote Lietuvos Prezidento rinkimuose 2024 m. gegužės mėnesį?** [Tik vienas atsakymas; ROTUOTI KANDIDATŲ SĄRAŠĄ]

1. Andrius MAZURONIS
2. Dainius ŽALIMAS
3. Eduardas VAITKUS
4. Giedrimas JEGLINSKAS
5. Gitanas NAUSĖDA
6. Ignas VĖGĖLĖ
7. Ingrida ŠIMONYTĖ
8. Remigijus ŽEMAITAITIS

[KLAUSTI VISŲ] **29. Sakykite, o ar Jūs didžiuojatės, kad esate Lietuvos pilietis/ė?**

1. Labai didžiuojusi
2. Greičiau didžiuojusi
3. Greičiau nesididžiuoju
4. Visiškai nesididžiuoju

8 – nežino (neskaityti)

9 – neatsakė (neskaityti)

30. Kiek Jums yra svarbu gyventi šalyje, kuri valdoma demokratiškai? Atsakykite naudodamiesi 10 balų skale, kur 0 – „visiškai nesvarbu“, o 10 – „labai svarbu“.

Visiškai nesvarbu										Labai svarbu
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

31. Ar Jūs domitės politika?

1. Labai domiuosi
2. Domiuosi
3. Nelabai domiuosi
4. Visiškai nesidomiu

8. Nežino (atsakymo garsiai neskaityti)

9. Neatsakė (atsakymo garsiai neskaityti)

P32-P33. O ar, bendrai imant, Jūs pasitikite, ar nepasitikite šiomis Lietuvos institucijomis?

	Visiškai pasitikiu	Pasitikiu	Nei taip, nei ne	Nepasitikiu	Visiškai nepasitikiu	Nežino, neatsakė (NESKAITYTI)
32. Seimu	5	4	3	2	1	8
33. Prezidentūra	5	4	3	2	1	8

34-45. O dabar dar kartą norėtume pasiteirauti apie dalyvavimą įvairiose pilietinėse veiklose. Ar jums yra tekę dalyvauti šiose veiklose per paskutiniuosius metus?

Kiekvienoje eilutėje – po atsakymą	Tai p	N e	Nežin o
Kreipėtės į politiką	1	2	9
Kreipėtės į policiją, Mokesčių inspekciją, Vaiko teisių tarnybą ar į kitas valstybės kontroliuojančias institucijas pranešdami apie įstatymų pažeidimus	1	2	9
Dalyvavote savivaldybės dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvoje, kur bendruomenė kviečiama nuspręsti, kaip panaudoti dalį savivaldybės lėšų (balsavote už pasiūlytas idėjas ar patys teikėte pasiūlymus)	1	2	9
Dalyvavote viešojoje konsultacijoje, darbo grupėje ar panašioje veikloje, kurią inicijavo valstybės ar savivaldybių institucijos	1	2	9
Dalyvavote partijos, politinės organizacijos veikloje	1	2	9
Dalyvavote profsąjungos veikloje	1	2	9
Dalyvavote visuomeninių organizacijų, judėjimų veikloje	1	2	9
Dalyvavote religinės bendruomenės vykdomoje socialinėje veikloje	1	2	9
Bendravote su žurnalistais ir kitais nuomonės formuotojais ar pats/ pati rašėte, kalbėjote spaudoje, televizijoje, radijuje, internetinėje žiniasklaidoje	1	2	9
Diskutavote apie politiką su draugais, giminaičiais, bendradarbiais ar kaimynais	1	2	9
Socialiniuose tinkluose (Facebook, Instagram, X, Tik tok ir kituose) ar kitaip internetu skelbėte, siuntėte pilietinio ar politinio pobūdžio informaciją, dalyvavote virtualioje pilietinėje ar politinėje diskusijoje	1	2	9
Kreipėtės į advokatą, teismą ar prokuratūrą viešo, kolektyvinio intereso gynimo klausimu	1	2	9

46-57. Įvairios visuomenės grupės turi skirtingas galias priimant sprendimus, darančius įtaką visos visuomenės ar atskirų jos grupių gyvenimui. Įvertinkite įvairių grupių galią daryti įtaką sprendimų priėmimui naudodamiesi 10 balų skale, kur 1 reiškia “Neturi jokios įtakos”, o 10 – “Turi labai didelę įtaką”?

Kiekvienoje eilutėje – po atsakymą	Neturiu/ neturi jokios įtakos priimant sprendimus	Turiu/ turi labai didelę įtaką priimant sprendimus
1. Jūs asmeniškai	1----2----3----4----5----6----7----8----9----10	
2. Paprasti žmonės	1----2----3----4----5----6----7----8----9----10	
3. Nevyriausybinės, visuomeninės organizacijos, bendruomenės	1----2----3----4----5----6----7----8----9----10	

4. Žiniasklaidos atstovai	1---2---3---4---5---6---7---8---9---10
5. Verslininkai	1---2---3---4---5---6---7---8---9---10
6. Seimo nariai	1---2---3---4---5---6---7---8---9---10
7. Valstybės tarnautojai	1---2---3---4---5---6---7---8---9---10
8. Vyriausybė	1---2---3---4---5---6---7---8---9---10
9. Prezidentas	1---2---3---4---5---6---7---8---9---10
10. Savivaldybių tarybos	1---2---3---4---5---6---7---8---9---10
11. Merai	1---2---3---4---5---6---7---8---9---10
12. Seniūnai	1---2---3---4---5---6---7---8---9---10

58-62. Jūsų manymu, ar visiškai netikėtina, mažai tikėtina, tikėtina, ar labai tikėtina, kad gyventojai, kurie šiandien Lietuvoje inicijuoja ar aktyviai dalyvauja pilietinėse akcijose, veiklose susidurtų su šiomis problemomis? Po vieno perskaitykite problemas.

Kiekvienoje eilutėje – po atsakymą	Visiškai netikėtina	Mažai tikėtina	Tikėtina	Labai tikėtina	N/N
1. Prarastų darbą	1	2	3	4	9
2. Būtų laikomi aplinkinių keistuoliais	1	2	3	4	9
3. Galėtų būti viešai užsipuolami, šmeižiami, sulaukti grupinių patyčių, pastangų sumenkinti autoritetą	1	2	3	4	9
4. Būtų įtarinėjami aplinkinių, kad veikia dėl savanaudiškų paskatų	1	2	3	4	9
5. Galėtų sulaukti grasinimų susidoroti	1	2	3	4	9

Dabar norėtume išsamiau aptarti savanorystę, susijusią tiek su nevyriausybinėmis organizacijomis, tiek su kitomis institucijomis, iniciatyvomis ir pan.

63. Norėtume Jūsų paklausti, ar Jūs esate dalyvavęs arba dalyvaujate savanoriškoje veikloje? Tai yra, tokioje savo noru vykdomoje veikloje, už kurią negaunamas finansinis atlygis ir kuri yra naudinga bendruomenei (t.y. ne giminaičiui, kaimynui ar draugui).

1. Taip, dalyvauju (dabar ar per paskutiniuosius 12 mėnesių)
2. Taip, esu dalyvavęs (seniau negu prieš paskutiniuosius 12 mėnesių)
3. Nedalyvavau, bet norėčiau
4. Nedalyvauju ir neketinu dalyvauti

8. Nežino (neskaityti)

9. Neatsakė (neskaityti)

[KLAUSTI TŪ, KURIE **NESAVANORIAVO** (63 kl.= 3, 4, 8, 9 ats.)] **82-84. Kodėl nedalyvaujate savanoriškoje veikloje? Nurodykite ne daugiau trijų svarbiausių priežasčių.**

LENTELĖJE TIK 3 ATSAKYMAI!	KODĖL NESAVANORIAUJATE		
	82 kl. Svarbiausia priežastis (vienas ats.)	83 kl. Antra priežastis (vienas ats.)	84 kl. Trečia priežastis (vienas ats.)
Neturiu informacijos apie savanoriškos veiklos galimybes	1	1	1
Mano gyvenamoje vietovėje nėra galimybių savanoriauti	2	2	2
Niekas nepakvietė, nepasiūlė	3	3	3
Trūksta laiko	4	4	4
Tai tuščias laiko švaistymas	5	5	5
Tai darbas be atlygio	6	6	6
Nedalyvauju dėl amžiaus/ sveikatos	7	7	7
Kita (nurodykite) : _____	8	8	8
Sunku pasakyti	9	9	9
Nežino (neskaityti)	88	88	88
Neatsakė (neskaityti)	99	99	99

[KLAUSTI TŪ, KURIE SAVANORIAUJA/ SAVANORIAVO (P63 kl.=1 arba 2 ats.)] **64. Kaip dažnai Jūs savanoriaujate/savanoriavote?**

1. Bent kartą per savaitę.
2. Maždaug kartą per mėnesį.
3. Maždaug kartą per tris mėnesius.
4. Maždaug kartą per pusmetį.
5. Savanoriauju nereguliariai: akcijų, įvairių renginių, progų metu.

8. Nežino (neskaityti)

9. Neatsakė (neskaityti)

65. Kiek vidutiniškai valandų per mėnesį savanoriaujate? Vienas atsakymas

- Iki 2 val./mėn.
- 3-5 val./mėn.
- 6-10 val./mėn.
- 11-25 val./mėn.
- Daugiau kaip 26 val./mėn.
- Negaliu tiksliai atsakyti

8. Nežino (neskaityti)

9. Neatsakė (neskaityti)

66-80. O kokia savanoriška veikla jums teko užsiimti?

Kiekvienoje eilutėje – po atsakymą	Taip	Ne	Nežino (neskaityti)	Neatsakė (neskaityti)
Pagalba vyresnio amžiaus žmonėms	1	2	8	9
Pagalba jaunimui, vaikams (pvz., socialinė įtrauktis, pilietinio aktyvumo didinimas, reemigravusių lietuvių ir atvykusių užsieniečių integracija ir kt.)	1	2	8	9
Pagalba žmonėms su negalia (slauga, priežiūra, pagalba ir kt.)	1	2	8	9
Pagalba kitoms pažeidžiamų asmenų grupėms (priklausomybių turintiems asmenims, iš įkalinimo įstaigų išėjusiems asmenims, smurto ir nusikaltimų aukoms ir kt.)	1	2	8	9
Pagalba organizuojant kultūrinius, meno projektus ir renginius	1	2	8	9
Pagalba organizuojant sporto renginius	1	2	8	9
Pagalba organizuojant vietos bendruomenių veiklą	1	2	8	9
Pagalba teikiant profesines konsultacijas	1	2	8	9
Pagalba renkant labdarą	1	2	8	9
Pagalba gyvūnų globos organizacijose	1	2	8	9
Pagalba aplinkosaugos organizacijose (pvz., klimato kaita, miškų saugojimas, aplinkos tvarkymas ir kt.)	1	2	8	9
Pagalba psichologinės/ socialinės pagalbos ir konsultacijų organizacijose	1	2	8	9
Pagalba organizuojant švietimo ir ugdymo veiklą (vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų)	1	2	8	9

Pagalba Ukrainai ir ukrainiečiams	1	2	8	9
Kita (nurodykite): _____	1	2	8	9

81. Nurodykite, kokia forma savanoriaujate? Galimi keli atsakymai.

1. Ilgalaikė savanoriška veikla (ilgiau nei 60 dienų)
2. Trumpalaikė savanoriška veikla (vienkartinė ar trumpesnė nei 60 dienų)
3. Jaunimo savanoriška tarnyba

8. Nežino (neskaityti)

9. Neatsakė (neskaityti)

[KLAUSTI VISŲ] **85. Jei Lietuvoje ateityje kiltų sveikatos, staigiai išaugusių migrantų srautų, gamtos stichijos, karinių veiksmų ar pan. nulemta krizė, ar jūs prisidėtumėte kaip savanoris(-ė) prisidėti prie krizės suvaldymui skirtų veiklų?**

1. Tikrai taip
2. Greičiau taip
3. Greičiau ne
4. Tikrai ne

8. Nežino (neskaityti)

9. Neatsakė (neskaityti)

86. O jei Lietuvą užpultų kita šalis, ar jūs gintumėte Lietuvą ginklu, gintumėte kitais būdais, laikytumėtės nuošalyje ar pasitrauktumėte iš Lietuvos? Galimi keli atsakymai

1. Ginčiau ginklu
2. Ginčiau kitais būdais
3. Laikyčiausi nuošalyje
4. Pasitraukčiau iš Lietuvos

8. Nežinau (neskaityti)

9. Neatsakė (neskaityti)

87-96. Per pastaruosius kelerius metus Lietuvoje vyko ne viena didesnė protesto ir palaikymo akcija. Žmonės vertina šias akcijas labai skirtingai. Norėtume sužinoti Jūsų nuomonę apie jas.

Nepriklausomai nuo to, kiek laiko yra praėję, ar jūs PALAIKOTE AR NEPALAIKOTE šių akcijų idėjas?

87. 2025 m. gruodžio 9 d. Vilniuje ir Klaipėdoje vykę protestai prieš valdančiųjų iniciatyvą dėl LRT (nacionalinio Lietuvos radijo ir televizijos) „Šalin rankas nuo laisvo žodžio“	88. 2025 m. rudenį Vilniuje ir Kaune vykusios protesto akcijos <u>prieš Izraelio veiksmus Gazos Ruožė?</u> 1. Visiškai palaikau
--	---

1. Visiškai palaikau 2. Greičiau palaikau 3. Nei taip, nei ne 4. Greičiau nepalaikau 5. Visiškai nepalaikau 6. Negirdėjau, neprisimenu tokios akcijos 9. <i>Nežino/ Neatsakė</i>	2. Greičiau palaikau 3. Nei taip, nei ne 4. Greičiau nepalaikau 5. Visiškai nepalaikau 6. Negirdėjau, neprisimenu tokios akcijos 9. <i>Nežino/ Neatsakė</i>
89. Nuo 2025 m. rudens vykstantys kultūros bendruomenės protestai? 1. Visiškai palaikau 2. Greičiau palaikau 3. Nei taip, nei ne 4. Greičiau nepalaikau 5. Visiškai nepalaikau 6. Negirdėjau, neprisimenu tokios akcijos 9. <i>Nežino/ Neatsakė</i>	90. 2025 m. mokytojų protestai dėl darbo sąlygų? 1. Visiškai palaikau 2. Greičiau palaikau 3. Nei taip, nei ne 4. Greičiau nepalaikau 5. Visiškai nepalaikau 6. Negirdėjau, neprisimenu tokios akcijos 9. <i>Nežino/ Neatsakė</i>
91. LGBT bendruomenės rengtos kasmetinės „Baltic Pride“ eitynės? 1. Visiškai palaikau 2. Greičiau palaikau 3. Nei taip, nei ne 4. Greičiau nepalaikau 5. Visiškai nepalaikau 6. Negirdėjau, neprisimenu tokios akcijos 9. <i>Nežino/ Neatsakė</i>	92. 2024 m. rudenį po Seimo rinkimų vykę protestai prieš „Nemuno aušros“ partijos įtraukimą į valdančiąją koaliciją (protestas „Gėdos diena“ ir kt.)? 1. Visiškai palaikau 2. Greičiau palaikau 3. Nei taip, nei ne 4. Greičiau nepalaikau 5. Visiškai nepalaikau 6. Negirdėjau, neprisimenu tokios akcijos 9. <i>Nežino/ Neatsakė</i>
93. 2024 m. sausį vykęs ūkininkų protestas Vilniuje (atvykstant su žemės ūkio technika į Gedimino prospektą)? 1. Visiškai palaikau 2. Greičiau palaikau 3. Nei taip, nei ne 4. Greičiau nepalaikau 5. Visiškai nepalaikau 6. Negirdėjau, neprisimenu tokios akcijos 9. <i>Nežino/ Neatsakė</i>	94. 2022 m. Ukrainos palaikymo akcijos („Laisvė šviečia“ ir pan.)? 1. Visiškai palaikau 2. Greičiau palaikau 3. Nei taip, nei ne 4. Greičiau nepalaikau 5. Visiškai nepalaikau 6. Negirdėjau, neprisimenu tokios akcijos 9. <i>Nežino/ Neatsakė</i>
95. 2022 m. Vilniuje vykę protestai prieš COVID-19 valdymo priemones? 1. Visiškai palaikau 2. Greičiau palaikau 3. Nei taip, nei ne 4. Greičiau nepalaikau 5. Visiškai nepalaikau 6. Negirdėjau, neprisimenu tokios akcijos 9. <i>Nežino/ Neatsakė</i>	96. 2021 m. vykęs Didysis šeimos gynimo maršas Vingio parke? 1. Visiškai palaikau 2. Greičiau palaikau 3. Nei taip, nei ne 4. Greičiau nepalaikau 5. Visiškai nepalaikau 6. Negirdėjau, neprisimenu tokios akcijos 9. <i>Nežino/ Neatsakė</i>

97. Viešumoje kartais diskutuojama apie sovietinę Lietuvos praeitį. Ar sutinkate su teiginiu, kad sovietiniais laikais buvo geriau gyventi negu dabar Lietuvoje?

1. Visiškai sutinku
2. Sutinku
3. Nei taip, nei ne
4. Nesutinku
5. Visiškai nesutinku

8. Nežinau, neturiu nuomonės (neskaityti)

9. Neatsakė (neskaityti)

98. Ar per paskutinius 12 mėn. jūs dirbote apmokamą darbą?

1. Taip

2. Ne

8. Nežinau (NESKAITYTI)

9. Neatsakė (NESKAITYTI)

[KLAUSTI DIRBANČIŲ/ DIRBUSIŲ per paskutiniuosius 12 mėnesių (98 kl. = 1 ats.)) **99-107. Žmonės darbe kartais patiria įvairių grėsmių ir nesaugumo situacijų. Pasakykite, ar per pastaruosius 12 mėnesių esate DARBE patyręs/-usi kokią nors iš šių situacijų:**

Kiekvienoje eilutėje – po atsakymą	Ar per 12 mėn. <u>darbe patyrėte:</u>				
	Taip, nuolat	Taip, kartą ar kelis kartus	Ne	Nežinau	Neatsakė (NESKAITYTI)
<u>DARBE PATYRĖTE:</u>					
99. Fizinį nesaugumą – pvz., pavojingos darbo sąlygos	1	2	3	4	9
100. Psichologinį nesaugumą, pvz., patyčios, persekiojimas, grasinimai, orumo pažeidimai	1	2	3	4	9
101. Seksualinį nesaugumą, pvz., priekabiavimas darbe	1	2	3	4	9
102. Socialinį nesaugumą, pvz., kolegų ignoravimas, izoliacija	1	2	3	4	9
103. Ekonominį nesaugumą, pvz., per mažas atlyginimas, atlyginimo diskriminacija	1	2	3	4	9

104. Teisinį nesaugumą, pvz., nelegalus darbas, nefiksuoti viršvalandžiai, neskaidrumas informuojant apie darbo sąlygas	1	2	3	4	9
105. Organizacinį nesaugumą, pvz., neefektyvus darbo paskirstymas, neįtraukimas į sprendimų priėmimą	1	2	3	4	9
106. Skaitmeninį arba kibernetinį nesaugumą, pvz., skaitmeninės atakos, įsilaužimai, duomenų nutekėjimas darbe	1	2	3	4	9
107. Socialinių garantijų nesaugumą, pvz., dirbama be socialinių garantijų/ su nepakankamomis soc. garantijomis (nedarbo, sveikatos draudimo, pensijos ir pan.)	1	2	3	4	9

[KLAUSTI, JEI DARBE PATYRĖ BENT VIENĄ SITUACIJĄ IŠ P99-P107 KL. NURODYTŲ (t. y. bent kartą pasirinko atsakymą „Taip, nuolat“ arba „Taip, kartą ar kelis kartus“)] **108. Ar dėl šios situacijos/ situacijų kreipėtės pagalbos į darbdavį (jo atstovą) ar kokias nors institucijas, pvz., profesinę sąjungą, darbo tarybą, Darbo ginčų komisiją, teismą ar pan.?**

1. Taip
2. Ne
3. Neatsimenu
9. Neatsakė (NESKAITYTI)

[KLAUSTI, JEI KREIPĖSI (108 kl.=1 ats. („Taip“)] 109. Į ką kreipėtės pagalbos? Galimi keli atsak.	1. Darbdavį ar jo atstovą (žmogiškųjų išteklių skyriuje ar pan.) 2. Profesinę sąjungą 3. Darbo tarybą 4. Darbuotojų atstovą saugai ir sveikatai 5. Darbo ginčų komisiją 6. Teismą 7. Kita 8. Nežinau, neatsimenu 9. Neatsakė (NESKAITYTI)
[KLAUSTI, JEI NESIKREIPĖ (108 kl.=2 ats. („Ne“)]	1. Nežinojau, kur kreiptis 2. Nemaniau, kad prasminga

110. Kodėl nesikreipėte pagalbos?	3. Bijočiau kreiptis
	4. Kita (įrašyti) _____
	5. Nežinau

[KLAUSTI VISŲ.] DEMOGRAFIJA

S1. Respondento lytis: 1. Vyras 2. Moteris S2. Amžius _____ (suėję metai) S3. Tautybė: 1. Lietuvis 2. Rusas 3. Lenkas 4. Kita (kokia?) _____ S4. Išsimokslinimas: 1. Pradinis 2. Pagrindinis 3. Vidurinis 4. Profesinis su viduriniu 5. Aukštesnysis/technikumas 6. Aukštasis (universitetas, kolegija)	S20. Šeiminė padėtis: 1. Nevedęs / netekėjusi 2. Vedęs / ištekęjusi 3. Gyvename kartu nesusituokę 4. Išsiskyręs (-usi) 5. Našlys (-ė) S6. Užsiėmimas: 1. Bedarbis, laikinai nedirbantis 2. Namų šeimininkė 3. Pensininkas (nedirba), neįgalusis 4. Studentas, moksleivis 5. Verslininkas, įmonės savininkas 6. Ūkininkas 7. Vadovas (aukšč. ar vid. grandies) 8. Specialistas/ tarnautojas 9. Aptarnaujantis, techninis darbuotojas 10. Kvalifikuotas darbininkas 11. Nekvalifikuotas darbininkas 12. Kita (įrašykite) _____	S16. Kiek asmenų yra jūsų namų ūkyje (įskaitant Jus)? Įrašykite: _____ S5. Kokia suma („į rankas“) tenka vienam Jūsų šeimos nariui per mėnesį? <i>Sudėkite visų šeimos narių pajamas. ir padalinkite iš šeimos narių skaičiaus</i> _____ EUR S7. Gyvenamoji vieta 1. Vilnius 2. Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys 3. Kiti miestai 4. Kaimas
--	---	---

Dėkojame už atsakymus!

PILIE TINĖS
VISUOMENĖS
INSTITUTAS